

**A
TORONYI
ÁLTALÁNOS ISKOLA**

**PEDAGÓGIAI
PROGRAMJA**

Tartalomjegyzék

A: Az iskolában folyó nevelő-oktató munka

B: A személyiségfejlesztéssel és közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

C: A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

D: A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

E: A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

F: Egészségnevelési és környezeti nevelési program

G: A pedagógiai program végrehajtásához szükséges eszközök és felszerelések fejlesztési terve

H: A szülő, a tanuló, az iskola és a pedagógus együttműködési formái és továbbfejlesztésének lehetőségei

I: Helyi tanterv

A

Tartalomjegyzék

Az iskolában folyó oktató nevelő munka

A.1.1.: Helyzetelemzés	1-8. oldal
A.2.1.: Nevelőtestületünk hitvallása	1. oldal
A.2.2.: Gyermekkép	1. oldal
A.3.1.: Alapelvek, célok	1-3. oldal

A.1.1

HELYZETELEMZÉS

Magyarország nyugati határvidékén, Vas megye székhelyétől 7 km-re **TORONY községben** működik iskolánk.

A falu központjában, az Ausztriába vezető 89-es főút mentén, szép parkosított környezetben helyezkedik el. Az osztrák határ közelsége, a nagy átmenő forgalom megnövelte a vállalkozási kedvet. Gomba módra szaporodnak az út mentén a vendéglők, butikok, élelmiszerboltok, benzinkút, és mellette a piac.

Iskolánk **Torony, Dozmat** községek által fenntartott egyetlen alapfokú képzést nyújtó intézmény. Az alaptevékenység mellett ellátjuk a speciális nevelési igényű tanulók iskoláztatását is.

A községekben munkalehetőséget kevesen találnak, a lakosság döntő többsége a megyén belül, elsősorban a megyeszékhelyen dolgozik. Sok időt vesz el az ingázás.

Jellemző a munkanélküliség is - gond, hogy a településeken nincs igazán munkahelyteremtő vállalkozás.

A falusi környezetben lehetőség van a gazdálkodásra, a konyhakertekben megtermelt javak sokat jelentenek a családi kasszában.

A két és háromgyermekes családok a jellemzőek, ritka a négy és több gyermek, ezek aránya fokozatosan csökken.

A településekre jellemzőek az egy családból álló háztartások, (1980-ban még a többgenerációs együttélés volt a jellemző.)

A lakások felszereltsége, komfortfokozata fokozatosan nő. 1994-ben a gáz is bevezetésre került, majd a csatornázás is megoldódott.

A lakosság iskolázottságára jellemző: alap- és középfokú végzettség, kevés a felsőfokú végzettség.

Az **intézmény** neve: **ÁLTALÁNOS ISKOLA, TORONY**

Jelenlegi iskolaépületünk 1960-ban nyitotta meg kapuját. Két bővítéssel alakult a mostani állapotúvá. Központi fűtéssel, hideg-meleg vízzel ellátott, kétszintes épülettömb.

10 tanterem - ebből: egy könyvtár
 egy fejlesztő terem
 négy szaktanterem
 négy az 1 - 4 osztály elhelyezésére szolgál
1 kisterem számítástechnika oktatására

1 műhely technika oktatására (jelenlegi állapotában az ANTSZ előírásoknak és a NAT- követelmények teljesítésének nem felel meg.)

1997. szeptember 1-től - a több éven keresztül külön kastélyépületben működő - alsó tagozatos osztályok a főépületbe költöztek. Ez indokolta szükségterem kialakítását.

A napközis foglalkozásokat délután a tantermekben tartjuk. A termek nagyfokú igénybevétele - vándorló, magas létszámú osztályok, zsúfolt napközis csoportok stb. - folyamatos karbantartást, felújítást igényel.

A második bővítés során a főépülethez csatlakozva készült el a 20 x 30 m-es tornacsarnok, öltözőkkel és vizesblokkal.

Az iskola nagyméretű udvarán egy szabadtéri kosárlabda, kézilabda- és egy futópálya áll a gyerekek rendelkezésére.

Az iskolai könyvtár 1999-től egy osztályteremtől leválasztott helyiségben működött, jelenleg egy osztályterem van könyvtárnak kialakítva..

Az oktatás **tárgyi eszközellátottsága**: jó.

A meglévő számítógép-parkunkat a SULINET pályázaton nyert gépekkel bővítettük. Az audio - vizuális eszközökkel való ellátottságunk jó.

A heurisztikus módszer alkalmazásához szükséges eszközök ellátottsága jó. A törvényben előírt eszközfejlesztést a terv szerint végezzük.

Egyéb szaktárgyak eszközkészlete pótlást, bővítést igényel. Erre évek óta nagyon kevés anyagi lehetőségünk van.

A szükséges sportszerekkel rendelkezünk, az elhasználódás mértékében - a pályázatokon elnyert pénzüsszegekből - a cserét tudjuk biztosítani.

A **tanulók** a környező falvakból a tanórákhoz igazodó menetrend szerint közlekedő autóbusszal jutnak el az iskolába.

A több év óta tartó tanulólétszám-csökkenés következtében (az elmúlt öt évben 300-ról 236-ra csökkent- 1998-as adat) - a több évtizeden át párhuzamos osztályokkal működő intézményben - már minden évfolyamon csak egy osztályt indítunk. Három évfolyamon osztályösszevonásra került sor, így az osztályok átlagléttszáma az ideális 18-21 főről 28-31 főre növekedett.(1998)

Jelenleg 8 tanulócsoport és 2 napközis csoport működik iskolánkban. A jelenlegi tanulólétszám: 158 fő.

A normál évfolyamokon 2 képzési szakaszra bontva folyik az oktatás:

1 - 4. osztály alsós évfolyamok

5 - 8. osztály felsős évfolyamok

Minden évfolyamon a normál osztályokban integrált oktatás formájában fejlesztő pedagógus és logopédus közreműködésével. Napközit a tanulók 1 - 8. osztályig igényelhetnek.

A napközis csoportok zsúfoltak, összevontak, létszámuk 28 - 32 fő között mozog.

Ezek a körülmények rendkívül nehézé teszik az érdembeli munkát.

A napközisek ebédeltetését a helyi vendéglőben oldjuk meg.

A **nevelőtestület** innovatív, nemzedéki konfliktusoktól mentes.

Tagjai jelentős számban Szombathelyen (12 fő) és a környező falvakban (6 fő) élnek.

Helyi pedagógus 3 fő.

A pedagógusok létszáma is csökkent az elmúlt öt évben: 34 főről 21 főre, majd 15 főre. Valamennyien főállású pedagógusok.

4 tanító, 10 tanár, 1 napközis munkakört tölt be,

Továbbá 1 logopédus és gyógypedagógus- megbízási szerződéssel - segíti munkánkat.

A 15 pedagógus közül 12 nő és 3 férfi.

5 főnek van tanítói, 9 főnek tanári, 1 főnek pedig tanítói és tanári végzettsége. Szakirányú diplomával – informatika, mozgóképkultúra, mentálhigiene – 4 pedagógus rendelkezik.

Az iskolánkban a beiskolázás a beiskolázási terv szerint történik. Jelenleg teljes a szakos ellátottság..

A könyvtárosi feladatokat egy könyvtáros-tanár látja el.

A pedagógusok folyamatosan vesznek részt szakterületüknek megfelelő, illetve pedagógiai továbbképzéseken.

Jelenleg 1 fő mentálhigiénés posztgraduális képzésen vett részt. 3 főnek közoktatás vezetői végezettsége van.

A nevelő-oktató munkát közvetlenül **segítő alkalmazottak** száma:

4 fő

1 fő gazdasági vezető: jól képzett, számítógépes ismeretekkel rendelkező szakember

1 fő iskolatitkár

2 fő takarító

Iskolánk **önálló gazdálkodási és bér gazdálkodási** jogkörrel rendelkező egység.

A költségvetésünknek 82%-át a bér és bérjellegű kiadások, illetve azok járulékai teszik ki.

A dologi kiadásra fordítható összeget (18%-ot) az intézmény üzemeltetési és fenntartási költségei emésztik fel.

Nem lebecsülendő az összeg, melyet szakmai és egyéb feladatokra pályázatokkal nyerünk, hisz az eszközbeszerzések, pótlások és egyéb fejlesztések csak ezekből a pénzekből oldhatók meg. Pl.: rendszeresen pályázunk az "Egészséges Életmód" és a "Nemzeti Szabadidősport" kiírásaira, többnyire sikerrel.

Torony - Dozmat községek társulásának létrejötte adott lehetőséget arra, hogy az intézmény felszereltségének bővítésére pályázatot nyújthasson be az önkormányzat. A pályázatban megjelölt valamennyi cél megkapta a támogatást: számítógép-park bővítése, nyelvi labor kialakítása, sportszer vásárlása.

Az iskola szervezeti és irányítási feladatait az **iskolavezetőség** végzi. Pedagógiai, tanügyi, személyi és gazdasági kérdésekkel foglalkozik.

A szakmai, pedagógiai munkát a **munkaközösségek** irányítják.

Iskolánkban jelenleg három munkaközösség tevékenykedik: alsós – természettudományi és társadalomtudományi. A sok éves tapasztalatot felhasználó, jól működő, hatékony közösségek ezek, bár némely területen az egység érdekében aktívabb közreműködés szükséges.

Az intézményi dolgozók érdekvédelmét a **Pedagógus Szakszervezet** helyi csoportja, illetve a **Közalkalmazotti Tanács** látja el.

A tanulók érdekképviseletének fóruma a **Diákönkormányzat**.

Hagyományrendszere jól működő, de még sok felnőtt irányítást igényel.
Célunk a diákok öntevékenységének fokozása.

Az egészséges életmód kialakítását is szolgálja a tanulók másik szervezete: Az **Iskolai Sportkör**.

A szülők képviselői szerve: a **Szülői Szervezet** -
választmányában osztályonként 2 - 2
választott képviselő foglal helyet.

Iskolánk **kapcsolatrendszere** széleskörű.

Kiterjed a községek valamennyi intézményére, szervezetére, a helyi vállalkozókra, illetve a megye és a megyeszékhely közoktatási és kulturális intézményeire és szervezeteire.

A tanulók tanulmányi, sport, egészségügyi, közművelődési és szabadidős tevékenységének jelentős **hagyományai** vannak (műsoros rendezvények, kiállítások, kirándulások, sportnapok, hulladékgyűjtés)

Hagyományainkat a jövőben is gazdagítani kívánjuk

PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK SZELLEMÉBEN

NEVELŐTESTÜLETÜNK HITVALLÁSA

Szerető szigorral nevelni a gyermekeket,

felfedeztetni a gyermekekkel a bennük rejlő tehetséget.

A siker érdekében a pedagógus töretlen kitartása legyen példa

minden tanuló számára a tanulás nehézségeinek leküzdésében.

GYERMEKKÉP

Mindezekből következően azt szeretnénk, hogy

A M I G Y E R M E K E I N K

életkori sajátosságaiknak megfelelően:

- Szilárd elméleti és gyakorlati alapismeretekkel rendelkező és önképzéssel arra folyamatosan építeni tudó,
 - az alapvető magatartási, viselkedési normákat ismerő és betartó,
 - önmagát - képességeit, adottságait, hiányosságait - ismerő,
 - edzett, egészséges életvitelre képes,
 - kultúrált környezetet igénylő és kialakító fiatal legyen.
- Jellemezze gazdag érzelemvilág, legyen fogékony a szépre és a jóra.
- Kötődjön szülőföldjéhez és a hagyományok tiszteletben tartása és ápolása mellett legyen nyitott a világra.

ALAPELVEK, CÉLOK

1. Alapelvünk, hogy az iskolánkból kikerülő fiatalok rendelkezzenek **szilárd alapismeretekkel**, melyek alapul szolgálnak a továbbtanuláshoz, egy magasabb szintű ismeretrendszer megszerzéséhez.

Célunk:

- Tudják a tanulók, hogy elsősorú kötelességük a tanulás, ebben a tevékenységben törekedjenek az igényességre és az egyre magasabb szintű önállóságra
- A képzés során olyan gyakorlatiasabb ismereteket szerezzenek - minden tantárgyban és tanórán kívüli foglalkozáson - amelyek segítségével képesek bekapcsolódni az őket körülvevő környezetbe, a mindennapi élet gyakorlatába.
- Legyenek képesek önálló ismeretszerzésre
- Ennek érdekében kiemelt feladatnak tekintjük a kommunikációs és matematikai készségek fejlesztését.

2. Úgy neveljük gyermekeinket, hogy az alapvető **magatartási, viselkedési normákat** ismerjék és betartsák.

Célunk:

- Tanulóink tartsák be a Házirend magatartás, szorgalom és viselkedéskultúrával kapcsolatos kívánalmait

- Viselkedéskultúrájukat az erkölcs normái jellemezzék. (Egymás megbecsülése, a felnőttek iránti tisztelet, udvariasság, a durvaságtól, trágárságtól mentes beszéd és társas kapcsolat)
- Külön célként tűzzük ki a tolerancia erényének kimunkálását. Elfogadni mások "más"-ságát, tisztelni az emberi méltóságot.
- Olyan belső légkör megteremtése a célunk, amelyben a tartalmas, együttes munka következtében jól érzi magát mindenki.
- Érezzék kötelességüknek a rendszeres iskolába járást!

3. Biztosítani kívánjuk a tanulási - tanítási folyamatban olyan módszerek alkalmazását, amelyek az **egyéni képességek kibontakozását szolgálják.**

Célunk:

- Teremtsünk egyenlő esélyt és lehetőséget arra, hogy mindenki adottságainak megfelelően bontakozhasson ki munkája során.
- (Felzárkóztatás, tehetséggondozás)

4. Minden tanulónak legyen igénye az **egészséges életmódra, a kultúrált környezet kialakítására, a környezetvédelemre!**

Célunk:

- Szellemi, testi edzettség (állóképesség fokozása)
- Higiéniai kultúra, testápolás, öltözködés, helyes táplálkozási szokások kialakítása
- Önmentési és segélynyújtási képességek elsajátíttatása

- Hatékony felvilágosítás, családi életre nevelés.
Iskolánk a tantestület döntése alapján
bekapcsolódik minden meghirdetett szélesebb körű
egészségnevelési programba. (pl.:Johnson and
Johnson, AIDS, DADA programok)
- A környezetkultúra területén:
osztályok, folyosók, udvar, utca tisztasága
és esztétikus dekorálása,
a mellékhelyiségek kultúrált használata.

5. Alapelvünk, hogy tanulóinkban **egészséges nemzeti öntudat** alakuljon ki és kapjon megfelelő értéket a **hagyományok ápolása**.

Célunk:

- A tantárgyak, túrák, tanulmányi kirándulások keretében szerzett ismeretei segítsék hozzá a tanulót a szülőföld szépségeinek, helytörténetének, hagyományainak megismeréséhez
- Ismerje és értékelje más népek legjellemzőbb szokásait, kultúráját.

B

Tartalomjegyzék

A személyiségfejlesztéssel és közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

B.1.: A tanulók életkori jellemzői	1-4. oldal
B.2.: Közösségfejlesztés	1-4. oldal

B.1

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1. A TANULÓK ÉLETKORI JELLEMZŐI

A kisiskolás kor (6 - 9 év)

Míg óvodás korban a játék, iskolás korra elsősorban a tanulási tevékenység a fontos.

Testi fejlettségére jellemző a test magasságának, súlyának változása. Mozgásigénye és játékszükséglete nagy. Mozgásban, játékban, tanulásban eredményre törekszik.

Ez az életkor viszonylag harmonikus fejlődési szakasz.

A gyermek képességei megfelelnek a vele szemben támasztott követelményeknek. Ez én fejlődési szakasz. Az énkép kialakulásának meghatározó eleme a szülő és a tanító.

A 6 - 9 éves gyermek érzelmileg kiegyensúlyozott, érdeklődő, aktív és tette kész.

Igyekszik megfelelni a felnőttek elvárásainak. Érdeklődését az őt közvetlenül körülvevő valóság köti le. Keresi az oksági kapcsolatokat, összefüggéseket. Ez a második "miért?" korszak.

Közlési vágya erős. Fontos a meghallgatásuk!

Figyelmük 6 - 8 éves korban 15 - 20 percig tartós.

A megismerésben az érzelmek központi szerepet kapnak. A kezdeti globális észlelést a differenciáltabb látásmód váltja fel. Fontos a nevelői irányítás, konkrét tapasztalat (kézbe fogni, megfigyelni.)

Rendelkeznek az analízis - szintézis képességével.

Emlékezetük cselekvéshez, élményhez kötődik. Ez a konkrét műveletek kora. Lényegkiemelést még nem tudnak önállóan végezni. Ezért állandóan felszínen kell tartani a megszerzett ismereteket folyamatos gyakorlással.

Az életkori szakasz végén figyelmük a társak felé fordul. Fontos a csoporthoz való tartozás.

Egyéni érdeklődésük is kialakul. Nő az önállóságuk.

A prepubertás kor (9 - 12 év)

Rendkívül ellentmondásos sokszínű, változékony szakasz. Nehéz elkülöníteni az előző és a következő szakasztól. Már 9 - 10 éves korban is lehetnek határozott jelei, de jelentkezhethet 12 éves kor táján is.

A növekedés meggyorsul, a testsúly nincs arányban a növekedéssel, a testrészek még arányosak, a mozgás magas fokon koordinált, a mozgáskészségek elsajátítása gyors, nagy a mozgásigény.

Az érdeklődés a külvilágra irányul - helyes irányba terelése nagyon fontos.

Kritikai - értékelő képességük még fejletlen - önmagukat gyakran túlbecsülik.

A szexuális érdeklődés erősödik.

A motivációs rendszer kiszélesedik.

Elkezdődik az érzelmi leválás (önállósági törekvés, függő viszony lazítása) Segítségre, iránymutatásra van szükség.

A csoportképződés, csoportalakítás kora (versengés, rivalizálás, a csoport tagjaival szolidáris)

A nemek elkülönülése átmeneti jellegű. Lányok ingerlékenyek, fiúk agresszív hajlama erősödik.

Az elvont fogalmi gondolkodás kialakulásának kora. Képesé válik általánosításra, elvonatkoztatásra, rendszerezésre.

Fokozódó labilitás jellemzi. Értékkorientációja megváltozik. (A társnak akar inkább tetszeni.)

Igazságérzete fejlett.

Kialakul az erkölcsi fogalmak rendszere.

Serdülőkor (13 - 14 év)

Biológiailag a legnagyobb változás kora. Erre az időszakra az általános (minden irányú) intenzív növekedés, a testi erő gyarapodása, a testi és szellemi fejlődés meggyorsulása, az érési bélyegek kifejlődésének megindulása jellemző.

Megindul a nemi érés. Kialakul az elsődleges és másodlagos nemi jelleg.

A serdülőkorban végbemenő fiziológiai változások lemérhetők a csontrendszeren is.

Ez a minden irányú érés erősen megterheli az idegrendszert, ezért a serdülő túlérzékeny, kiegyensúlyozatlan, ingerlékeny, magatartása szélsőséges, ellentmondásos.

Figyelme szétszórt.

A tárgyi világ megismerése kevésbé érdekli, a befelé fordulás jellemzi: többet foglalkozik saját magával, saját átélésével és értékelésével van elfoglalva. Érdeklődésének központi témája a biológiai változás, a szexuális problémák megismerése.

Önértékelése, mások értékelése sem elég tárgyilagos: könnyen túlértékel, vagy lebecsül.

Az értelmi képességek fejlődnek: a produktív képzelet fokozódik, a gondolkodás logikus, a kritikai gondolkodás intenzíven fejlődik, ami a megnövekedett vitakészséget is táplálja.

A közösségi kapcsolatok átformálódnak: bekövetkezik a szülőkről való - az eddigieknél intenzívebb - leválás, jobban érzi magát az azonos korúak társaságában.

Az abszolút igazságosságot, következetességet igényli és az egyéni elbírálást egyáltalán nem, vagy csak nagyon nehezen fogadja el és kivételezésnek tekinti.

Összegzés

A nevelési, tanítási-tanulási folyamatban iskolánk teret ad a színes, sokoldalú iskolai életnek, a tanulásnak, a játéknak, a munkának.

Fejlesztjük a tanulók önismeretét, együttműködési készségüket, edzzük akaratukat.

Hozzájárulunk életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékkel történő azonosulásuk fokozatos kialakulásához, meggyökereztetéséhez.

Pedagógiai munkánk középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet, a diákönkormányzat és a család.

B.2.

Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

1998. szept. 1-től a tanulók életkori sajátosságait, a fejlődési szakaszok jellemzőit és a Nemzeti Alaptanterv követelményeit figyelembe véve iskolánk tanszabválya a következı képzési szakaszok kialakítása mellett döntött.

Normál évfolyamok:

1 - 4 . osztály	alsós évfolyamok
5 - 8 . osztály	felsős évfolyamok

Alsós évfolyamok:

A kisiskolás korban az énkép kialakulásának meghatározó eleme a szülő és a tanító. Fontosnak tartjuk, hogy az 1. osztályban a gyerek minél többet lehessen ugyanazzal a személlyel.

Az alapkészségek megalapozásához, a lassabban haladók felzárkóztatásához feltétlenül szükség van három évre.

Jelenleg az alsó tagozaton a heurisztikus olvasás-írás tanítási módszert alkalmazzuk.

A továbbiakban a módszer megválasztásában az alsós munkaközösség dönt.

Felsős évfolyamok:

A prepubertás kor jellemzői tanulóink nagy részénél már 9 éves korban jelentkeznek. Elkezdődik az érzelmi leválás, nem kötődnek már annyira egy személyhez, de feltétlenül segítségadásra, iránymutatásra van szükségük. Már több nevelő tanítja őket, így közülük könnyebben kiválaszthatják azt a személyt, akihez szorosabban kötődnek.

A NAT az alapkészségek kialakítását minden egyes műveltségi területen- az életkori sajátosságoknak megfelelően- a 6. évfolyam végére határozza meg, ezzel lehetőséget kíván adni a tanulók tudásának kellő ideig tartó érlelődéséhez.

A biológiai és pszichikai fejlődés egyaránt nagy különbségeket mutat a tanulóknál. Ezek a különbségek a szellemi tevékenységben is megmutatkoznak.

A képességek jobban differenciálódnak. Ez indokolja, hogy bizonyos tantárgyaknál csoportbontást alkalmazunk.

A csoportbontás feltételei:

- idegen nyelvnél: képesség és tanulmányi előmenetel
- problémás tantárgyaknál (továbbtanulási szándék, belépő tantárgy szaknyelvezete)
- magas létszám (pl.: Életvitel és gyakorlati ismeretek: eszköz és helyhiány miatt)

A tanulók életkori sajátosságait, az adott közösség jellemzőit, az önkéntességet, az alkalmasságot, rátermettséget vesszük figyelembe az **osztályfőnök** személyének kiválasztásánál.

Erről az osztályfőnöki munkaközösség javaslata alapján az igazgató dönt.

Társadalmi és szociális igényeket elégít ki a

napközi: 1 - 8 . osztályig tanulást segítő,
szaktanári korrepetálást nyújtó foglalkozások,
ebéd biztosításával.

A napközis tevékenységgel szemben támasztott követelmények:

- felzárkóztatás,
- egyre önállóbb tanulmányi munka,

- a munkarend betartása, betartatása,
- könyvtárlátogatás,
- szabadidőben a friss levegőn való tartózkodás, a mozgás domináljon, valamint lehetőség szerint manuális tevékenységek,
- a napközis nevelők, az osztálytanítók és a szaktanárok szoros munkakapcsolatának kialakítása

Az alsó osztályokban a homogén napközis csoportok létrehozását szorgalmazzuk, felső osztályokban pedig a törvény szerint valamennyi igényt kielégítjük.

Közösségfejlesztés:

Fontos számunkra, az egyén és a társadalom közötti kapcsolat kialakítása, megteremtése. Ennek érdekében iskolánk közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatrendszerét a NAT közös követelményeire alapozva így terveztük meg:

1. A hon- és népismeret segítse elő harmonikus kapcsolat kialakítását a természeti és társadalmi környezettel.
2. A tanulók legyenek nyitottak, megértők a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; a másság iránt, becsüljék meg ezeket.
3. Az iskolánkban tanuló diákok törekedjenek arra, hogy közvetlenül is részt vegyenek a nemzetközi kapcsolatok ápolásában.
4. Tanulók kapcsolódjanak be közvetlen környezetük értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.
5. A tanulók szerezzenek személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
6. Iskolánkban a kommunikációs kultúra középpontjában az önálló ismeretszerzés, véleményformálás és kifejezés, a vélemények, érvek kifejtésének, értelmezésének, megvédésének a képességei állnak.

7. Iskolánkban az új információs környezetben eligazodó, és azt kritikai módom használó fiatalokat kell nevelnünk.
8. Fejlesztjük a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.

C

Tartalomjegyzék

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység

- C.1.: Segítő tevékenység 1-5. oldal
- C.2.: Az iskolában működő tehetség és képesség kibontakoztató tevékenységi formák 1 . oldal
- C.3: Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe 1-3. oldal
- C.4: Az otthoni (napközis) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai 1-3. oldal

C.1.

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenység

- Az ANYANYELV tanítása mindig a kiemelt feladataink közé tartozott és tartozik ma is. Ezért az alsós évfolyamokon olyan módszert alkalmazunk, mely fejleszti a gyermek logikus gondolkodását, rövidebb idő alatt és jobban olvasnak, általános műveltségük és szókincsük gyarapszik, egyéni képességeiknek megfelelően haladnak.

A felsős osztályoknak - elsősorban tehetséggondozás céljából - tanórán kívüli foglalkozásokat szervezünk.

A szituációs játékok az önismeretet és a kommunikatív képességeket fejlesztik.

A drámajátékok előtérbe kerülése (NAT- követelmény is) lehetőséget ad az Alapító Okiratban meghatározott közművelődési feladatok ellátására is.

Így: - műsoros rendezvényeken való szereplésre

- ünnepélyek műsorának összeállítására és előadására.
- iskolarádió

- IDEGEN NYELV: lehetőség van képesség szerinti bontásban 4. osztálytól a német és az orosz nyelv tanulására. A tanórákon elsősorban beszéd centrikus nyelvoktatás folyik. A 7 - 8 . osztályosoknak középiskolai előkészítőt tartunk, nyelvvizsgára készülő tanulóink külön segítséget is kapnak.

A nyelvi labor az idegen nyelv magasabb szintű oktatásához és megtanulásához ad meg minden lehetőséget tanárnak, diáknak egyaránt.

Német levelezős versenyt indítottunk Vas megye kisiskolái számára. A 4 fordulós írásbeli verseny után szóbeli verseny következik. Természetesen ebben a mi gyermekeink is versenyeznek.

- MATEMATIKA: a tehetséges tanulók továbbfejlődését és segítségét biztosítják a tehetséggondozó foglalkozások, az országos levelező és egyéb matematikai versenyek.

Számítógépes fejlesztő programmal (BEST) is rendelkezünk, amely elősegíti a matematikai hibák, az értő olvasás hiányosságainak feltárását és annak fejlődését. Lehetővé teszi a gyermekekkel való egyéni foglalkozást. 2. osztálytól alkalmazzuk.

- SZÁMÍTÁSTECHNIKA: jelenleg több mint 30 számítógép és tantárgyi programok segítik az oktatást.

A német nyelvű CD lemezek itt is lehetőséget adnak a nyelvgyakorlásra.

A szaktárgyi feladatbankokból igény szerint válogatott gyakorlatok a képességeknek megfelelő felzárkóztatást, illetve tehetséggondozást tesznek lehetővé.

A számítástechnika iránt komolyabban érdeklődő tanulókkal számítástechnika szakos tanár foglalkozik. E munka eredményességét az ilyen területen továbbtanuló diákjaink felvételi sikerei és a megyei versenyeken elért helyezések bizonyítják.

Tanulóink a számítógép-kezelés alapjaitól eljutnak –az internet bevezetésével- a modern információs rendszerek használatáig, felhasználásáig.

- ZENEOKTATÁS: több éve folyik iskolánkban a zenei tehetségek felkutatása, felfedezése. 1. és 2. osztályos tanulókat várunk a foglalkozásokra, ahol furulya, zongora és zeneelméleti oktatásban részesülnek.

Tanulóinknak eredményeik alapján javasoljuk tanulmányaik folytatását a szombathelyi zeneiskolában, vagy helyben.

Ugyancsak tanulóink zenei nevelését szolgálja az ÉNEKKAR, ahová hallás alapján választjuk ki a tanulókat.

- Célja:
- a zene megszerettetése,
 - az aktív éneklési kedv felkeltése,
 - az énekkari kultúra kialakítása.

A hagyományos iskolai rendezvények mellett (karácsonyi hangverseny, megemlékezések, stb.) szerepelnek a községi műsorokon is, egyházi rendezvényeken is. Szép hagyomány ápolása az énekkari találkozókön való részvétel (jári "Szent György napi" kórustalálkozó)

- KÉPZŐMŰVÉSZET: ezen a területen is több tehetséges diákunk van, ezért évek óta teret adunk a manuális készségek kibontakozásának.

Pályázatokon, kiállításokon való részvételünk mindig sikeres, eredményes. Tűzzománc készítésével három éve foglalkozunk. Rajz és technika órákon, valamint rajz szakkörön a gyermekek szívesen készítenek kis ékszereket, ajándékokat. A színes gyöngyök próbára teszik türelmüket, „megmozgatják” alkotó fantáziájukat, növelik esztétikai érzéküket. Ékszerkollekción munkájukért a TESTVÉRMŰZSÁK 2000, 20. alkalommal megrendezett tavaszi tárlatán kiemelkedően vettek részt, a szakmai díjat nyerték el. 1998-tól veszünk részt az Oladi Művelődési Központ által meghirdetett DIÁKIRKA rajzpályázaton. 2000- ben karikatúra kategóriában nyertek tanulóink díjakat. A Művészeti Szakközépiskolában többen is folytatják tanulmányaikat.

Környezetünk szépítése - az esztétikai nevelés érdekében- rendszeresen kiállítjuk a tanulók munkáit.

- SPORT: az eddig elért kimagasló eredmények miatt iskolánkban a továbbiakban is kiemelt terület.

Az egészséges életmód kialakítását is szolgálja az iskolai sportkör, melynek tagja lehet az iskola valamennyi tanulója. Szervezett formában, többféle sportágban tevékenykedhetnek.

Atlétika sportágban elért eredményeink alapján részt vehetünk a Nemzeti Atlétikai Program (NAP) versenyrendszerében.

Amennyiben a pályázati kiírások lehetővé teszik, a gyermekek - a szülők igénye szerint- úszásoktatásban is részesülhetnek.

Sportolási lehetőség még az alsó tagozatos "Góliát" foci. Beneveztünk még a „BOZSIK labdarúgó országos programba is.

- MOZGÓKÉPKLTÚRA és médiaismeret oktatásának felvállalását nemcsak a törvényi előírás teszi szükségessé, hanem az igény is, amely a gyerekek részéről jelentkezik. Ennek megalapozása az 1998-ban indult filmklubi foglalkozásokban keresendő, ahol is nem a 'média alkotók', hanem a „befogadók”, a „használók”, a közönség nevelését tűztük ki célul.

A kommunikációs készség fejlesztése az egyik pedagógiai cél az iskolában. médianevelés jelentős mértékben a kommunikációhoz kapcsolódik, mivel ennek fejlesztése alapfeladataink közé tartozik, így nemcsak 7. osztálytól, hanem 5. osztálytól részt vesznek a tanulók ezeken a foglalkozásokon.

Célunk a szelektívebb, kritikusabb „fogyasztó” nevelése, illetve a filmnyelvi eszközök, fogalmak megismerése egy-egy alkotás kapcsán.

- KÖNYVTÁR: a tehetséggondozás fontos színtere az iskolai könyvtár, ahol a tanulók versenyekre való felkészülésükhöz, kutatómunkájukhoz, önképzésükhöz szakképzett könyvtáros-tanártól kapnak megfelelő segítséget.

Tehetséges tanulóinknak igyekszünk minél több teret biztosítani képességeik kibontakoztatására. Rendszeresen szervezünk házi versenyeket, továbbra is szorgalmazzuk a területi, megyei és levelezős versenyeken való részvételt is.

A sikeres szereplés érdekében a tanulók minden segítséget megkapnak tanáraiktól.

C.2.

Az iskolában működő tehetség és képesség kibontakoztató tevékenységi formák

- 1. Matematika szakkör**
- 2. Irodalmi színpad**
- 3. Fizika szakkör**
- 4. Német szakkör**
- 5. Mozgóképkultúra**
- 6. Képzőművészeti szakkör**
- 7. Énekkar**
- 8. Zeneoktatás**
- 9. Citera szakkör**
- 10. Aerobic szakkör**
- 11. Futóiskola**
- 12. Tömegsport**

Az iskolai beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Az értékelés célja:

- a tanulók tudásának minősítése
- visszajelzés szülőnek, iskolának a tanuló tudásáról, az esetleges hiányosságokról

Módja: a Köznevelési Törvény 70 §-a alapján.

A tanulók tudásáról a beszámoltatással győződhetünk meg.

A beszámoltatás lehet:

Szóbeli

- felelet
- beszámoló
- szövegmondás
- versmondás

Írásbeli:

Az írásbeli beszámoltatás formái:

Alsó tagozatban:

- témazáró dolgozat (matematika, nyelvtan, környezetismeret tantárgyakból)
- fogalmazás – dolgozat (3-4.o.)
- magyar nyelvtan és helyesírási dolgozat

Felső tagozatban:

- röpdolgozat (felelet értékű)
- teszt (feleletválasztó dolgozat)
- szódolgozat (idegen nyelvekből)
- fogalmazás (magyar irodalom)
- helyesírási dolgozat (adott anyag rész számonkérése)
- témazáró dolgozat (nagyobb anyag rész lezárásaként)

Röpdolgozat bármely órán, bejelentés nélkül íratható.

Témazáró dolgozat – Házirend 8. pontja alapján: „Kérheted, hogy egy nap csak egy témazáró dolgozatot írjál, s annak időpontját előre tudd.”

Iskolánkban a tanulói teljesítmények értékelésében a hagyományos érdemjegyeket alkalmazzuk:

Hagyományos érdemjegyek:

Jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2) elégtelen (1). Ez alól kivétel a szöveges értékelést adó 1. osztály, illetve a 4- 8. osztályban akinek az egyes tantárgyakból osztályozás alóli felmentése van . Kivétel még a 4. osztályban az idegen nyelv, ahol szöveges értékelést adunk:

A 2004-2005. tanévtől felmenő rendszerben bevezetjük 1-4. osztályban a szöveges értékelést.

Az értékelés és érdemjegyek bejegyzése a naplóba, az ellenőrző könyvbe, illetve a tájékoztató füzetbe történik.

A tanuló önmagához viszonyított fejlődését vagy hanyatlását szöveges értékelés formájában közöljük a szülőkkel.

A szóbeli és írásbeli feleletek – tantárgy jellegétől függően – lehetőleg fele-fele arányban legyenek.

Az érdemjegyek száma:

Heti 2 vagy kevesebb óra esetén félévente minimum 3,

Heti 2 óránál több óra esetén félévente minimum 5.

A tanuló órai munkáját, versenyeken való sikeres szereplését, tanórán kívüli tevékenységét is jutalmazhatjuk érdemjeggyel.

A tanév végén az egész évi munkát értékeljük.

A pedagógus köteles ismertetni tanév elején – tanítványaival az első tanórán és a szülőkkel az első szülői értekezleten – a tantárgyi továbbhaladás feltételeit.

Mérések:

Attól függően, hogy mi az értékelés funkciója, háromféle mérési formát különböztetünk meg:

- helyzetfeltáró vagy diagnosztizáló mérés (tanév elején, vagy bármikor elvégezhető)
- tanulást fejlesztő – formáló vagy formatív mérés (bármikor elvégezhető)
- a tanulási folyamatot lezáró – minősítő vagy szummatív mérés (tanév végén, vagy egy-egy hosszabb tanulási időszak végén, milyen mértékben tett eleget a tanuló a különböző tanulási követelményeknek.)

Egyik legfontosabb alapelvnek azt tartjuk, hogy tanulóink szilárd alapismeretekkel rendelkezzenek. Különösen lényeges ez a 8. osztályban a reális iskolaválasztáshoz és ahhoz, hogy tanulóink tudják tudásuk valóban megfelel-e a választott iskola követelményeinek. Éppen ezért az iskolai belső méréseket a két meghatározó területen – olvasás és matematika – tervezzük-

Iskolai belső mérések:

1. évfolyam végén:

szint felmérés magyar nyelv és irodalom és matematikából

4.évfolyam végén:

szint felmérés magyar nyelv és irodalomból, matematikából.

Mérési anyag: az 1-4. osztály anyaga (a továbbhaladáshoz szükséges minimum követelmények)

Ideje: május közepe

Értékelése: a tanítók és a felső tagozatban tanító tanárok számára tájékoztató jellegű

6. évfolyam végén:

felmérés: magyar nyelv és irodalom

matematika

történelem

természetismeret

idegen nyelv

Mérési anyag: az addig elsajátított ismeretanyag

Ideje: május közepe

Értékelése: egy témazáró érdemjegyének megfelelően

Formája: írásbeli

8. évfolyamban félévkor a továbbtanulási szándék szerint:

magyar nyelv és irodalom

matematika

történelem

német

egy választott tárgy (fizika, kémia, biológia, földrajz)

Mérési anyag: a 8. osztály félévig elsajátított ismeretanyag

Ideje: január közepe

Értékelése: egy témazáró érdemjegyének megfelelően

Formája: írásbeli

Minden évfolyam végén: hangos és értő olvasás mérése.

Az iskola belső méréseit – az 1. osztály – kivételével – az eltérő tanterv szerint haladó tanulóknál is alkalmazzuk az enyhe értelmi fogyatékosok tantervének követelményei szerint.

A méréseket végzi: az iskola vezetője, illetve az általa kijelölt munkaközösség vagy szaktanár. Szükség esetén külső mérést is igénybe veszünk.

C.4.

Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

1. A házi feladat kiválasztása

A tanulók csak "irtóznak" a házi feladattól, ha számukra teljesíthetetlen követelmények elé állítjuk őket, ha törekvéseiket állandó kudarc kíséri. Ha körültekintően, a gyerekek képességeire, igényeire építve állítjuk össze, örömforrás lesz számukra

Adjon lehetőséget önálló tevékenységre, önálló erőfeszítésre és önértékelésre!

A gondolkodás eredményes fejlesztéséhez olyan feladatokat, problémákat kell megfogalmaznunk, amelyekre a választ vagy a megoldást nem lehet mechanikusan, a magolás és emlékezet alapján megadni. A gondolkodás kezdetétől: a problémalátástól a befejező szakaszig: a probléma megoldásáig a helyes gondolatmenet vezet. Ebben kapjanak szabad kezet a tanulók. Ne kényszerítsük rájuk a tanári gondolatmenet ismétlését!

Törekednünk kell a házi feladat optimális mennyiségére! (Amennyi idő alatt oldja meg a feladatot a pedagógus, a tanuló esetében háromszor annyi idővel kell számolni.)

Helyesen kell megválasztanunk a szóbeli és írásbeli feladatok arányát.

Használjuk a gyerekek iskolán kívüli tapasztalatait, más információs forrásból származó ismereteit! (pl.: szülőktől, társaiktól, tömegkommunikációból)

2. A házi feladat előkészítése

A tanulás nemcsak abból áll, hogy az alapkészségeket kifejlesztjük a tanulóknál.

Szükség van arra is, hogy kialakítsunk bennük olyan személyi tulajdonságokat, mint belső motiváció, a lankadatlan érdeklődés, a helyes önértékelés, a nehézségek leküzdése, a kitartó, szívós munka megkedvelése, életformává alakítása.

Az eredményes tanulás többnyire olyan tevékenység, amelyet a tanuló szívesen kezd el és folytat, mert az számára kellően motivált.

Ha a tanulók számára olyan motivációt akarunk biztosítani, mely kedvezően segíti őket a tanulásban, akkor a szokványosnál nagyobb gondot kell fordítani személyük, munkájuk, tevékenységeik megbecsülésére.

Az otthoni tanulás eredményességének alapfeltétele, hogy a tanuló pontosan, részleteiben is jól meghatározottan tudja, mi is az otthoni tanulás feladata.

Fontos a tanulás előkészítésekor, hogy a pedagógus hívja fel a tanulók figyelmét az egyes feladatok megoldása során várható nehézségekre és az adódó problémák megoldási nehézségeire. Nem lehet elfogadni a tanulók ilyen megjegyzéseit: "ezt egyikünk sem érti". A pedagógusnak meg kell állapítani, mit tudnak és mit nem tudnak a tanulók a feladat megoldásával kapcsolatban.

3. A házi feladat elkészítése

Az eredményes tanulás feltétele:

A tanuló tanuljon meg tanulni:

Ennek feltétele:

- A regenerálódó időszak után kellően pihenten, motiváltan álljon neki a házi feladatnak.
- Tudja megfelelően elhelyezni felszerelését.
- Helyesen határozza meg a tanulási sorrendet, a szóbeli és írásbeli feladatok egymásutánosságát.
- Ismerje a verstanulás, lényegkiemelés, tartalommondás, vázlatkészítés technikáját.
- Tudja használni a segédeszközöket.
- Tervezze meg idejét.
- Fogalmazzon meg kérdéseket a tananyaggal kapcsolatban.

4. A házi feladat ellenőrzése, értékelése:

A rendszeres tanulás önálló elemeinek kialakítását segítsük a házi feladatok rendszeres, folyamatos mennyiségi és minőségi tanári ellenőrzésével. Ennek során a jó munkákkal kapcsolatban is adjunk útbaigazítást, tanácsot a még színvonalasabb teljesítésre és a leggyengébb, de igyekezettel végzett feladatokban is találjunk dicséretre méltó vonást.

Értékeljük a feladat elkészítésének, a lecke megtanulásának a módját is, és ezzel is támogassuk az otthoni önállóbb, eredményesebb tanulás gyakorlatának kialakítását.

El kell érniük, hogy a tanulók képesek legyenek a munka elvégzésével egy időben munkájuk értékelésére is.

Az önértékelés módot nyújt arra, hogy megítélhessék saját munkájukat, és ezzel szoros kapcsolatban maga állapítsa meg, hogy fejlődött-e, állandó maradt vagy esetleg visszaesett a teljesítménye.

5.Írásbeli és szóbeli házi feladatok adásának lehetőségei:

Felső tagozat:

Sz.	Tantárgy	óráról-óra		hétvégére		szünetre	
		írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli
1	Magyar irodalom	Fogalmazás	X	Fogalmazás	X		Házi olv.
2	Magyar nyelvtan	X	X	X	X		
3	Német	X	X	X	X		X
4	Természetismeret		X		X		X
5	Történelem	X	X	X	X		X
6	Földrajz		X		X		X
7	Matematika	X	X	X	X		
8	Informatika	X	X		X		
9	Fizika	X	X	X	X		
10	Kémia	X	X	X	X		
11	Biológia		X		X		X
12	Technika	X	X		X		
13	Rajz	pályázat		pályázat		pályázat	
14	Ének	X	X		X		
15	Testnevelés						
16	Etika	X	X				

Alsó tagozat:

Sz.	Tantárgy	napról- napra		hétvégére		szünetre	
		írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli
1	Magyar irodalom	X	X	X	X		
2	Magyar nyelvtan	X	X	X	X		
3	Német	X	X	X	X		
4	Környezetismeret	X	X		X		
5	Matematika	X	X	X	X		
6	Technika		X				
7	Rajz	pályázat		pályázat		pályázat	
8	Ének		X				
9	Testnevelés						

Eltérő tagozat:

Sz.	Tantárgy	napról- napra		hétvégére		szünetre	
		írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli	írásbeli	szóbeli
1	Magyar irodalom	X	X		X		
2	Magyar nyelvtan	X	X	X	X		
3	Környezetismeret	X	X	X	X		
4	Természetismeret	X	X	X	X		
5	Történelem		X		X		
6	Földrajz	X	X	X	X		
7	Matematika	X	X	X	X		
8	Informatika						
9	Technika						
10	Rajz	pályázat		pályázat			
11	Ének						
12	Testnevelés						

D

Tartalomjegyzék

Iskolánk gyermek és ifjúságvédelme

D.1.: Gyermekvédelem	1-3. oldal
D.2.: Egészséged testben, lélekben	1-3. oldal

D.1.

ISKOLÁNK GYERMEK - ÉS IFJÚSÁGVÉDELME

A gyermek- és ifjúságvédelem célja, hogy érvényesítse a gyermek megfelelő testi, értelmi és erkölcsi fejlődését.

A gyermekvédelem iskolánk **valamennyi tanulója**ra kiterjed, ugyanakkor a szociokulturális háttérből adódóan ez a tevékenység **elsősorban a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulóira irányul.**

Az iskola fő feladata az oktató-nevelő munka, a gyerekek fő tevékenységi formája a tanulás. Ha ebben zavaró tényezőt észlelünk, segítenünk kell a ránk bízott gyerekeknek.

Alapfeladatunktól függetlenül fontos tevékenységünk, hogy "beavatkozásunkkal" megelőzzük, illetve pedagógiai, szociális eszközökkel, hatósági intézkedések kezdeményezésével enyhítsük a gyermekek személyiségkárosodását.

Iskolánkban a tanulásban tapasztalható lemaradás mögött húzódo, legtöbbször előforduló veszélyeztető tényezők:

- a negatív családi körülmények,
- magatartási problémák,
- szülők-gyerekek közötti rossz kapcsolat,
- szociális nehézségek.

Gyakran ezek a tényezők nem külön-külön, hanem halmozottan fordulnak elő.

Az igazolatlanul mulasztó gyermekekkel szembeni eljárás menete: figyelmezteti az osztályfőnök, elbeszélget vele kötelességéről. Ha ez nem jár eredménnyel, családlátogatáson (az ifjúságvédelmi felelőssel, szükség esetén az önkormányzat gyámügyi előadójával közösen) hívja fel a szülők figyelmét

a mulasztás következményeire. A továbbiakban felszólítást küld, illetve feljelentést tesz az önkormányzat jegyzőjénél. A hatósági intézkedés az ő jogköre.

A háziorvossal szoros kapcsolatban állunk, az indokolatlanul nála megjelenőket jelzi az osztályfőnököknek.

Az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját a következő **feladatok** határozzák meg:

A gyermekvédelmi munka alapja a **családdal való kapcsolattartás**. Lehetőségeinkhez mérten meg kell ismernünk azt a családi miliőt, ahonnan a gyermekek érkeznek.

A kapcsolattartás fő formái - a családlátogatás, szülői értekezlet, fogadó óra - mellett rendszeresen szervezünk a szülőkkel közös programokat.

A Szülői közösséggel együttműködve ismertetjük a szülői jogokat és kötelességeket, tájékoztatást adunk az ellátások rendszeréről.

Családpedagógiai ismeretterjesztés, csoportfoglalkozások szervezésével a nevelési kultúráltság színvonalát kívánjuk emelni. (Szülők iskolája)

Napközit vagy tanulószobát kell biztosítanunk olyan gyermekeknek, akiknek délutáni felügyelete, tanulmányi munkájának segítése nem megoldott a családban.

A gyermekek személyes segítése érdekében személyiségfejlesztő, konfliktuskezelő, probléma megoldást fejlesztő csoportokat működtetünk, egyéni elbeszélgetéseket alkalmazunk.

Minden gyermeknek joga van képességeinek megfelelő oktatásban részesülni, ezért nagy gondot fordítunk a differenciált oktatásra a tehetséggondozás, a felzárkóztatás, a képességfejlesztés keretein belül.

A "problémás" esetek kezelése érdekében professzionális segítők munkájára támaszkodunk. A Nevelési Tanácsadó, a Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság, a Gyermek Ideggondozó szakembereivel rendszeres a kapcsolatunk.

A gyermekek egészségvédelme, testi fejlődésének biztosítása érdekében a háziorvos, a védőnő aktív közreműködésére számítunk. Bevonjuk őket a prevenció, a felvilágosító munkába.

Bekapcsolódunk az **"Egészséged testben, lélekedben"** személyiségfejlesztő, drog- és alkoholmegelőző programba.

A lelki egészségvédelem érdekében **mentálhigiénés szakember** képzését támogatjuk.

Fontosnak tartjuk **valamennyi pedagógus mentálhigiénés védelmét** is. Ezért olyan továbbképzéseket, tréningeket tartunk, amelyek regenerálják a résztvevőket, megelőzik a kiégettséget, segítik a további munkát.

D.2

"EGÉSZSÉGED TESTBEN, LÉLEKBEN"

Személyiségfejlesztő, drog- és alkoholmegelőző program

A NAT-ban képviselt értékek, követelmények és az ezekre épülő differenciálás azt a célt szolgálják, hogy a tanulók minél teljesebben kibontakoztathassák személyiségüket.

Ez csak akkor lehet eredményes, ha az intézmény teret ad a színes, sokoldalú iskolai életnek, ha fejleszti a tanulók önismeretét, együttműködési készségüket, edzi akaratukat, ha hozzájárul életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához, meggyökereztetéséhez

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tiszteletére is nevel. A pedagógusoknak - fel kell készíteni a gyermekeket arra, hogy önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozó **helyes döntéseket hozni**, egészséges életvitelt kialakítani:

- fejleszteni kell a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti **elfogadó és segítőkész magatartást** (másság elfogadása, önismeret)

- támogatást kell nyújtani a **káros** függőségekhez vezető szokásokat (pl.: dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, rossz táplálkozás) kialakulásának **megelőzéséhez**.

- segíteni kell a **krízishelyzet**be jutottakat.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanulók cselekvő, tevékeny részvételével alakíthatók ki.

Az **"EGÉSZSÉGED TESTBEN, LÉLEKBEN"** c. Személyiségfejlesztő program közvetlen hangneme és stílusa, változatos módszerei elvezetnek önmagunk és mások megismeréséhez és megszeretéséhez. Kulcsot ad az ésszerű döntések kialakításához, a konfliktusok érdemi megoldásához, hozzásegít a belső érzelmi egyensúly kialakításához és fenntartásához.

Ez utóbbira mindenkinek nagyobb szüksége van változó és nehezen kezelhető élethelyzeteinkben. Sokak sorsát megpecsételi, ha híján vannak a képességeknek és azoknak a készségeknek, amelyek nélkülözhetetlenek a terhek elviseléséhez, a túléléshez, esetenként az újrakezdéshez és a talpra álláshoz. Sokan szenvednek oly mértékben az egy időben való külső terhektől és belső bizonytalanságtól, hogy kénytelenek a szorongás káros - alkohollal, droggal történő - csökkentésére. A program drog- és alkoholmegelőző profilja révén ehhez a folyamathoz is támaszt nyújt.

Ugyanakkor önálló személyiségfejlesztő programként is alkalmazható.

A program segítségével könnyed, játékos módszerekkel megtanítja a felnövekvő nemzedéket:

- önmagunk és mások szeretetére, megbecsülésére
- megfelelő önismeretre és tűrőképességre
- az egészség és az élet kiemelt értékelésére
- a nehézségek és a problémák természetes megoldására (alkohol és drog nélkül.)

E

Tartalomjegyzék

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

E.1.: Képzési specialitások, irányok	1-2. oldal
E.2.: Fejlesztési program	1-3. oldal
E.3.: A felzárkóztatás szinterei és lehetséges formái	1-2. oldal

E.1.

Képzési specialitások, irányok

Mivel körzetünkben évről-évre egyre több a sérült, speciális nevelési igényű gyermek, ezért iskolánk vállalja a speciális nevelési igényű tanulók nevelését.

Az speciális nevelési igényű tanulók iskoláinak tanterve szerint haladnak. Oktatásukat az 1-8. évfolyamon integrált oktatás keretében oldjuk meg.

Az speciális nevelési igényűek nevelésének első pedagógiai szakasza 1-6. évfolyamig tart. A második pedagógiai szakasz 7-8. évfolyam. Ebben tér el a többségi iskola pedagógiai szakaszaitól.

Az speciális nevelési igényű tanulók sajátosságai:

Személyiségük fejlődési zavara, akadályozottsága, az idegrendszer enyhe, különféle eredetű, örökölt vagy korai életkorban szerzett sérülésével vagy funkciózavarával függ össze.

Vizsgálatokkal megállapíthatók a kognitív funkciók lassúbb fejlődése, emellett nem kifejezetten intellektuális területen is jelentkeznek eltérések.

Fejlődésük változatos, attól függően, hogy milyen egyéb érzékszervi, motorikus, beszédfejlődési, viselkedési rendellenességet mutatnak.

Tanulási helyzetben megfigyelhető jellemzőin: téri tájékozódás finommotorika, valamint a figyelemkoncentráció, a bonyolultabb gondolkodási folyamatok, a kommunikáció, a szociális alkalmazkodás fejlődésének eltérései. Ezek az eltérések személyenként más-más kombinációban jelennek meg, és az értelmi képességek különböző mértékű fejlődési zavarát mutatják, akadályozzák az iskolai tanulás eredményességét.

Az speciális nevelési igényű tanulók oktatási szempontú jellemzői:

A fogyatékoságtól függően az speciális nevelési igényű tanulók között jellegzetes különbségek alakulnak ki.

Különböznek:

- az okokban, amelyek a sérült vagy fejletlen pszichikus funkciókat létrehozzák.

- abban, hogy az eltérés minden pszichikus funkciót érinthet, (érezékelés, észlelés, figyelem, emlékezet képzelet, gondolkodás, érzelmi, akarati élet, viselkedés, magatartás, cselekvés ... stb.) de ennek változatossága tanulónként és funkcióként vizsgálva nagyon nagy.

- a fejlődés ütemében, dinamikájában,

- a fejlesztés várható eredményében.

Nem mondható meg előre biztonsággal, hogy az a speciális nevelési igényű tanuló, a tanulás folyamatában milyen készség, képesség szintre, milyen ismeret birtokába juttatható el.

A nevelést-oktatást meghatározó jellemzők miatt a tanulók fejlesztésének hosszú folyamatában, az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulni az ismeretek tartalmának és mélységének, a tevékenységformák, az alkalmazott módszereknek, a tanítás szervezeti kereteinek, valamint a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

E.2

FEJLESZTÉSI PROGRAM

Az iskola szakmai profilját bővíti a fejlesztő pedagógus. A fejlesztő munka eltér a "hagyományos" pedagógiai tevékenységtől. Amikor a pedagógus fejlesztő programot vezet a tanulók számára, akkor nem a konkrét tananyagot tanítja meg. Nem korrepetál, hanem olyan alapkészségeket fejleszt, amelyek a gyerekek iskolai teljesítményét javítják, a közösségbe való zavartalan beilleszkedését szolgálják. Tehát a fejlesztő program következetes végrehajtásával elérhető, hogy ezen tanulók teljesíteni tudják az egyes évfolyamok minimumszintjét, illetve a tankötelezettséget.

A tanulási és magatartási problémával küszködő gyermekekkel való bánásmód legfontosabb elve - a szülői házzal szorosan együttműködve - a gyermek lelki békéjét biztosítani, még több szeretetet, segítséget nyújtani! Mindezt olyan tevékenységek keretében, ahol jól érzik magukat, sikerélményt kapnak, képességeiket fejleszthetik, ugyanakkor a feladatot játékként oldják meg.

A fejlesztés programja:

1. Diagnosztikus szűrővizsgálat tanév elején:

Az iskola 1-3. évfolyamán pszichodiagnosztikai szűrővizsgálatot végzünk, így már az iskolakezdés szakaszában előre jelezni és azonosítani tudjuk a tanulási és/vagy magatartási zavarokat, ez lehetővé teszi a pedagógiai munka tudatosabb megtervezését.

A szűrővizsgálat elvégzéséhez klinikai szakpszichológus közreműködését vesszük igénybe.

2. Fejlesztő foglalkozások:

A gyermek pszichés fejlődési jellemzőit megragadva, azokat a területeket kívánjuk fejleszteni, melyek elmaradásának következményeként lépnek fel a tanulási zavarok. A fejlesztő pedagógus - a szakemberek segítségével - éves tervezetet készít, melyben a kiemelten fejlesztendő területek kapnak hangsúlyt.

A kiscsoportos korrekciós programban - a komplexitás elvének érvényesítése szellemében – a

fejlesztés területei:

- mozgásfejlesztés
- testséma fejlesztés
- percepciófejlesztés

A fejlesztési területeket átszövi, velük párhuzamosan történik a verbális fejlesztés

A fejlesztés folyik a felsőbb évfolyamokban is szükség –és lehetőség szerint (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia)

3. Hatásvizsgálat tanév végén (szükség szerint félévkor is)

A tanév végi (szükség esetén félévi) hatásvizsgálatok megegyeznek a szűrővizsgálatban alkalmazott tesztekkel.

Iskolánkban az 1-2-3. évfolyamon az enyhén értelmi fogyatékos tanulók oktatása integráltan, nagy létszámú osztályokban történik, ezért részükre kiemelten fontos a kiscsoportos korrekciós program alkalmazása.

A fejlesztő munka eszközszerrendszere:

A gyerekek tanóráról való kiemelésével, heti 19 órában, külön 4-5 fős kiscsoportban történik a fejlesztés, erre a célra kialakított helyiségben, a fejlesztést szolgáló eszközök, játékok alkalmazásával.

A gyakorlati megvalósítás elméleti alapja Gyenei Melinda - Szautner Jánosné "Nebuló" (tanmenet-szerűen használható) képességfejlesztő program és az ehhez illeszkedő feladatgyűjtemény gyerekek számára. A két kiadvány együtt "oktatócsomagot" képezve nyújt segítséget pedagógusnak, gyerekeknek és szülőknek egyaránt. A fejlesztő csoport működését az iskola költségvetéséből, valamint lehetőségek szerint pályázatok útján nyert anyagi támogatásból kívánjuk fenntartani.

A sikeres fejlesztés szoros együttműködést kíván:

- osztálytanítókkal,
- a Nevelési Tanácsadó szakembereivel,
- a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakembereivel,
- szülőkkel,
- szükség esetén a védőnővel, a háziorvossal.

A beszédhibák, írás - olvasás zavarok javítását az alsó évfolyamokon szakképzett **logopédus** végzi.

A felzárkóztatás szinterei és lehetséges formái.

A NAPKÖZI OTTHON a tanulók iskolai előmenetelét azáltal biztosítja, hogy a tanulók szervezett gyermekközösségben, nevelő vezetésével tanulják meg a másnapi leckéjüket.

Itt is lehetőség nyílik a felzárkóztatásra, melynek formái:

- frontális (hangsúlyos olvasás, vers- és szabálytanulás, írásbeli műveletek menete)
- csoportmunka (a jók a gyengéket segítik)
- tanulópár (az elméleti tudnivalókat egymásnak mondják fel, kikérdezik egymást)
- egyéni foglalkozás (az igazán gyenge tanulókkal)

A felzárkóztatást segíti a szaktanári korrepetálás is.

A TANÓRÁN: feladatunk olyan tanítási-tanulási tevékenység megteremtése, mely a tanulók igény szintjét a képességeikhez mért legmagasabb pontra állítja. Ezért nagyon fontos a tanórákon a motiváció. A leghatékonyabb motiválás az érdeklődés felkeltése és sikerélmény-szerzési lehetőség.

Differenciálással a gyenge képességű tanuló is pozitív megerősítést kap. Tanóráinkon, a házi feladatok kijelölésénél ez a felzárkóztatás leggyakoribb formája.

TANÓRÁN KÍVÜL:

- az alsós osztályokban valamennyi évfolyamon **korrepetálási** órákon zárkóztatjuk fel a gyengébb képességű tanulókat,
- 5.-6. évfolyamokon a szilárd alapkészségek kialakítása a foglalkozások célja,
- 7.-8.évfolyamokon pedig a továbbtanuláshoz szükséges ismeretek megerősítése, bővítése.

TANÓRAI és TANÓRÁN KÍVÜL:

- fejlesztéssel (jelenleg 3 fejlesztő pedagógus dolgozik iskolánkban)
- bekapcsolódtunk az integrációs, képesség kibontakoztató felkészítés országos rendszerébe

F

Tartalomjegyzék

Egészségnevelési és környezeti nevelési program

F. 1.: Egészségnevelési program	1-26. o.
F. 2.: Környezeti nevelési program	1-18. o.

F 1

EGÉSZSÉGNEVELÉSI PROGRAM

Az egészségfejlesztés az a folyamat, amely lehetőséget teremt és képessé teszi az embereket arra, hogy egyre fokozódóbb kontrollt szerezzenek saját egészségi állapotuk felett és ez által képessé váljanak annak javítására, alakítására.

Az egészséget tehát, mint a mindennapi élet erőforrását nem pedig mint életcélt kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza. Az egészség alapfeltételei és forrásai: béke, lakás, oktatás, élelem, jövedelem, stabil ökológiai rendszer, társadalmi igazságosság és egyenlőség. Az egészségi állapot javítása megkívánja ezen alapvető előfeltételek alkotta biztos alapot.

Az egészségnevelés nemcsak a betegségek megelőzésére irányul, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értékén való tiszteletére is nevel.

Fel kell készíteni a tanulót arra, hogy:

- felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntést hozni,
- egészséges életvitelt kialakítani
- konfliktusokat megoldani,
- beteg, sérült, fogyatékos embertársaik iránt segítőkész, elfogadó magatartást tanúsítani,
- ismerjék a környezet leggyakoribb egészségét, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait,
- elkerüljék a káros függőséghez vezető szokások kialakulását (dohányzás, alkohol, drog).

Biztosítani kell az egészségnevelési feladatok megoldását:

- az óvodában elkezdett testi és mentálhigiénés nevelés folytatása életkornak megfelelően,
- a mindennapos testnevelés biztosítása, test-mozgáskultúra fejlesztése ezek biztosítása (sportkör),
- az egészséges táplálkozási szokások kialakítása, az egészséges élelmiszerek iránti igény felkeltése,
- egészséges napi, heti, évszakos ritmus kialakítása (napirend),
- a szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése – a pozitív értékrend – önbizalom, reális önkép döntéshozatali és konfliktuskezelési képesség fejlesztése, ezeknek a szervezetre gyakorolt hatásuk és következményeik ismertetése.

Egészséget támogató környezet:

Az ember és a környezete szétválaszthatatlanul összetartozik. Kölcsonösen hatást gyakorolnak egymásra. Elvárható egy iskolától, hogy biztonságos, ösztönző, kellemes hely legyen. Az iskola tárgyi környezete, berendezése biztosítsa, hogy ott a gyerek érezze jól magát. Érezze, hogy a pedagógus ráfigyel. A diáknak, ha jól érzi magát nincs szüksége arra, hogy mesterséges módon szerezzen magának örömet, szeretetet, jólétet.

Ép testben ép lélek:

Az ókori görögök is tudták, hogy ezek a dolgok összetartoznak. Igyekezzünk megőrizni egyensúlyukat, ne használjunk alkoholt és más drogokat. Ezekről egy időre talán úgy mond „jól” érezhetjük magunkat, de ezek a szerek semmilyen problémát nem oldanak meg véglegesen. Sőt még rosszabb lesz tőlük minden.

Feladatkörök:

TESTMOZGÁS

Statisztikai adatokkal igazolható, hogy a középiskolás gyermekek felénél diagnosztizálható valamilyen tartási rendellenesség. Ezek az általános iskolában kezdődő és a középiskolában fokozódó elváltozások rendszeres testmozgással, célirányos gimnasztikával megelőzhetőek lennének. Nem az a fontos, hogy minél nagyobb erő kifejtésre serkentsük a fiatalokat, hanem, hogy megadjuk a lehetőséget a mindennapi testmozgásra. Célunk az legyen, hogy a gyerekeknek életelemévé váljon a mozgás, mert az egészséges fejlődésük elengedhetetlen feltétele ez. Gyors, látványos javulásra nem számíthatunk, az apró eredményeket is meg kell becsülni.

A különböző foglalkozások és egyéb alkalmak játécai közül a mozgásos játékok járulnak hozzá leginkább a gyermek testi és szellemi fejlődéséhez, mert ezek segítik hozzá legjobban a gyermeket a valóság sokrétű átéléséhez és ki tudják elégíteni a kisgyermek szinte korlátlan mozgásigényét. A mozgás élettani hatásai rendkívül sokrétűek. Közismert az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség fejlődésére gyakorolt hatása, s egyben lehetőség is az összehangolt mozdulatok begyakorlására. A mozgásos játékokban fejlődik a gyermek izomzata, csontozata, ízületei, idegrendszere, erősödik a vérkeringési- és légzőrendszere, növekszik az étvágya is. Jó hatással van az összpontosítás erősítésére, a kitartásra, a figyelem-koncentrációra.

Ha a szabadlevegőn folyik növekszik a gyermekek ellenállóképessége, az időjárás- és hőmérséklet- változásokkal szembeni edzettsége. A mozgásos játék közben növekszik a gyermek figyelme, emlékező képessége, gondolkodása, ötletessége, leleményessége, vagyis megnyilvánul alkotó ereje.

Feladat:

- a mindennapos testmozgás – heti 3 testnevelési órán felül megfelelő mozgáslehetőség biztosítása (lásd: 1. sz. melléklet) Felelős: testnevelők, napközis nevelők,

- ha a tanulót a testnevelés órán sikerélmény éri, a mozgást örömmel végzi.-
Célunk, hogy válogathasson a foglalkozások között (kosárlabda, foci, aerobic, stb)

- az iskolai testnevelés óra keretében tartásjavító torna beiktatása. A testnevelők ismerik, illetve elsajátították a Gerincorvosi Társaság által kidolgozott programot. Az óra eleji bemelegítés kiválóan alkalmas a tartásjavító gyakorlatok elvégzésére. Felelős: testnevelők

- a hosszú távú futtatás futópályán történjen, mert a betonon károsodhatnak az ízületek.

- Ne engedjük meg, hogy a kamaszkorra sajnos jellemző restség és lustaság győzzön! Keltsük fel őket, vigyük ki őket a szabadba, szervezzünk mozgó kihívást is tartalmazó akciókat. Felelős: nevelőtestület

TÁPLÁLKOZÁS:

Hazánkban kiemelkedően magas a keringési és a daganatos betegségek halálozási száma. Ennek nagy fokú javulását tudjuk elérni a helyes táplálkozással. Az átlagos magyar étkezési szokások miatt magas a túlsúlyos fiatalok aránya, ez azonban már vetekszik az alultápláltság kérdésével. Az iskolai egészségfejlesztési tervnek tehát a helyes táplálkozás mind az ételek mennyiségére, minőségére, valamint az elfogyasztás módjára vonatkozóan is ki kell hogy terjedjen a figyelme.

Feladatok:

- el kell érni, hogy a gyermekek nagy része, de leginkább a veszélyeztetettek az iskolában étkezzenek.

- Az étkezést biztosító állítsa össze az étlapot, az iskola feladata, hogy ezt ellenőrizze. Felelős: gazdasági vezető

- A diétázni kénytelen gyermekek étkeztetése nem megoldott, ezért ők otthon étkeznek.(tej- és liszt-érzékeny, cukorbeteg, stb.),

- Szemléletváltás szükséges az iskolai büfé választékaival kapcsolatban, mely nálunk már megtörtént, hisz a büfében csak egészséges ételek és italok kaphatók.

Felelők: diákönkormányzat

- Bekapcsolódtunk a mindennapos tejakcióba.

- Osztályfőnöki órák keretében dietetikus tartson felvilágosító órákat minta étrend bemutatásával. Mindez a szülők és a pedagógusok egészségfejlesztéséhez is elengedhetetlen. Felelős: védőnő, orvos, osztályfőnökök. (Lásd: 2. számú melléklet)

A magyar lakosság körében tehát a túlsúlyosság igen gyakori. A tizenéves lányok azonban az elhízástól való félelem miatt a kóros soványságot eredményező magatartás formákat is vállalják. Ha a kamaszt magára hagyjuk, akkor az önállóság sok problémát okozhat, mert azt eszik amit szeret, ami olesó és akkor eszik amikor akar, ahelyett, hogy azt enne, ami értékes, igényes és elérhető és akkor egyen amikor kell.

LELKI EGÉSZSÉG – SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉS

A társadalomban egyre nagyobb számban megjelenő alternatív örömszerzési forma a dohányzás, alkohol és drogfogyasztásból adódó problémák mind annak a következményei, hogy a teljes egészségi állapothoz oly fontos mentális egészségre, ennek fejlődésére nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

A lelki egészséget idegen szóval mentálhigiénének is szokták nevezni. Célunk, hogy önmagunkkal harmóniában éljünk és így képessé váljunk arra, hogy helyesen tudjunk dönteni és alkalmazkodni másokhoz. E szemléletnek hatni kell gondolkodásunkra, érzéseinkre is. Közös feladatunk, hogy segítsük egymást ennek a célnak megvalósításában.

Önbecsülés:

Az önbecsülés kulcs a lelki egészséghez. Gondolkodásunk, érzéseink, cselekedeteink sokban múlnak azon, hogy milyennek látjuk önmagunkat. Ha magas az önértékelésünk valószínűbb, hogy:

- elégedettek vagyunk az életünkkel, képesek vagyunk tartós kapcsolatok kialakítására, célokat tűzünk ki magunk elé és el is érjük azokat,

- könnyebben viseljük el az élet megpróbálhatóságait és bízunk a problémák leküzdhetőségében,

- ha alacsony az önértékelésünk valószínűbb, hogy: - kerüljük a kihívásokat és úgy érezzük, hogy képtelenek vagyunk életünk irányítására.

- Rosszat sejtünk és ez be is következik, mert úgy érzékeljük, hogy állandó stressznek vagyunk kitéve.

Képesek vagyunk az önbecsülés kialakítására! A változás azonban nem fog egyik pillanatról a másikra bekövetkezni. Az eredményeket csak erőfeszítések árán tudjuk elérni. Legyen őszinték önmagunkhoz! Mindannyiunknak vannak értékei és hibái. Idő kell ahhoz, hogy ezeket megtaláljuk és ezután leszünk képesek ezekkel együtt élni. Tegyük meg mindent, amit tőlünk telik! Küzdjünk mindig azért, hogy képességeinkből a maximumot

hozzuk ki. Tűzzünk ki célokat magunk elé! Ne hasonlítgassuk magunkat másokhoz. El kell fogadnunk, hogy a célokat nem tudjuk mindig megvalósítani.

Stressz:

Mindaz, ami alkalmazkodásra készíti a szervezetet az a stressz és ezeket az esetek többségében túrni kell és alkalmazkodni kell hozzájuk. A stressz az élet velejárója, de ha pozitívan állunk hozzá, akkor egészségesek maradunk. Egy kis stressz hatás normális. A túlzott stressz káros lehet, okozhat testi károsodást pl.: keringési rendellenesség, fejfájás, álmatlanság, rossz közérzet, gyomorfekély, stb., de okozhat pszichés problémákat is. Pl.: szorongás, nyugtalanság, lehangoltság, feszültség.

Tanuljunk meg megbirkózni a stresszel! Korlátozzuk a stresszt okozó helyzeteket, osszuk be időnket – a jó napirend segít csökkenteni az elvesztegetett időt. Beszélgessünk másokkal, ne tartsuk a problémáinkat magunkban, csak elkezdni nehéz. Sokat jelent ilyenkor már az is, ha valaki (barát, szülő, nevelő, stb.) meghallgat.

Feladat:

- pedagógus példamutatása, a tantestület jó kapcsolata segíti a gyermekek egységes formálását, nevelését, (felelős: tantestület)
- az iskola környezeti hangulata pl.: a színek, a tantermek berendezése a kényelmet, a jó közérzetet biztosítsák. (felelős: fenntartó, isk. vezetőség)
- a közös cél érdekében fontos a család bevonása és a velük való kapcsolattartás, (felelős: osztályfőnökök)
- a külső partnerekkel is szoros kapcsolatot kell fenntartani az egészségnevelés terén (pl.: iskolaorvos, védőnő) Felelős: ifj. védelmi felelős

A jó lelki egészségért érdemes dolgozni!

- építsük önbecsülésünket
- tanuljunk meg jól kezelni a stresszt,
- gondoskodjunk lelkünkéről és testünkéről
- kérjünk segítséget komoly, vagy tartós probléma esetén
- élvezzük az egészséges és boldog életet.

SZEMÉLYI HIGIÉNE

Nagy baj, ha a kamasz úgy éli meg ezt az életkort, hogy nem alakult ki még igénye a személyi higiéne szabályainak betartására. Ezeknek már a családban kell kialakulniuk. Motiváltak legyenek saját maguk tisztántartására, amit az óvodában és az iskolában meg kell erősíteni. Az általános iskola felső tagozatában, a 7-8. osztályban már észokokra hivatkozva lehet elfogadtatni önmaguk ápolását.

Mit lehet tenni? „A lompos, csúnya, az ápolt szép.” Üzenetet folyamatosan hangoztatva, jó példát mutatva és az ápolatlanságot, ha kell, kipellengérezve mindenkinek, aki a kamaszokat neveli hangoztatni. Felelős: osztályfőnökök, napközis nevelők

Az egészségnevelés célja, hogy a tanuló képes legyen objektíven felmérni saját egészségi állapotát, ismerje az egészségkárosító tényezőket, azok veszélyeit és alkalmazza a megtanultakat. Ezekre különféle programokat kell ajánlani:

- egészségügyi vetélkedő,
- családi túrák,
- egészségnevelési hét,
- sportdélután, stb.

A tanórán kívül napközi, erdei iskola, tanulmányi kirándulás, előadások, szakkörök segíthetik munkánkat. Pl.: Vöröskeresztes szakkör – melyen valamennyi területtel foglalkoztunk.

Cél, hogy az iskolában tanuló gyermekek egészségi állapotát befolyásoló tényezők közül az egészségfejlesztési tevékenységek megtervezése, a pedagógusok, a védőnő és az iskolaorvos együttműködése hatékonyra váljon. Ennek megvalósításában közösen fogjanak össze. (lásd: 3. számú melléklet)

Alapvetően fontos a szülői ház az iskola és az egészségügy együttműködése, ami a kamaszok önállósulási vágyát tiszteletben tartva, elfogadva türelemmel és szeretettel, de következetesen fordul feléjük.

Mindennapos testedzés iskolánkban

A mindennapos testnevelésnek az a legfontosabb célja, hogy ezt az egészséges, a gyermekben spontán meglévő mozgásvágyat erősítse, és olyan tevékenységeket mutasson, amelyek a gyerekeknek tapasztalatot nyújtanak az örömszerző mozgásról.

Valóban a gyerekek élettani szükségletei jelentik számunkra a legnagyobb motivációt, illetve ugyanez biztosítja a program sikerét. A 6-10 éves gyerekek alapszükséglete a mozgás. Bizonyított ha a megfelelő életkorban nem kapják meg a szükséges mozgást, azt többé nem lehet pótolni. Nagyon sok betegség is a mozgáshiányra vezethető vissza, ezért fontos, hogy a gyerekek megszeressék a mozgást. Nem is megszerettetésről van szó: segíteni kell megőrizni a mozgás szeretetét, hiszen a kisgyermek; amíg le nem szoktatjuk őket róla; spontán módon élvezik a mozgást.

A család, az életkörülmények gyakran olyan problémát raknak a tanulóra, amelyet semmi mással nem lehet kompenzálni, csak egy örömet nyújtó testmozgással, amely hosszan tartó jó közérzetet okoz. Sajnos ma nagyon sok olyan tanítványunk van, akinek ez az egyetlen esélye a mindennapi örömmérvésre.

A mindennapos testnevelés programjában be lehet iktatni naponta legalább tíz perc játékot. A játéknál jobb nevelő pedig nem létezik, mert része a vereség és a győzelem, feltétele a szabályok betartása, és ami a legfontosabb, része a siker is. A sikert is meg kell tanulni, és a testnevelés keretében nem csak a legügyesebb gyerekeket taníthatjuk meg erre.

Az egészségfejlesztő testmozgásokhoz intézményünkben kedvező személyi és tárgyi feltételek állnak rendelkezésre. Nagy sportudvarral, kézi és kosárlabdapályával, futópályával, magasugródombmal és 2 távolugróhellyel rendelkezünk. A sportudvaron több elemes akadálypályát állítottunk fel az elmúlt években. 1993-tól kosárlabdapálya nagyságú tornacsarnok segíti az egészséges testmozgást. Így a legkülönbözőbb sportágak, szabadidősportok megismerésére, gyakorlására is lehetőség nyílik. (atlétika, labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, asztalitenisz, tollaslabda, floorball, torna, aerobic stb.) Természetesen ezek szerepelnek a testnevelési órák tananyagában és a sportfoglalkozások tematikájában.

A testnevelés tantervi anyag megtanításán túl szeretnénk biztosítani tanulóink számára:

- a megfelelő keringési és légzőszervi terhelést,
- megfelelő ismereteket a testnevelési és sportjátékok elsajátításához és gyakorlásához,
- A lehetőségekhez és a helyi adottságainkhoz igazodóan különböző életmódokhoz tartozó sportágak megismertetését,
- A gyengébb fizikai adottságú tanulók számára is sikerélményt nyújtó mozgásformákat

A testneveléshez és testedzéshez tartozó alkalmak:

- A. testnevelési órák óraterv szerint,
- B. 30 perces sportfoglalkozás
- C. tömegsport foglalkozások
- D. napközis sportfoglalkozások
- E. aerobic szakkör
- F. kosárlabda szakkör
- G. góliát foci edzések
- H. NAP foglalkozások
- I. néptánc szakkör

heti rendszerességgel

- J. grundprogramban való részvétel
- K. diák-önkormányzati akadályverseny
- L. erdei iskola
- M. tanulmányi kirándulás
- N. diák-önkormányzati kerékpártúrák
- O. Mikulás kupa labdarúgó torna
- P. Nyuszi kupa kézilabdatorna
- Q. úszásoktatás
- R. év végi sportnap

éves rendszerességgel

- A. Az 1-4 osztályban heti négy, 5-8 osztályokban heti három órarend szerinti testnevelési óra.
- B. Alsó tagozatban azokon a napokon, amikor nincs testnevelési óra, az 5. órában a napközis tanár vezetésével 30 perces sportfoglalkozást tart az osztály, éves foglalkozási terv szerint.

- C. Heti 2 óra tömegsport foglalkozást a háziversenyek lebonyolítására és a körzeti versenyekre való felkészülésre használjuk. Minden tanuló részt vehet rajt.
- D. Minden nap 30-45 percet a szabadlevegőn töltik napköziseink, amely időt szabadidős játékokra (tollaslabda, floorball, ugrókötelezés, kosárlabda, foci) fordítanak.
- E. Heti 2 óra aerobic szakkör elsősorban lányok részére, de a fiúk is részt vehetnek.
- F. Heti 2 óra kosárlabda szakkör 2 csoport részére.
- G. 1990 óta részt veszünk az országos GÓLIÁT foci hálózat rendszerében, 2 pedagógus foglalkozik 3 csoporttal. Nagyon sok sportszert kapott az iskola segítségükkel.
- H. 1998-tól kapcsolódtunk be a NAP programsorozatba, minden korcsoportban részt veszünk a körzeti versenyeken és lehetőség szerint a megyei döntőkön. Alkalmanként iskolánk 25 %-a vesz részt a versenyeken. Nagy anyagi segítség a programból adódó támogatás.
- I. 2003 szeptemberében alakult szakkör, amely elsősorban tanulóink egy csoportjának mozgáskoordinációját segíti.
- J. Szintén egy országos kezdeményezéshez csatlakoztunk 2002-ben. Évi 12 alkalommal körmérkőzést játszanak foci csapataink helyben az iskolában, majd a továbbjutó a megyei döntőben képviseli iskolánkat. 2003-ban a nyolcadik osztályos csapatunk nyerte a megyei döntőt, majd az országos döntőben is 3. helyen végzett.
- K. Minden évben megrendezi a diákönkormányzat a hagyományos akadályversenyt, amelyet mindig az aktuális történelmi évforduló jegyében tartunk. Minden tanulóink részt vesz a hosszú gyalogtúra keretében megtartott versenyen.
- L. Immár 3 éve vesz részt egy osztályunk erdei iskolai programon fokozatosan növelve az időtartamot (3-5 nap). Pályázaton nyert pénzből és szponzorok segítségével sikerül ezt megvalósítani.
- M. Tanulmányi kirándulásoknak már régi hagyományai vannak, korábban 2-3 napos, mostanában az anyagi megterhelés miatt 1 naposak. A kisebbek szintén gyalogtúrán vesznek részt.
- N. A kerékpártúrák időpontját az időjárás függvényében határozzák meg a diákok és jelentkezés alapján vehetnek részt elsősorban felső tagozatos tanulóink.

- O. December elején rendezzük a fiú csapatoknak, amelyeket önállóan állítanak össze a diákok. Évente általában 6-8 csapat indul ezen a méltán népszerű programon, ahol díjazzuk a legjobb kapust, mezőnyjátékost és góllövőt.
- P. Húsvét előtt kerül megrendezésre a lányoknak a Nyuszi kupa kézilabda torna, ahol hasonlóan a fiúkéhoz megkapják ugyanazt a jutalmakat.
- Q. Minden év április- májusában a jelentkező alsós tanulóknak megszervezzük az úszásoktatást. Szeretnénk, ha minden tanulónk megtanulna úszni, de ehhez a lehetőségek korlátozottak.
- R. Az egész éves testnevelési és sportmunka megkoronázása az év végi sportnap, ahol minden osztály több sportágban (labdarúgás, röplabda, kosárlabda, bombázó, kötélhúzás és váltófutás) összeméri tudását és nagy harc folyik a helyezésekért.

A községben labdarúgó szakosztály mellett teke, asztalitenisz szakosztály mellett tömegsport működik. Iskolánknak ezekre az igényekre is fel kell készülni, ezért már 13-14 éves korban irányítjuk tanulóinkat ezekbe a szakosztályokba. Nyolcadikosaink a községi sportversenyeken is kiveszik részüket. A közelmúltban történt megállapodás, hogy a teke iránt érdeklődő tanulóknak lehetőséget biztosít a teke szakosztály a gyakorlásra.

A következőkben meg kell gondolnunk annak lehetőségét, hogy a szünetekben is biztosítjuk a testmozgást, ennek érdekében meg kellene erősíteni a felnőtt ügyeletet. A sportudvaron felállított hinták, mászóókák, palánkok használatát engedélyoznénk és az osztályoknak biztosított „letétbe” helyezett labdákkal, segítenénk elő, hogy labdajátékokat is játszhasanak. Ugrókötelek, karikák és egyéb szerek használatának engedélyezését is meg kell gondolnunk.

1. sz. melléklet: A mindennapi egészségfejlesztő testmozgást biztosító sportfoglalkozások

oktatásszervezési terve:

heti bontásban:

Osztály	Iskola által szervezett						Egyéb választható lehetőségek				Sport- foglalkozáso k összesen
	tanórai (kötelező)		szakkörök (választható)				ingyenes		térítéses		
	testnevelés óra	30 perc fogl.	tömeg- sport	aerobic	kosár- labda	néptánc	Góliát Grund	NAP	úszás	önvéd- sport	
óraszámok											
1. oszt.	4	1		2			1	1	évi 20 óra	2	7,25
2. oszt.	4	1									7,25
3. oszt.	4	1									7,25
4. oszt.	4	1									7,25
5. oszt.	3		2			2	1	1		2	5
6. oszt.	3										5
7. oszt.	3										5
8. oszt.	3										5
összesen:	28	4	2	2	2	2	4	4	0,5	2	49
átlag (óra/hét)	3,5	0,5	0,25	0,25	0,25	0,25	0,5	0,5		0,25	6,125

2. számú melléklet

Az iskola-egészségügyi munkaterve

Szeptember:

Óvodák, iskolák névsor egyeztetés, testnevelési csoport besorolás újraegyeztetése, tisztasági vizsgálat.

6. osztályosok Di-TE oltás

8. osztályosok: Hepatitis oltás

Október:

A bucsui óvodások orvosi vizsgálata.

A toronyi óvoda tisztasági vizsgálata, műszeres hallásvizsgálás.

6. osztályosok MME oltása

5. osztályosok orvosi vizsgálata.

November:

A torony óvoda orvosi vizsgálata, tisztasági vizsgálat.

A bucsui óvoda: Egészségügyi előadás a helyes fogmosásról – rajzos vetélkedő, jutalmazás.

1. osztályosok orvosi vizsgálata.

December:

Óvodai látogatás, tisztasági vizsgálat

Iskolai tisztasági vizsgálat.

8. osztályos lányokkal elbeszélgetés: Az ösztinteségről, a szexuális élet elkezdetéről.

Január:

Óvodák ellenőrzése, étkezési tanácsok.

8. osztályosok orvosi vizsgálata – pályaválasztás,

3. osztályosok orvosi vizsgálata.

Egészség évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja

Egészséges Ifjúság

Iskolavédőnöi egyeztető lap

Az 5. osztályos tanulók egészséges táplálkozással kapcsolatos ismereteinek növelésére

Oktatási intézmény neve: Általános Iskola Torony

Típusa általános iskola

Címe: 9791 Torony, Petőfi s. u. 2.

Oktatási intézményt ellátó védőnő neve: Serczikné Horváth Zsuzsanna

Elérhetősége: 9791 Torony, Rohonci u. 4.

3. sz. melléklet

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS

1-5. évfolyam

Életmódok és az egészség

	<i>Óracímek</i>
<i>1</i>	<p><i>Mi minden értendő az egészség fogalmába? Mi tesz engem egészségessé?</i></p> <p>Az óra központi témája annak megértetése a gyerekekkel, hogy az emberek különbözőképpen gondolkodnak arról, hogy mit is jelent az egészség, valamint egészségesnek lenni. Másképp vélekedhetnek erről a kérdéstről a különböző szakmák képviselői (pl. az egészségügyi dolgozók), a fiatalok, az idősek vagy akár a mozgássérült emberek. A gyerekekhez el kell, hogy jusson, hogy az egészség nem csupán valamilyen betegség hiányát jelenti, tehát a fizikai egészséget, hanem a lelki, érzelmi kiegyensúlyozottságot, valamint szociális jóllétet is. Mindez magában rejti azt, hogy egészségesek többféleképpen is lehetünk. Az órán a gyerekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy átgondolják, mi teszi őket és általában az embereket egészségessé, mit tehetnek saját maguk az egészségükért, valamint ki segíthet abban, hogy egészségesek maradjanak.</p> <p>Ajánlott órai tevékenység: <i>Egészségpiac</i></p>
<i>2</i>	<p><i>Mi is az az életmód?</i></p> <p>Az óra fő témája annak átgondolása a gyerekekkel, hogy mit is értünk életmód alatt. Az életmódnak többféle összetevője van, mint például az, hogy mennyit mozgunk, hogyan táplálkozunk, mennyire fontos számunkra a személyes higiénia, de az is hogy milyenek emberi kapcsolataink, a közérzetünk, milyen az önbecsülésünk, vagy hogyan tudjuk a kockázatokat környezetünkben felismerni és elkerülni. Mindezen összetevők látszólag függetlenek egymástól, mégis minden elem alapvető és egyenrangú szerepet játszik a kiegyensúlyozott életvitel megvalósításában, mely jó egészségi állapotunkkal is szorosan összefügg. Az óra során a gyerekek végiggondolhatják, hogyan is él az ő családjuk, milyen az életmódjuk, van-e különbség egyes családtagjaik életmódja között. Mindezt megoszthatják osztálytársaikkal, ami lehetőséget kínál arra, hogy felfedezzék az egyes családok közötti különbségeket és hasonlóságokat.</p>

3	<p><i>Mitől egészséges az én életmódom?</i></p> <p>Kutatások bizonyítják, hogy a jó egészségi állapot, valamint az egészséges életmód szorosan összefüggnek egymással. Tudjuk, hogy rendkívül sokféle életmód létezik, melyek valójában egyénre szabottak is. A egészséges életmód fogalmának is ilyennek kell lennie, hogy alkalmazhassuk egyéni esetekre is, valamint szükség esetén változtathassunk rajta. Ugyanis változhat az életmód az életkor előrehaladtával, az orvosi ismeretek bővülésével vagy új kockázati tényezők megjelenésével. Az emberek társadalmi hovatartozásuk, szokásaik, vallásuk, de testi adottságaik alapján is különböző életmódokat élnek, amelyek közül mind lehet egészségesek. Nem mondhatjuk, hogy csak egy járható út van, csak egyfajta egészséges életmód létezik, pontosabb, ha bevezetjük az egészséges életmódok fogalmát. A gyerekekkel meg kell értetni ezeket az egyéni különbségeket, valamint azt hogy „mindenkinek vannak gazdálkodható lehetőségei”, mivel mindenkinek az életmódjában vannak olyan elemek, melyek egészségesek, és bizonyos fokú változtatásra is mindenki képes.</p>
4	<p><i>Életmód és táplálkozás</i></p> <p>A cél, hogy rávezessük a gyerekeket arra, hogy a táplálkozás életmódunk egyik nagyon fontos összetevője, és különösen fontos az egészségünk és boldogságunk szempontjából. A gyerekek egyheti étrendjük megírásával alkalmat kapnak arra, hogy áttekintsék, hogyan táplálkoznak, és melyek családjuk étkezési szokásainak jellegzetességei. Lehetőségük nyílik arra is, hogy összevethessék saját családjuk szokásait más családokéival. Fontos kiemelni a tanulók számára azt, hogy az egészséges táplálkozás valójában a megfelelő egyensúlyon alapul. Bevezethetjük az órán az egészséges és a kevésbé egészséges ételek fogalmát, kerülve az egészségtelen szót. Beszélgethetünk a különböző tápanyagokról, a túlzott zsír-, cukor-, illetve sófogyasztásról, valamint hogy a gyerekek mennyit fogyasztanak ezekből. El kell fogadtatni a gyerekekkel, hogy végső soron ők felelősek a táplálékuk kiválasztásáért, amely a szervezetükbe kerül. hangsúlyozni kell, hogy nem azt várjuk tőlük, hogy étkezésüket teljes mértékben megváltoztassák, hanem azt, hogy tudatosságra próbáljanak törekedni táplálékuk megválasztásában.</p>
5	<p><i>Az életmód és a biztonság megőrzése</i></p> <p>Bár a kutatások azt bizonyítják, hogy a gyerekek ebben a korban már átfogó nézetekkel rendelkeznek a biztonságuk megőrzésével kapcsolatos kérdésekről, mindenképpen hangsúlyoznunk kell számukra, hogy biztonságérzetünk több tényezőtől tevődik össze. A sokat emlegetett testi vagy fizikai biztonság mellett a lelki biztonság fontosságát is ki kell emelnünk. Meg kell tanulniuk, hogy nemcsak a testüket, hanem az érzéseiket is meg kell óvni a fenyegetettségtől és sérüléstől. Tudatosítani kell bennük az érzelmek és a biztonság közötti összefüggéseket. Az érzelmek, melyek az egészségnek és a jóllétnek fontos részét képezik, jelentős szerepet játszanak abban, hogy segítségükkel felismerjék a lehetséges veszélyeket és a kockázatokat. Ugyanakkor az erős érzelmi hatások (pl. izgalom, idegesség, kétségbeesés, fenyegetettség) viselkedésmódunk alakulását befolyásolhatják, gyakran okozhatnak különféle baleseteket is, azáltal, hogy elnyomják a tudást, tapasztalatot, az előzőleg már jól begyakorolt készségeket és akár azokat a szabályokat is, amelyeknek korábban engedelmességek.</p>

6	<p><i>Az életmód és a veszélyes anyagok</i></p> <p>Rengeteg veszélyes anyag létezik a környezetünkben, itt azonban azok kerülnek az óra középpontjába, melyek összefüggésben állnak életmódunkkal: a cigaretta, az alkohol és a pszichoaktív szerek. Az óra központi témája azok az életmóddal kapcsolatos veszélyes anyagok, amelyek szerepet játszanak saját életükben vagy amelyekkel esetleg a jövőben találkozhatunk. A gyerekekkel való beszélgetés során el kellene jutni odáig, hogy a gyerekek maguk fogalmazzák meg, miért is veszélyesek számukra azok az anyagok, amelyeket megneveztek. Fontos, hogy az óra lehetőséget adjon annak áttekintésére is, hogy a gyerekek milyen társadalmi helyzetekben kerülhetnek kapcsolatba ezekkel a – legális vagy tiltott – anyagokkal, és mely helyzetekben kínálhatják meg őket velük. Tudatosítani kell a gyerekekben a veszélyes anyagokkal kapcsolatos döntéseik hatását is későbbi életükre.</p>
7	<p><i>Az életmód és a kapcsolatok</i></p> <p>Az óra legfontosabb feladata annak megértetése a gyerekekkel, hogy kapcsolatrendszerünkben élünk, valamint hogy saját kapcsolatrendszerünknek mi vagyunk a középpontjában. Korábban már megfogalmazódott, hogy kapcsolataink minősége is életmódunk jellemzője. Ezen az órán arról esik szó, hogy milyen típusú kapcsolataink lehetnek, miként formálódnak ezek a kapcsolatok, valamint milyen hatással vannak ezek hétköznapijainkra. Az óra lehetőséget ad arra, hogy a tanulók áttekintsék saját kapcsolatrendszerüket, és bemutassák ezeket egymásnak. Tudatosítani kell a gyerekekben, hogy bizonyos kapcsolataink naponta változhatnak, és változnak is. Módot kell adni az órán arra is, hogy a gyerekek megfogalmazzák a családi kapcsolatrendszerben való élés előnyeit és esetleges hátrányait. Fontos, hogy valamilyen módon azok a gyerekek is bevonódjanak az órai munkába, akiknek esetleg nincs családjuk.</p> <p>Ajánlott tevékenység: Kapcsolatháló megrajzolása.</p>
8	<p><i>Az életmód és a növekedés</i></p> <p>Visszautalva a korábbi órák beszélgetéseire, a gyerekek emlékezhetnek arra, hogy életmódjukat mennyi minden befolyásolhatja. Ezek között az egyik legfontosabb tényező az életkor változása. Életkorunk előrehaladtával rengeteg minden változik mind bennünk, mind körülöttünk. Megváltozhatnak értékeink, attitűdjeink, szokásaink, időbeosztásunk és mindezzel együtt egyszerű hétköznapijaink is. Növekedésüknek ebben a szakaszában a gyerekek életében is ugyancsak sok változás megy végbe. Egyre önállóbbakká válnak, egyre több döntést hoznak meg egyedül, mely életmódjukra is hatással van vagy lehet. Ez az óra ezekre a növekedéssel kapcsolatos változásokra próbál rávilágítani, hangsúlyozva, hogy a változás életünk természetes velejárója, melynek egyaránt vannak jó és rossz pillanatai.</p>

9	<p><i>Az életmód és a környezet</i></p> <p>Az emberek – felnőttek és gyerekek –, tehát mi magunk „alkotórészei” vagyunk a környezetnek, melyben élünk. Ezen az órán megpróbáljuk feltárni és tisztázni mit értünk „környezet” kifejezésen. A gyerekek próbálják meg szavakból vagy akár képekből felépíteni környezetük világát. A beszélgetés során megfogalmazhatják, mi az, amit szeretnek környezetükben, mi az, amire vágnak, mi az, amire szükségük van, és mit nem szeretnek benne. Fontos annak az áttekintése is az órán, hogy milyen kapcsolat van életmódunk, környezetünk minősége, valamint egészségünk között. Befejezésképpen a gyerekek gondolják végig a közösségükben felmerülő legfontosabb, környezettel kapcsolatos kérdéseket is, valamint megbeszélhetik, hogy vajon maguk mit tudnának tenni környezetükért. Az óra fontos üzenetei, hogy a környezet hatással van mindennapjainkra, és minősége egészségi állapotunkat jelentősen befolyásolja, valamint mindannyian felelősséggel tartozunk környezetünk állapotáért.</p>
10	<p><i>Hogyan befolyásolhatom az életmódomat? – Életmódjavító szerződés megkötése</i></p> <p>Az óra fő témája a tudatosság szerepe az életmódot illető szokások tekintetében. Az elmúlt órákon sokat beszélgettek az életmódról, az életmód összetevőiről, egészséges életmódról, valamint, hogy milyen is a mi életmódunk. Ezen az órán a gyerekeknek lehetőségük nyílik arra, hogy megkössenek egy ún. életmódjavító szerződést, amely arra készíti őket, hogy tudatosan végiggondolják, hogy mi az, ami változtatásra szorul az életmódjukban, és mi az, aminek a megváltoztatását vállalni is tudják. A szerződésnek – bár betartását komolyan elvárjuk a gyerekektől – valójában szimbolikus jelentősége van: azt próbálja tudatosítani bennük, hogy annak elérésében, hogy egészségesebb és teljesebb életet éljenek, nagyon fontos, hogy kritikusán tudják szemlélni cselekedeteiket, valamint tudatosan próbáljanak törekedni arra, hogy változtassanak életmódjuk egy-egy összetevőjén.</p>

6. évfolyam

Korlátok és lehetőségek

	<i>Óracímek</i>
1	<p><i>Amiről én döntök, és amiről nem</i></p> <p>Egy korábbi óra során már megfogalmazódott, hogy a gyerekek ebben az életkorban egyre önállóbbá válnak, egyre több önálló döntést hoznak meg, ami valójában felelősségérzetük növekedésével is kell hogy járjon. Az óra lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek végiggondolják, hogy a velük kapcsolatos döntések területén mi változott az elmúlt időszakban, melyek azok a helyzetek vagy dolgok, amelyekben korábban nem maguk döntöttek, most már viszont igen. Csoportosíthatják döntéseiket aszerint, hogy életük mely területével kapcsolatosak. Az óra a felhozott példák felhasználásával lehetőséget ad a döntés fogalmának a tisztázására, annak megválaszolására, hogy minek köszönhetően változik a döntési kompetencia, valamint felhívja a figyelmet egy-egy döntéssel járó felelősségre a lehetséges következményekre.</p>

2	<p><i>Légy bátor IGEN- t mondani!</i></p> <p>Az óra középpontjában a döntések meghozatalát befolyásoló tényezők áttekintése áll. Fel kell hívni a gyerekek figyelmét arra, hogy döntéseink meghozatalánál talán néha tudattalanul, de több mint szamba veszünk. Döntéseinket így sok tényező befolyásolhatja, melyek segíthetik vagy éppen megnehezíthetik a döntést. Hangsúlyozzuk a különböző külső és belső tényezők, valamint a különféle jelzések felismerésének, valamint a pillanatnyi és hosszú távú negatív következmények és előnyök mérlegelésének fontosságát.</p>
3	<p><i>Légy bátor NEM- et mondani!</i></p> <p>Az óra célja különböző kommunikációs technikák elsajátítása, a kommunikációs készségek fejlesztése. Külön hangsúly helyeződik arra, hogy hogyan tudják a gyerekek felismerni a csoportnyomás jelzéseit körülöttük. Ebben a korban ez kiemelkedő fontosságú, hiszen az egészségkárosító szokások kialakulásában a csoportnyomásnak döntő szerepe lehet, az óra címe is valójában a csoportnyomásnak való ellenállást fejezi ki. A gyerekeknek ki kell fejleszteniük olyan készségeket, melyek segítik őket gondolataik, akaratuk megfelelő kifejezésében, érvényre juttatásában és a konfliktusok elkerülésében.</p>
4	<p><i>Amiről én döntök: mit eszem?</i></p> <p>Fontos szót ejteni két olyan tényezőről, mely életünk több területén nagy fontossággal bír, és hatással van ránk: ezek a divat és a reklám. Az óra keretében egyrészt ezek hatását vizsgáljuk az étkezéssel kapcsolatos döntéseinkre. Átgondolhatják a gyerekek, hogy mi is lehet a reklámok célja, valamint mik azok a stratégiák, melyeket a reklámozók előszeretettel használnak. A reklámok értelmezése nem könnyű feladat, ebben segíthet ez az óra (pl. a reklámok sokkal inkább egy úgynevezett „életérzést”, vagyis egyfajta életszituációt közvetítenek, mint magát a terméket). Hogyan hat a divat az étkezésünkre? Miért járunk például előszeretettel gyorséttermekbe, ahelyett, hogy nyugodt körülmények között otthon, például családjuk körében étkeznénk? Mi az, ami vonz bennünket? A válasz nehéz, de talán a témáról való beszélgetés felhívja a figyelmet a reklámok és a divat káros hatásaira. Ugyancsak ehhez a kérdéskörhöz kapcsolódik, hogy ételválasztásunkat sajnos nemcsak egyéni ízlésünk befolyásolja, hanem léteznek különböző kényszerdiéták, melyek betartása kötelező bizonyos emberek számára jó egészségi állapotuk fenntartásához (pl. tej érzékenyeknek tejmentes diéta, cukorbetegeknek speciális diéta). Ilyenkor személyes döntéshozásunk korlátozott. Fontos, hogy a gyerekekkel el tudjuk fogadtatni társaik eltérő, megkötött étkezési szokásaikat.</p>

5	<p><i>Amiről én döntök: mozgás és személyes higiéné</i></p> <p>Ebben az életkorban a rendszeres testmozgás szinte mindenki számára természetes, a gyerekeknek alapvető igényük van rá. Az életkor előrehaladtával azonban a fiatalok egyre kevesebbet mozognak, amit különböző okokkal indokolnak. Ezen óra elsősorban arra koncentrál, hogy megfogalmazza, mit érzünk, amikor olyan mozgást végzünk, amelyik örömet szerez, nem pedig olyat, amely speciális képességeket vagy ügyességet kíván. Fogalmazzák meg azt is a gyerekek, hogy miért nehéz a rendszeres testmozgás. Beszélgethetnek a szépségideálnak való megfelelés vágya vagy a „menőként”, „jó fejként” való feltűnés és a testmozgás kapcsolatáról. A téma egyidejűleg alkalmat ad arra is, hogy a személyi higiénével kapcsolatos néhány kérdéstről is beszélgessenek.</p>
6	<p><i>Amiről én döntök: veszélyes anyagok, dohányzás, alkohol- és kábítószer-fogyasztás I.</i></p> <p>A két óra célja valójában kettős. Egyrészt megpróbál a gyerekekben egy általános és kiegyensúlyozott képet adni a fentebb említett anyagok természetéről és az előírásoknak megfelelő és helytelen alkalmazásukkal kapcsolatos kérdésekről, valamint megpróbálja megtanítani a gyerekeket arra, hogy azokban a helyzetekben, amelyekben valamilyen – legális vagy tiltott – anyaggal kínálják őket, megfelelő döntéseket tudjanak hozni. Az óra valójában nem ismereteket akar átadni. Nagy valószínűséggel minden gyerek tudja, hogy ezeknek az anyagoknak a használata káros egészségünkre. A kérdés sokkal inkább az, hogy ennek ellenére mégis rengetegen használják őket. Miért? Van-e más választás? A gyerekek segítségével próbálunk választ adni ez utóbbi két kérdésre.</p>
7	<p><i>Amiről én döntök: veszélyes anyagok II.</i></p> <p>Az előző óra folytatása.</p>
8	<p><i>Amiről én döntök: környezet</i></p> <p>Az óra legfőbb feladata az egyén és a környezet közötti kölcsönhatás tudatosítása a gyerekekben. A korábbi órákon már beszélgettek arról, hogy személyes döntéseink és választásaink milyen mértékben hatnak egészségünkre. Életmódunk több összetevője, mint például táplálkozásunk vagy esetleges egészségkárosító szokásaink többnyire saját döntéseink eredményeképpen formálódnak. A „környezet” azonban az előbb említettekkel érdekes ellentétben áll, ugyanis a személyes döntések és választások nem igazán tudják befolyásolni, és ez általában elriasztja a gyerekeket, valamint a hétköznapi embereket attól, hogy aktívan részt vegyenek a környezettel kapcsolatos vitákban és feladatokban. Ezért mindenképpen hangsúlyoznunk kell, hogy bár látszólag ebben a kérdésben a nem szakembereknek passzív szerepük van, és ezáltal úgy tűnik, mi vagyunk azok, akiket a környezetünk alakít, mégis mi is formáljuk vagy formálhatjuk közvetlen környezetünket. Valójában egyfajta kölcsönhatásról van szó, amelyben mindenki vállalhat aktív szerepet, mindenki tehet valamit azért, hogy javítson környezetének állapotán. Az óra ugyancsak lehetőséget ad arra, hogy beszélgessenek olyan környezeti problémákról is, amelyek világszerte aggodalomra adnak okot.</p>

9	<p><i>Ezek a döntések, de HOGYAN?</i></p> <p>Életünk során döntések sokaságával kell szembenéznünk, melyek hol kisebb súlyúak, hol nagyon komolyak és későbbi életünkre hatással lehetnek. De hogyan hozzuk meg döntéseinket? Milyen lépésekből áll egy döntésmeghozatal? Az óra központi témája a különféle döntési technikák megismertetése a gyerekekkel. Tudatosítani kell bennük, hogy a döntéshozásnak különböző módjai vannak, és hogy egy probléma megoldására és a döntésre mindig többféle lehetőség van. Rá kell világítani arra is, hogy az emberek személyisége is hatással lehet döntéseinkre: különböző emberek különböző helyzetekben eltérő döntéseket hozhatnak. A döntéshozás során azonban ideális esetben megvizsgáljuk a különböző lehetőségek jó és rossz oldalait, racionálisan mérlegeljük az előnyöket és a hátrányokat. Tudatosítani kell a gyerekekben, hogy érzelmeink is gyakran befolyásolják döntéseinket, így gyakran a racionalitás ellenére is cselekszünk. A döntéshozás gyakran nagyon nehéz, de ez életünk természetes velejárója.</p>
10	<p><i>Mai döntések – holnapi következmények</i></p> <p>Az elmúlt órákon sok szó esett már arról, hogy mi befolyásolja döntéseinket, milyen döntési technikák léteznek, valamint milyen döntéseket kell meghoznunk életünk különböző területein. Ez az óra megpróbál rávilágítani az önvizsgálat szerepére későbbi döntéseink meghozatalában. A hangsúly itt arra tevődik át, hogy fontos-e felülvizsgálni korábbi döntéseinket, hasznos lehet-e az számunkra, tanulhatunk-e belőle valamit. Léteznek bizonyos közmondások, mint „Okos ember más kárán tanul!” vagy „Kétszer nem léphetsz ugyanabba a folyóba!”, melyek jól kifejezik a témával kapcsolatos emberi dilemmákat. Vajon mennyire könnyű követni az első közmondás tanácsát, és beletörödni a második által kifejezett helyzetbe? Szó kell, hogy essék itt az egyes döntéseinkkel kapcsolatos felelősség kérdéseiről, valamint a döntéshozatal lehetséges következményei felmérésének fontosságáról is.</p>

7. évfolyam

Függetlenségi törekvések és az egészség

	<i>Óracímek</i>
1	<p><i>Változások kora – Hogyan nézek ki?</i></p> <p>Ezen életszakaszt hívhatjuk a változások korának: a gyerekek rövid idő alatt egy sor alapvető testi, érzelmi és társas kapcsolati változáson mennek keresztül, mely gyakran elégedetlenséget szül önmagukkal szemben. Az óra ezekre a változásokra világít rá azáltal, hogy megpróbálja kideríteni, mennyit tudnak és értenek meg a gyerekek a növekedéssel járó testi változásokról. Fontos az érzelmekre összpontosítani, mivel sok fiatalban olyan új, erőteljes érzelmek támadnak változó testükkel kapcsolatban, amelyek eltérnek a barátsággal, az otthonnal és az iskolai élettől kapcsolatos érzelmeiktől.</p>

2	<p><i>Változások kora – Hogyan érzem magam?</i> Tulajdonságok, társas kompetenciák: Mi befolyásolja a jólléteimet? Ez az óra az előző folytatásának tekinthető. A gyerekek a pedagógus segítségével azt vizsgálják, hogy miként tudják felismerni a jóllétüket befolyásoló tényezőket. Melyek azok a társas és egyéb helyzetek, amelyekben maradéktalanul jól érzik magukat és melyek azok, amelyekben nem. Választ keresnek arra a kérdésre, hogy milyen megoldásokat keresnek a jó közérzet előidézése során. Szerep- és szituációs játékok segítségével egyrészt az ilyen helyzetek sajátosságait vizsgálják, másrészt pedig kísérletet tesznek saját érzéseik megnevezésére, leírására.</p>
3	<p><i>Hogyan látom családomat? Hogyan látnak ők engem?</i> Családi mindennapok. Családi elvárások – egyéni törekvések (konfliktusok, megoldások, szabályok, örömök). A család még ebben az életkori csoportban is kiemelkedő fontosságú. A 13 év körüli gyerekek egészen másként látják önmagukat, mint családtagjaik őket. Ez a körülmény nem kevés feszültség és összeütközés forrása. Fontos tehát foglalkozni a különböző nézőpontokkal. A családi konfliktusok másik csoportja ahhoz a problémához kötődik, hogy a serdülő szemében fokozatosan veszít a család, kiváltképpen a szülő a megkérdőjelezhetetlen tekintélyéből. A jelenség további aspektusa abból a körülményből fakad, hogy az önmagát tévedhetetlennek tettető kamasz tényleges lehetőségeit illetően meglehetősen korlátozott világban él. A helyzet valamennyi szereplője motiváltan, saját igazát abszolutizálva cselekszik. Ezt a jelenséget kell az óra során konkrét családi mindennapokból kölcsönzött példákon keresztül megvitatni a gyerekekkel annak érdekében, hogy az ő mindennapi feszültségeiket lehessen csökkenteni. Ezek a feszültségek ugyanis gyakran vezetnek valamilyen egészséget veszélyeztető magatartásforma kipróbálásához.</p>
4	<p><i>Hogyan látom barátaimat? Hogyan látnak ők engem?</i> Ki lehet barát? Elég jó-e nekem? Elég jó vagyok-e neki? Tulajdonságok vs. szociális kompetenciák. A kortárskapcsolatok ebben az életkorban mindennél nagyobb jelentőséggel bírnak a gyerekek életében. Életük egyik meghatározó motívuma, hogy miként tudnak megelégni önmagukat, identitásukat. A társas élet egyik központi motívuma, hogy milyen irányzathoz tartoznak. Az irányzathoz tartozás meghatározza öltözködésüket, zenei ízlésüket. Ennek mentén szerveződnek, illetőleg szilárdulnak meg a barátságok. Spontán módon is felmerül a kérdés, milyenek ők, milyenek szeretnék magukat láttatni és milyenek látják őket a többiek? Az óra során ezeket a kérdéseket lehet körüljárni, empátiás és kommunikációs készségeik fejlesztésével.</p>
5	<p><i>Változások a kapcsolataimban: Barátok és ellenségek</i> Ez az óra az előző folytatása, ugyanezt a társas kapcsolati problémakört hivatott körüljárni, a tárgyalás fókuszát egy további szemponttal bővítve: mi a különbség ma a társválasztásban, mint két évvel ezelőtt. Az időperspektíva bevezetése lehetővé teszi, hogy az aktuálisan alkalmazott kritériumok megfogalmazódhassanak. Fontos, hogy az adott közösségen (osztályon) belüli átrendeződések, melyek a társas alakzatban beálltak, ne sértsenek semmilyen személyes érzékenységet.</p>

6	<p><i>Változások a kapcsolataimban: Barátság vagy szerelem?</i></p> <p>7. osztályban vagyunk, egyre több esetben indokolt feltételezni, hogy szerelmek szövődnek, sok esetben persze nem az osztálytársak között. De még ezek a szerelmek is begyűrűznek az osztályba. Mit érez az, aki szerelmes, mit gondol, hogyan látja a másikat, mit képzelünk majdani szerelmünkről? Ezekről a fontos kérdésekről kötetlen formában, a szerep- és szituációs játék lehetőségeinek a segítségével érdemes beszélgetni. Szépirodalmi mű is képezheti ennek a beszélgetésnek az alapját (svéd gyermek versek!). Fontos lenne, ha szó kerülne a szerelem testi vonatkozásairól is, hiszen ez amúgy is a gyerekek mindennapi fantáziálásának fontos részét képezi.</p>
7	<p><i>Kihívás vagy szenvedély: veszélyes anyagok</i></p> <p>Ebben az évben ismét szükséges a veszélyes anyagokról beszélni. A gyerekek már tudják, hogy vannak legális és tiltott veszélyes anyagok, azt is tudják, hogy azok milyen szempontból jelentenek veszélyt saját életükre. Ezen az órán már nem szükséges ezeket az ismereteket hangsúlyozni, inkább olyan szituációs játékot lenne szerencsés kezdeményezni, amely lehetővé teszi, hogy a gyerekek kimondják saját aggályaikat például az illegális anyagok használatával kapcsolatban, vagy esetleg beszámoljanak saját létező és az esetek túlnyomó többségében rémületet vagy csalódást keltő tapasztalataikról.</p>
8	<p><i>A veszélyes anyagok és a kapcsolatok</i></p> <p>A serdülőkor igazi létkérdéseiről van szó: Mindenben egyformának kell-e lenni? Hogyan tudunk tartozni valahová úgy, hogy megőrizzük egyéni vonásainkat? A veszélyes anyagok használata általában a kortárs csoport nyomására kezdődik el: olyan „snassz” nem kérni a cigiből, nem inni a sörből. S bizony gyakran nehéz kilógni a társaságból. Az órán annak megbeszélésére szükséges sort keríteni, hogy miért nehéz elütni a többségtől, mi kell ahhoz, hogy megbecsülésre tegyünk szert a kortárs csoportban. Miképpen lehet a társ kapcsolati nyereségeket úgy maximalizálni, hogy egyéni életünk esélyeit ne veszélyeztessük.</p>
9	<p><i>Biztonság a változásokban</i></p> <p>Ez idő tájt tovább folytatódik a testi-lelki kapcsolati átrendeződés. Nézzük meg, hogy mit okoznak ezek a változások! Az egyéni tapasztalatok számbavétele révén láthatóvá válik, hogy alkalmasint segítségre van szükség ahhoz, hogy ismét megtaláljunk egy törékeny egyensúlyt. Mi és ki segíthet az új egyensúly kialakításában?</p>
10	<p><i>Előretétekintés/visszatekintés</i></p> <p>Az év utolsó órájához érkeztünk. Ez az óra az előző szerves folytatása. Folytassuk a leltár készítést, és nézzük meg milyen további változásokra számíthatunk!</p>

8. évfolyam

Felelősség a jövőért

	<i>Óracímek</i>
1	<p><i>Környezetünk védelme – az egyéni felelősség kérdései</i></p> <p>A környezetvédelemre legtöbbször úgy tekintünk, mint egy hatáskörünkön kívüli feladatra, amely a kormányokra vagy a nagyvállalatokra tartozik, bár tudjuk, hogy más érdekcsoportok is befolyásolhatják. Éppen ezért fontos tudatosítani a gyerekekben, hogy már ebben a korban is lehet tennivalójuk ezen a területen. Gondolkodjanak el együtt azon, hogy a saját helyükön vajon mit tudnának tenni a környezetükért? Különböző döntéseink, választásaink, melyekre a reklámok igencsak hatással vannak, ugyancsak befolyásolhatják környezetünket. Tudatosítani kell a gyerekekben, hogy minden cselekedetük hatással van a környezetükre, és még ha csekély mértékben is, de kutatások, együttműködések, demokratikus eljárások és főként egyéni akciók révén pozitív hatással lehetnek környezetük alakulására. Bátorítani kell őket, hogy vegyék észre, értékeljék és tegyenek valamit környezetük javítása érdekében.</p>
2	<p><i>Gondolkozz globálisan – cselekedj lokálisan</i></p> <p>A környezettel foglalkozó órák keretén belül a gyerekek mindenképpen személyes élményt szerezzenek arról, hogy ők maguk is tehetnek valamit közvetlen környezetükért, szépíthetnek, javíthatnak rajta. A legjobb módszer ennek elérésére, ha a gyerekek egy projektet dolgoznak ki az iskolában vagy annak közelében. A projektkészítés célja, hogy felhívjuk a figyelmüket a különböző társadalmi-politikai folyamatokra, melyek kihatnak az egészségünkre, hiszen azt már tudják, hogy az nem csupán életmódunk függvénye. Mindemellett a feladat megtervezése és kivitelezése során a tanulók ismereteket szerezhetnek arról, hogy mi a projekt, gyakorolhatják a projektszerű gondolkodást. A feladat megválasztásánál mindenképpen törekedni kell arra, hogy viszonylag könnyen megvalósítható legyen a projekt, ne tűzzenek ki a tanulók irreális célokat, ezért a feladat kiválasztása során a tanár szerepe alapvető. Fontos, hogy a gyerekek előre meghatározzák, mit szeretnének elérni rövid, illetve középtávon, valamint mindenképpen legyen lehetőségük egy későbbi időszakban munkájuk értékelésére és elemzésére.</p>
3	<p><i>Alternatív étrendek</i></p> <p>Ebben az évben ismét szót ejtünk a táplálkozásról. E téma tárgyalása során érdemes ismereteket is nyújtani a gyerekeknek elsősorban annak érdekében, hogy lássák: az étkezési szokások egy értelmes rendbe szervezve alakultak ki. Segítséget jelenthet, ha a jelenséget kultúrtörténeti összefüggésben tárgyaljuk, és kitérünk bizonyos érdekességekre. Érdekes lehet különböző étkezési rendek (vallási tiltások és előírások) történeti-társadalmi kontextusának áttekintése, valamint annak elemzése, hogy ezek milyen hatást gyakoroltak az emberek életére.</p>

4	<p><i>Változtassunk! Táplálkozás</i></p> <p>Az egészségfejlesztés sok esetben kíván életmód-változtatást. Az étkezési szokások viszonylag kockázatmentes területet jelentenek e témakör áttekintése szempontjából. Az óra keretében beszéljük meg a gyerekek, hogy miért lehet szükség az étrend megváltoztatására, hozzanak ezzel kapcsolatos családi vagy az ismeretségi körből adódó példákat. Elemezzék, lehetőleg kisebb csoportokban, hogy milyen nehézségek támadtak e változások megvalósítása során, valamint milyen haszonnal jártak. Vizsgálják meg azt a szempontot is, hogy vajon mindenképpen szükség van-e változtatásra. Ismét szóba kerülhet a divat, illetőleg a reklámok szerepe.</p>
5	<p><i>Lásd az összefüggést (testmozgás), nem késő elkezdni!</i></p> <p>Ebben az életszakaszban gyakran nem „menő” az, aki mozog. Más a „menőség” kritériuma. Vizsgálják meg a gyerekek, hogy mi minden jó származhat a gyakori, fárasztó testmozgásból, milyen közös élményekben lehet részük, hogy elérhető-e ez a jó érzés bármi egyéb módon. Érdemes ezt az órát valamikor az osztálykirándulást megelőző időszakban tartani vagy közvetlenül az után, amikor lehet utalni az együttes erőfeszítés, játék addicionális előnyeire is: a barátságokra, közös élményekre. Így, ebben az összefüggésrendszerben tekinthetjük a testmozgást kulcsfontosságú egészségforrásnak.</p>
6	<p><i>Látsz-e változást életmódodban?</i></p> <p>A 8. osztály az összefoglalások, áttekintések időszaka. Az egészségfejlesztés terén is ezt tesszük: a saját élményeket hangsúlyozva áttekintjük, hogy mi is változott életmódunkban az elmúlt 4 év során. Érdemes azt is megvizsgálni, hogy örülünk-e ezeknek a változásoknak vagy sem. Fontos annak megértése és átélése, hogy a változások elkerülhetetlenek, s hogy a kedvezőtlennek tartott elemek nélkül nem élvezhetnénk a kedvezők jótéteményeit sem.</p>
7	<p><i>Mit változtatnál?</i></p> <p>A 8. osztály az áttekintések és összefoglalások mellett egyben arra is alkalmat ad, hogy jövőre vonatkozó elképzelések fogalmazódjanak meg. Nemcsak továbbtanulási tervek körvonalazódnak – egyébként kötelező jelleggel –, hanem élettervek is. Ezen az órán az életmódra vonatkozó jövőbeni tervekkel foglalkozunk az egészséggel összefüggésben.</p>
8	<p><i>Hogyan legyünk sikeresek (kapcsolatainkban, munkánkban)?</i></p> <p>A jövőbeni tervek szövögetése során szinte mindenki saját sikertörténetét írja. Érdemes tehát megvizsgálni, hogy ki az, akit ma sikeresnek tartunk, milyennek látjuk a sikeres ember életét? A sikeres ember milyen jellemzőit tudják a gyerekek azonosítani? Vajon mindenki számára ugyanazt jelenti-e a sikeresség? Milyen más mérce képzelhető el? E kérdések megbeszélését segítheti valamilyen szépirodalmi forrás feldolgozása is (pl. S. Maugham: Edward Barnard bukása).</p>
9	<p><i>Mit ajánlasz a mai ötödikeseknek?</i></p> <p>Visszatekintés az elmúlt évekre. Főbb változások, múltbéli döntések. Ezek alapján mit javasolhatunk?</p>
10	<p><i>Életed 10 év múlva</i></p> <p>Ezen az órán a gyerekek egy rövid fogalmazást írnak „Életem 10 év múlva” címmel. Ez a fogalmazás képezheti alapját annak a beszélgetésnek, amely a pályaválasztásról, a jövőképről, a vágyakról és a realitásokról szól majd.</p>

F 2 KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

TARTALOMJEGYZÉK

Téma:

1. BEVEZETÉS

1.1 A környezeti nevelés fogalma

1.1 A környezeti nevelés célja

2. A KÖRNYEZETI NEVELÉS

2.1 A környezeti nevelési program témái, elemei

2.2 A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

3. A KÖRNYEZETI NEVELÉS TÉMÁI, ELEMEI

3.1 Erőforrások

3.2 Alapelvek, jövőkép, célok

3.2.1 Alapelvek, jövőkép

3.2.1 Konkrét célok

3.3 Tanulásszervezési és tartalmi keretek

3.4 Módszerek

3.5 Taneszközök

3.6. Az iskolai környezet

3.7. Kommunikáció

3.8. Minőségfejlesztés

3.9. Továbbképzés

4. A KÖRNYEZETI NEVELÉS SZINTEREI

4.1 Hagyományos tanórai foglalkozások

4.2. Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli foglalkozások

4.3. Falusi és városi környezeti nevelés komplex gondolata

5 AZ ISKOLA ÉPÜLETÉNEK HELYZETKÉPE, A JAVULÁST SZOLGÁLÓ CÉLOK ÉS A VÁLTOZÁST SEGÍTŐ FELADATOK

1. BEVEZETÉS

Számos, a világméretű környezeti válság felismerése óta megszületett, nemzetközi és hazai kezdeményezés, jogszabály alapozta meg azt a döntést, hogy a környezeti nevelés kiemelt módon jelenjen meg a közoktatás fejlesztendő területei között.

1.1 A környezeti nevelés fogalma

„Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük

környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet

érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az él ő ill. élettelen környezettel;

- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére;

- felkelti az igényt, képessé tesz:

a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására;

összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok megértésére;

a problémák megkeresésére, okainak megértésére;

kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és ezáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;

az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;

a környezet érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.”

„A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.”

1.2 A környezeti nevelés célja

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”

2. A KÖRNYEZETI NEVELÉS

2.1 A környezeti nevelési program témái, elemei:

Téma	Elemek
I. A környezeti nevelési program A javasolt elemek tantestületi döntéstől függően lehetnek a program részei vagy annak előkészítő dokumentumai.	<i>törvényi háttér, szabályzók; helyzetelemzés, helyzetkép:</i> - belső : az iskola; - külső : a település, a helyi értékek és a régió. <i>erőforrások számbavétele:</i> - személyi (humán); - anyagi.
II. Jövőkép, alapelvek, célok	.
III. Tanulásszervezési és tartalmi keretek	<i>tanórán kívüli foglalkozás; tanórai foglalkozás:</i> - hagyományos tanítási óra; - nem hagyományos szervezésű tanóra
IV. Módszerek	<i>hagyományos, interaktív, élményközpontú, érzékenyítő stb.</i>
V. Taneszközök	
VI. Iskolai környezet	<i>az iskolaépület és annak működtetése; az iskola életvitel.</i>
VII. Kapcsolatrendszer, kommunikáció	<i>belső (faliújság, iskolarádió stb.); külső (helyi és területi média).</i>
VIII. Minőségfejlesztés	
IX. Pedagógus-továbbképzés	<i>belső (intézményi); külső (település stb.).</i>
X. Mellékletek	

2.2. A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

Hagyományos tanórai oktatásszervezésben

Tanórán:

- A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat.

Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így az élményszerű tanításra lehetőség nyílik. Fontosnak tartjuk, hogy

a diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert véleményünk szerint így lehet csak okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

- Az egyszerű víz-, talaj- és levegő vizsgálati módszereket megtartott tanórákon tanítjuk meg. Külön, kiemelten kezeljük ezek elemzését, a következtetések megfogalmazását, a tapasztalatok hatásainak értékelését.

Nem hagyományos tanórai keretben

- A tanév során egyes osztályok erdei iskolában töltenek egy hetet, vagy intézmény- és múzeumlátogatásokat szervez. Az itt folyó munka a tanév szerves része. Az erdei iskolában a munka meghatározott, speciális órarend szerint folyik.

Tanórán kívüli programok:

- A gyerekek olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet- és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat (pl. Kaán Károly természet és környezeti verseny, Herman Ottó Verseny).

- Különböző akciókban veszünk részt:

Az iskolában rendszeresen, különböző gyűjtési akciókat (elem-és papírgyűjtés) szervezünk.

Kiállításokat rendezünk jeles alkalmakra: a Föld Napján rajz- és fotókiállítást, nyári táborokról bemutatókat, illetve az iskolánapi posztterekből összeállított kiállítást.

- Évente rendezünk diáknapot, amelynek témája és helyszíne évről-évre változik. Az egész iskola részvételével diákjaink megismerik a közvetlen környezetüket (természeti és épített), hagyományainkat, értékeinket.

- Évente rendezünk komplex természettudományi vetélkedőt rendezünk a Föld védelme címmel.

3. A KÖRNYEZETI NEVELÉS TÉMÁI, ELEMEI

3.1. Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

- *Tanárok.* Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. *Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak.* A közös munka áttekintése igazgatóhelyettesi feladat.

- *Diákok.* Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoportnak. Ennek érdekében iskolánk tanárai és diákjai megalkották az un. „Viselkedési kódex” –et.

- *Tanárok és diákok.* A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában az erdei iskolának, a témanapoknak, a hulladékgyűjtési akcióknak, valamint a nyári táboroknak. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése igazgatóhelyettesi feladat lehet.

- *Tanárok és szülők.* Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – a lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják.

- *Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak.* Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), folyamatosan gyűjtjük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használunk. Ezek felkutatása és beszerzése az iskola gazdasági vezetőjének feladata.

Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van.

Iskolán kívüli együttműködés

- *Fenntartó.* Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

- *Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények.* A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük el. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

- *Civil szervezetek.* A civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat. Tantestületünk több tagja rendszeresen részt vesz előadásokon, továbbképzéseken, illetve mi is tartunk előadásokat, továbbképzéseket a civil szervezetek által szervezett programokon. Szükséges, hogy több, az egész tantestületet érintő környezeti témájú előadás és foglalkozás legyen a jövőben. A civil szervezetekkel való iskolai szintű kapcsolattartás igazgatóhelyettesi feladat. A szaktanárok egyénileg alakítanak ki kapcsolatot az egyes civil szervezetekkel.

- *Hivatalos szervek.* A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Iskolai büfé

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik tényezője az iskolai büfé kínálata.

Táplálkozáshoz nélkülözhetetlen tejterméket ingyenesen kapják tanulóink.. A tanulók és a tanárok körében ezt az iskolai diákönkormányzat, a szülők közt az iskola szülői munkaközössége végzi el. Az eredmény ismeretében az iskolavezetés megbeszélést folytat a büfé működtetőjével.

Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

Költségvetés.

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kultúralt környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

- *Alapítvány.* Az iskolai alapítvány – rászorultsági alapon – támogatja a tanulók erdei iskolákban és a nyári táborokban való részvételét. Minden diáknak szülői írásos kérvényt kell beadnia a támogatás kérésére. Lehetőség van azonban arra is, hogy a tábori munkához szükséges eszközök vásárlását az alapítvány anyagilag segítse.

Külső erőforrások

- *Fenntartó.* A költségvetésben biztosítja a környezeti nevelési programok anyagi fedezetét.

- *Saját bevétel.* Az iskolának teremkiadásból van saját bevétele, melyek összege változó. A továbbiakban is folytatni kívánjuk azt a gyakorlatot, hogy az iskolai beszerzési egyeztetések során határozzuk meg, mekkora összeg fordítható környezeti nevelési célokra. A tanárok kéréseit összegyűjtve a környezeti munkacsoport vezetője képviseli a megbeszéléseken a környezeti nevelési munka érdekeit.

- *Pályázat.* A pályázat-megjelenések figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollegákat a pályázati lehetőségekről, és segít a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szólt.

3.2 Alapelvek, jövőkép, célok

3.2.1 Alapelvek, jövőkép

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelniük. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:

- a fenntartható fejlődés;
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések;
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
- alapvető emberi szükségletek;
- emberi jogok;
- demokrácia;
- elővigyázatosság;
- biológiai és társadalmi sokféleség;
- az ökológiai lábnyom.

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyereket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink.

Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt;
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;

- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleségőrzését;

- a rendszerszemléletet;

- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését;

- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Ilyenek például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás;

- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;

- szintetizálás és analízis;

- problémaérzékenység, integrált megközelítés;

- kreativitás;

- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;

- vitakészség, kritikus véleményalkotás;

- kommunikáció, média használat;

- konfliktuskezelés és megoldás;

- állampolgári részvétel és cselekvés;

- értékelés és mérlegelés készsége.

Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskolánknak biztosítani, amelyben hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását.

A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani. Iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk. A 90-es évek óta éppen ezért foglalkozunk tudatosan környezeti neveléssel. Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika, matematika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés, hiszen már 3 éve működik a természettudományi munkaközösség.

Egyre bővül azonban a kör. Sok kezdeményezés alakult ki a humán területeken is. Tanórán, táborokban és erdei iskolában megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszer ú , komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő , óvó felnőttekké.

3.2.2 Konkrét célok

Rövid távú céljaink tervezésében figyelembe vesszük, hogy a hosszabb távú célok megvalósításához milyen lépések vezetnek.

Új tervek:

- az egészségnevelési program elkészítése;
- a tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához;
- tantestületen belüli továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása;
- új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése: témanap;

Hagyományok ápolása:

- iskolanap szervezése az egész iskolai közösség számára;
- évfolyamonként erdei iskolai programok szervezése, megvalósítása;
- drog-prevenációs program folytatása;
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.

Szaktárgyi célok:

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, a természet állapotának mérési módszerei);
- a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti-, és az épített környezetre, az emberre);
- tanórán kívüli szakórák szervezése;
- természetvédelmi versenyekre felkészítés;
- multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon;
- a számítógép felhasználása a tanórákon.

3.3 Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelel ő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról. Lehetőségeink:

- terepi munka során: terepgyakorlatok, táborok, tanulmányi kirándulások, akadályversenyek, faluismereti játékok stb.;
- kézműves foglalkozások,
- „akciók”: pályázatok, újsággészítés, kiállítás-rendezés, filmkészítés, kérdőíves felmérés, iskolarádió működtetése, „nemzetközi akciók”;
- „látogatás”: múzeum, állatkert, botanikus kert, nemzeti park, valamint szeméttelép, hulladékégető , szennyvíztisztító stb.;

- versenyek;
 - szakkörök;
 - iskolazöldítés;
 - témanap, témahét (virág, ritmus, szivárvány, víz, k ő stb.);
 - DÖK- nap,
 - erdei iskola;
 - néhány jeles nap megünneplése, a naphoz kapcsolható programok, vetélkedők, „madarak és fák napja”, kiállítás, akadályverseny szervezése;
- épített környezet bemutatására sok lehetőség nyílik.

3.4 Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség. Olyan módszereket kell választanunk, amelyek segítségével a környezeti nevelési céljainkat képesek leszünk megvalósítani

Játékok

- szituációs;
- memóriafejlesztő ;
- kombinációs;
- érzékelést fejlesztő ;
- ráhangolást segítő ;
- bizalomerősítő ;
- kapcsolatteremtést segítő ;
- drámapedagógia.

Riport módszer

- kérdőíves felmérés;
- direkt riportok;
- fotóriport.

Terepgyakorlati módszerek

- terepgyakorlatok;
- térképkészítés;
- egyszerű megfigyelések;
- célzott megfigyelések, mérések.

Aktív, kreatív munka

- természetvédelmi és fenntartási munkák;
- rekonstrukciós munkák;
- madárvédelmi feladatok;
- szelektív hulladékgyűjtés;
- rend- és tisztasági verseny.

Közösségépítés

- csoportszervezés a környezeti nevelés érdekében.

Művészi kifejezés

- vizuális művészet a környezeti nevelésben;
- irodalmi alkotások;
- zeneművészet;
- fotóművészet;
- táncművészet;

- népművészet;
- esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése;
- a tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén.

3.5 Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell az elhasználódott vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni.

Folyamatosan frissíteni kell a környezeti nevelési szak- és CD-könyvtárat. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára megfelelő audiovizuális ill. multimédiás eszközök álljanak a tanárok és a tanulók rendelkezésére.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő -oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékébe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye is.

A fent említett feltételek kialakítására az anyagi fedezetet az „Anyagi erőforrások” című alfejezet tartalmazza.

A hatékony környezeti neveléshez szükséges taneszközök megtervezése azért rendkívül fontos, mert ezeknek komoly költségvonzata lehet. A fenntartónak tisztában kell lennie azzal, hogy az eredményesség milyen feltételeket igényel.

3.6. Az iskolai környezet

Belső: az iskola

Egy konkrét helyzetkép az iskola jelenlegi helyzetéről. Ez magába foglalja az iskola előéletét, hagyományait, épületének, tárgyi és személyi adottságainak kifejezetten környezeti nevelési szempontú számba vételét és elemzését.

- Előélet, hagyományok:
 - Az iskolának már korábbról is volt környezeti nevelési programja, ha nem is konkrétan leírva, de részt vettünk falutakarításon, papírgyűjtésen és hagyományörző kiállítást is rendeztünk több alkalommal. „Tartsuk tisztán környezetünket” akciót már a tanév elejétől meghirdettük. Védnökséget vállaltak diákjaink a község parkjai rendbetétele érdekében.
 - Vannak-e olyan hagyományaink, melyek burkoltan tartalmaznak környezeti nevelési célokat, és ezek beépíthetők környezeti nevelési célok a programba (pl. DÖK nap, Madarak és fák napja stb.)?
- Épület és berendezése:
 - Az épületet felépítő anyagok: téglá, fa, palatető.
 - Az iskola világítása, fűtése, szigetelése egyelőre nem korszerű, de a fenntartó önkormányzattal együtt keressük a megoldást.
 - Megvannak a megfelelő termek, szobák (van műhely, megfelelő tornaterem, étkező, könyvtár, klubhelyiség, szakköröknek megfelelő terem), termek mérete, fényviszonyai kielégítő, sötétíthetők, a hőmérséklet megfelelő.
 - Mosdók: megfelelő a mennyisége, állaga és higiéniai viszonyai.
 - Az iskola épülete barátságos, a gyerekeknek jó érzés bemenni (a folyosókon vandekорáció, faliújságok és tablók.).
 - Kihelyezhetők a gyerekek munkái: vannak tárlók, faliújságok, egyéb lehetőségek.

- A gyerekek számára a padok kényelmesek ugyan, de felújításra szorulnak. Vannak szekrények, bár szükségesnek bizonyulnak.
- Az iskola technikai felszereltsége: televíziók, videómagnók, magnók, CD lejátszók, írásvetítők, diavetítők és episzkóp mellett számítástechnikai felszerelésünk is jó színvonalú. Szerszámok, kézműves eszközök stb. rendelkezésre állnak
- Étkeztetés:
 - Étkeztetés a helyi étteremben van megoldva, ahol higiénikus és esztétikus környezetben ebédelhetnek tanulóink.
- Iskola udvara:
 - Zárt.
 - Parkos jellegű, de vannak aszfaltos pályáink.
 - Az udvaron padok és játszótéri berendezések is találhatóak..
 - Az udvaron sok a fa és bokor, a napközis tanulóknak ideális kikapcsolódást biztosít.
- Iskola büfé:
 - A DÖK üzemelteti.
- Egyéb:
 - Az iskola megpróbál a lehetőségeknek megfelelően környezetkímélő tisztítószereket használni.

2. Külső: a település és a régió, a helyi értékek

A környezeti nevelés szempontjából különösen fontos, hogy az iskola „nyitott” legyen, azaz szerves, integráns részét képezze az adott lakókörzetnek, településnek, régióknak. A környezeti nevelés megtervezésekor kiemelt figyelmet fordítunk a település (falu, kistérség, régió) természeti és társadalmi-kulturális jellegzetességeire, adottságaira; a helyi értékek és gondok feltérképezésére. Külön feladat ezeknek a helyi értékeknek, adottságoknak az iskolai programba (és konkrétan a tantervekbe) való beépítése mind a tanítás tartalmát, mind a hozzá rendelt tevékenységrendszerrel illetően.

- A falu természeti, társadalmi, gazdasági helyzete
 - *Helyzete: (dombos területű, jelenleg elég nagy az átmenő forgalom, de már épül az elkerülő út), a község lakossága 1600 fő. A roma lakosság létszáma becslések szerint 500, de a többség nem vállalja fel.*
 - *A község nagyon küzd a kistérség többi falujával egyetemben a bányanyitás ellen.*
 - *Szelektív hulladékgyűjtés jelenleg nincs, de a személyszállítás megoldott.*
 - *Óvoda, iskola, művelődési ház működik a faluban.*
 - *Közlekedési lehetőség megfelelő a közeli Szombathelyre és a környékbeli falvakba, jelenleg kerékpárút nincs, de tervbe van véve a Szombathelytől a határátkelőig húzódó nyomvonal.*
 - *A helyi civil szervezetek segítik és tesznek is a környezet szebbé tételében.*

3.7 Kommunikáció

A környezeti nevelésben – jellegénél, összetettségénél fogva – nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Ugyanakkor legalább ilyen fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott és látott média-irodalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni. Fontos számunkra, hogy képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni, az értékes információkat meg tudják az értéktelentől különböztetni.

Iskolán belüli kommunikáció formái

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltető eszközökkel;
- házi dolgozat készítése;
- poszterek készítése és bemutatása;
- iskolarádió felhasználása híradásra;
- faliújságon közölt információk készítése;
- szórólapok készítése.

Iskolán kívüli kommunikáció formái

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból;
- környezeti problémákról megjelent tudományos cikkek feldolgozása;
- környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése;
- a környezet állapotfelméréseinek értékelése, kapcsolatfelvétel az illetékesekkel;
- a közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés az illetékes önkormányzattal.

3.8 Minőségfejlesztés

Az iskolai környezeti nevelési munkájának mérése, értékelése több szempontból eltér az iskola életének más területén alkalmazottaktól. Ennek oka, hogy a környezeti nevelés a szakmai ismeretek mellett – a többi tantárgyhoz képest – markánsabban közvetít egy viselkedési módot és értékrendet az embernek a világban elfoglalt helyéről.

Az osztályfőnök és a szaktanárok megbeszélik a mérés eredményét, majd felhasználják azt további munkájuk tervezésében.

3.9 Továbbképzés

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést.

Az iskola továbbképzési programjába beépítve, az ötéves továbbképzési idő alatt –legalább egy tanár részt vesz a külső intézmények által szervezett környezeti nevelési tanár-továbbképzési programokon.

4. A környezeti nevelés szinterei:

4.1. Hagyományos tanórai foglalkozások

Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei

Testnevelés

A tanulók- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket;

- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a toleranciafejlesztésében;

- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes;

- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek;

- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat (pl. karikahajtás, zsákban futás);

- tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását.

Magyar nyelv és irodalom

Általános iskola- alsó tagozat (6-10 év). A tanulók

- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges emberalkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket);
- egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeljék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során.

Általános iskola – felső tagozat. A tanulók

- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását és mindezt tudják alkalmazni a természeti és emberalkotta környezettel való kapcsolatteremtésben;
- törekedjenek az anyanyelv védelmére;
- sajátítsák el a média elemzésének technikáit;
- tudjanak disputát folytatni.

A tanulóknál

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés;
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával;
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

Történelem

A tanulók

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak érzékenyebbé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével;
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit;
- ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, valamint az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit;
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, választ keresni;
- állampolgári felelősségtudata fejlődjön.

A tanulóknál

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben;
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikációképesége és fedezzék fel ennek lehetőségeit.

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják;
 - legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával;
 - tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni;
 - logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön;
 - tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
 - váljanak képessé egy adott témához megfelel ő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
 - ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelel ő következtetéseket levonni;
 - legyenek képesek reális becslésekre;
 - tudjanak egyszer ű statisztikai módszereket alkalmazni.
- A tanulóknak
- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás;
 - alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az él ő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit;
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az él ő lények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az él ő és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erő forrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni;
- ismereteik birtokában, tetteik következményeit látó, távlatokban gondolkodó állampolgárrá váljanak.

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen él ő és élettelen környezetükről;
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- ismerjék meg a világ globális problémáit;
- ismerjék meg és őrizzék a természeti és az emberalkotta táj szépségeit.

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet;
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket;

- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat;
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére;
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.

A tanulóknak

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód.

Kémia

A tanulóknak

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszeri vizsgálatára, az eredmények értelmezésére;
- értsek meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

Ének-zene

A tanulóknak

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét;
- tudják, hogy az él ő ill. élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek;

- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Etika

A tanulóknak

- legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák;
- tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni;
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk.

A tanulóknak

- alakítsuk ki azt a szemléletet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek;
- alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban;
- fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért.

Rajz és vizuális kultúra

A tanulóknak

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére; tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítő művészet hazai és külföldi fordulásaira;
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát;
- legyenek képesek a művészeti alkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni;
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően;
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését;

- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre;
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket.

Tánc és dráma

A tanulók

- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel;
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképben és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtűz stb.);
- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket.

A tantárgyak lehetőségeinek kiegészítése az osztályfőnöki teendőkkel

A fiatalok osztályközösségi létének keretét általában az *osztályfőnök* teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is. Az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok bővülnek, e tennivalók körül is egyre több a bizonytalanság. Az osztályfőnök személyisége, és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságképet. Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanóráin túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. A tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje. A környezeti nevelés szempontjából nem meghatározó az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása. Az általános tájékozottsága, problémafelismerő és -feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja. A környezet megóvására, szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos alakítására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére. Az osztályfőnök összefogja a szaktárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, például a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti az iskolában. Ilyenek a táplálkozási szokások, az iskolai büfé kínálata, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, különböző akciókban való közös részvétel is kiegészítheti és összefűzheti az egyes szaktárgyakat.

Az osztályfőnöki órák témájának kínálata akkor hatékony, ha az legalább egy, de inkább négy évre tervezett sokszínű szocializációs programnak felel meg. Tervezése az osztályban tanító valamennyi pedagógus együttgondolkodását kívánja meg.

4.2. Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli foglalkozások

a) terepi:

- erdei iskola;
- terepgyakorlat;
- tábor;
- tanulmányi kirándulás;
- akadályverseny;
- városismereti játék;

b) játékok:

- érzékelést fejlesztő ;
- szituációs;
- stimulációs;

- drámajáték.
- c) *kézműves foglalkozások*
- Főként természetes anyagokkal, építve a népi mesterségek hagyományaira.
- d) „akciók”:
- vetélkedők;
- pályázatok;
- újságkészítés;
- kiállítás rendezése;
- filmkészítés;
- interjú;
- kérdőív;
- iskolarádió működtetése;
- faültetés;
- kutatómunka;
- „nemzetközi akciók”.
- e) „látogatás”:
- múzeum;
- állatkert;
- botanikus kert;
- szeméttelép;
- szennyvíztisztító;
- nemzeti park;
- tanya;
- papírgyár.
- f) *versenyek*;
- g) *szakkör*;
- h) *iskolazöldítés*;
- i) *témanap, témahét (virág, ritmus, szivárvány, víz, k ő stb.)*;
- j) „DÖK –nap”;
- k) „jeles napok”;

4.3. A falusi és városi környezeti nevelés komplex gondolata

Természeti környezet vizsgálata az iskolakertben, a parkokban, a temetőben, az előkertekben, természetet és tanítja annak megbecsülését.

Az épített környezet tanulmányozása (pl. milyen volt a falukép 50, 100 éve, milyenek az épületek, a város fényei, milyen a közlekedés, hova kerül a szemét, honnan érkezik az energia?).

A hangsúlyt arra helyezi, hogyan hat az ember a környezetre, beleértve a város építészetét, tervezését és infrastruktúráját.

Környezetvédelmi akciók, közösségfejlesztő programok (játszóterek, parkok gondozása, védelme, tanulmány készítése a közlekedésről, ajánlás a problémák megszüntetésére stb.)

Egyesíti a környezettudatos és öntudatos polgári ismereteket és készségeket.

5 AZ ISKOLA ÉPÜLETÉNEK HELYZETKÉPE, A JAVULÁST SZOLGÁLÓ CÉLOK ÉS A VÁLTOZÁST SEGÍTŐ FELADATOK

Amennyiben az intézmény célokat fogalmaz meg az iskola épületének, szűkebb, illetve tágabb környezetének környezetbarátabbá tétele ügyében – ezzel is segítve a tanulók, a dolgozók környezettudatosságának erősítését – akkor ezt önálló területként érdemes tervezni, mint az alábbi példák felsorolása is mutatja.

A helyzetből adódó jellemzők Célok Tevékenység, feladat

- nagy forgalom - közlekedési biztonság növelése;
- a kerékpáros és gyalogosközlekedés növelése.
- közlekedésbiztonsági ismeretek kiemelt tanítása;
- kerékpárral közlekedők számára biciklitároló;
- biztonsági felszerelések ösztönzése.
- zaj - csökkentés - az út mellé cserjék ültetése;
- fák, cserjék ültetése;
- speciális ablaküvegek. légszennyezés - csökkentés - zöldesítés az iskola környékén, az iskolakertben;
- a növények gondozása, pótlása;
- gyomtalanítás, elhagyott területek feltérképezése, gondozása a parlagfű mentesség érdekében;
- szeméttárolók sűrítése;
- szelektív hulladékgyűjtés,
- felvilágosító előadások az egészségkárosító anyagokról és a fertőzési veszélyekről;
- utak sózása helyett ásványi örlemény használata.
- kevés játszótér - a gyerekek mozgásigényének kielégítése
- újabb játszóterek;
- az iskolai játszótér felszerelésének bővítése, a homok cseréje.
- az iskolabelső - tiszta, meghitt környezet
- festések, felújítások, a dekorációhoz falitáblák, élősarkok,
- akvárium, madarak, a mellékhelyiségekben szappan, WC papír;
- dohányzásra külön helyiség kialakítása;
- portalanítás (atkák-allergia);
- gyakori szellőztetés (belső szennyező anyagok: formaldehid, szén-dioxid);
- lábtörlők alkalmazása.
- energia-felhasználás - takarékos fűtés - gázkazán szabályozása;
- nyílászárók javítása, tető szigetelése,
- világítás - egészséges, takarékos;
- a természetes fény preferálása
- hagyományos fénycsövek cseréje energiatakarékos, kompakt izzókra
- vízfelhasználás - egészséges ivóvíz; - víztakarékos öblítés, csapok karbantartása;
- a vízfogyasztás csökkentése.
- a klórozott szénhidrogéneket kiszűrő víztisztítók alkalmazása.
- csatorna - a csatorna karbantartása;
- ecetsav, mosósóda, bórax, szódabikarbóna és egyéb környezetbarát takarítószer alkalmazása.

- iskolakert - tanítás, pihenés, felüdülés helye legyen
- fajátékok, madáretetők, madárodúk kihelyezése és gondozása.
- udvar - biztonságos aljzat - az aszfalozott rész felújítása
- iskolabüfé - egészséges ételek, italok
- gyümölcslevek és -teák;
- friss és aszalt gyümölcsök;
- joghurtok, sajtok, gabonapelyhes édességek.
- az iskola eszközellátottsága
- a tanítás-nevelés élményközpontúságának növelése;
- az esztétikai érzék fejlesztése;
- egészséges személyiség kifejlődése.
- a tanterekben írásvetítő , TV, videó és számítógép;
- esztétikus dekorációk, falitáblák, szemléltető anyagok;
- digitális fényképezőgép;
- ismeretterjesztő folyóiratok, könyvtár, médiatár.

A tantestület elfogadta: ...Torony, 2004.06.21.

.....
Sütő Miklós
Szaktanár

.....
Fülöp István
igazgató

G

Tartalomjegyzék

Eszközök jegyzéke

G.1.: A tankönyvek kiválasztásának elvei	1. o.
G.2.: Eszközök és felszerelések jegyzéke	1-15. o.
G.4.: Eszközfejlesztési terv 2008-ig	1-2. o.

G.1: AZ ALKALMAZOTT TANKÖNYVEK (ÉS TANULMÁNYI SEGÉDLETEK) KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Az egyes tantárgyaknál használt tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

Tartalmában:

- tegye lehetővé a helyi tanterv teljesítését
- legyen érthető
- emelje ki a lényegét
- legyenek benne differenciálásra alkalmas feladatok
- szolgálja a fokozatos önállóságra nevelést
- láthatóan különüljenek el benne a minimumkövetelmények és a kiegészítő anyagrészek
- tartalmazzon a szöveghez kapcsolódó szemléltetést
- tartalmazzon a tanítandó tananyag függőségeit
- sok legyen benne a gyakorlati vonatkozás

Fontos a tankönyv **külső megjelenése** is:

- az életkori sajátosságoknak megfelelő legyen a betűnagyság, sortávolság
- legyen érdekes, figyelemfelkeltő, izlées
- legyen tartós
- legyen megfizethető

A tankönyvek és tanulmányi segédletek megfelelőségét **évente felülvizsgáljuk.**

		Eszközfejlesztési terv: 2004-2008						<i>Ezer Ft-ban</i>			
		2004		2005		2006		2007		2008	
Tantárgy	eszköz,felszerelés	költség	eszköz,felszerelés	költség	eszköz,felszerelés	költség	eszköz,felszerelés	költség	eszköz,felszerelés	költség	
Magyar	Megjelenő videók képsorozatok, könyvek	10	Megjelenő videók képsorozatok, könyvek	10	Megjelenő videók képsorozatok, könyvek	10	Megjelenő videók képsorozatok, könyvek	10	Megjelenő videók képsorozatok, könyvek	10	
Történelem	Fóliasorozat 5.o. Falitérkép: Európa a 2 világháború között	50 20	Fóliasorozat 6.o. Falitérkép: Bécsi döntések következményei	50 20	Fóliasorozat 7.o. Falitérkép: Magyarország 1944-45	50 20	Fóliasorozat 8.o. Falitérkép: Kereszténység születése	50 30	Fóliasorozat Állampolgári ism Falitérkép: Föld a 2. világháború után	50 30	
Könyvtár	Könyvtárhasználati órák videón	17	Könyvszállító ládák	20	Könyvtárhasználati fólia	15	Könyvtárhasználati tábló	20	Írásvetítő és vászon	50	
Ének	Kottaállvány	3	A szimfónikus zenekar hangszerei	8	A szimfónikus zenekar hangszerei	8	Zenei írotábla	16	CD-k, videók	5	
Kémia	Nagy kémikusok arcképcsarnoka, A fémek redukáló sora	13 5	Szerves és szervetlen kémiai molekula készlet, Rácsszerkezetek	10 7	Atomok elektronvonzása, videokazetták	5 10	Kísérleti szerek	20	Kísérleti eszközök	20	
Fizika	Közlekedőedények fatalpon	12	Gravesande készülék és üvegrúd és üveghenger	10	Merülőforralók	20	Banándugók vezetékkel	12	Krokodilsipeszek, csavaros rögzítővel	12	
Technika	Járművek szerelőkészlet 2db	38	Járművek szerelőkészlet 2db	38	elektromotor	30	Óriáskerék és körhinta szerelőkészlet 1db	32	Óriáskerék és körhinta szerelőkészlet 1db	32	
Rajz			Képsíkrendszer a vetületi ábrázoláshoz	12	Tablók	15					

Német	Nyelvi cd	10			Videókazetták	10			Nyelvi cd	10
Földrajz	A földtörténet korbeosztása, vulkánok,	25	Külső erők, karstjelenségek, hegységek keletkezése	25	Térképek	25	Naprendszer-modell	32	Politikai földgömb, Hegyvidék övezetessége	18
Biológia	Az élővilág rendszere 3db	27	Az emberi test I. II. III. , az emberi élet szakaszai	34	Koponya, a növények anyagszállítása	25	A fogamzás és terhesség, a környezetszennyezés,	36	Belső szervek, bőr felépítése, a föld növényzete, videofilmek	35
Informatika	Hangkártyák lehetőségeit kihasználó program, algoritmusok	15	Vírus viselkedését szemléltető eszköz, Ciklusokat szemléltető eszköz	20	Az ember-gép kapcsolatát szemléltető eszköz	20	A programozási nyelv utasításait bemutató tábló	15	Információs rendszerek az iskolában és a gazdaságban témakörű információhordozó	15
Testnevelés	Dobbantó	35	Bordásfalra akasztható elem	15	Kosárlabdák	15	Röplabdák	15	Tömöttlabdák	15
Alsó tagozat	Számkártyák, helyiérték táblázatok, hőmérők matematikához	17	Falitablók, térképek, nagyítók környezetismerethez	20	Falitablók az írás, olvasáshoz	24	Történelm arcképsorozat	24	Multimédiás oktatóprogramok, filmek	30
Összesen:		297		299		302		312		332

H.1.

AZ ISKOLAI EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI ÉS FEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

- SZERVEZETI HAGYOMÁNYAINK :

Az **iskolavezetés** tagjai: igazgató, igazgatóhelyettes, érdekképviselők, (szakszervezeti titkár, közalkalmazotti tanács elnöke) gazdasági vezető

Kibővített vezetőség: iskolavezetés, munkaközösség-vezetők, diákönkormányzat vezetője.

Az iskolavezetés az intézmény nagyságából adódóan napi kapcsolatot tart.

A döntéseket megelőzi az iskolavezetőség, vagy a kibővített iskolavezetőség megbeszélése és ezt követi a nevelőtestület tájékoztatása.

A **nevelőtestület** működési rendjét az SzMSz tartalmazza.

A szakmai, pedagógiai munkát a **munkaközösségek** irányítják:

- **alsós** munkaközösség:

tagjai: az 1 - 4. osztályban tanító nevelők
fejlesztő pedagógus
logopédus

feladata: - szakmai és nevelési feladatok összehangolása,
- a nevelők munkájának segítése
- mérések összeállítása és értékelése
- házi versenyek szervezése, lebonyolítása,
- bemutató órák szervezése,
- kapcsolattartás az óvodával, felsőbb osztályokkal és a napközivel,
- továbbképzések (helyi és egyéb szervezésben)
- óralátogatások megtervezése.

- **társadalomtudományi** munkaközösség:

- **természettudományi** munkaközösség:

feladat: - az egységes nevelési elvek kidolgozása és
következetes megvalósítása,
- neveltségi, tanulási szint mérése,
- óralátogatások megtervezése, kidolgozása,
- megszervezi az egy adott osztályban tanítók -
nevelési, oktatási gondokat megtárgyaló
összejöveteleit,
- az eredményesség mérése, tapasztalatok
megbeszélése,
- továbbképzések szervezése, irányítása,
- a tanulmányi kirándulások helyének és
útvonalának megtervezése.

A munkaközösség-vezetők joga a továbbképzések megszervezése mellett az ezekre jutó pénzösszegek elosztása az iskola szükségleteinek megfelelően.

Amennyiben lehetőségünk nyílik újra megszervezzük az osztályfőnöki munkaközösséget.

Az intézmény dolgozóinak **érdekképviseletét** a törvényes előírások alapján működő szervezetek látják el. (Pl.: Közalkalmazotti Tanács, Szakszervezet)

A tanulók érdekképviseletét a **Diákönkormányzat** fogja össze.

Segítője egy pedagógus, diáktanács irányítja a működésüket. A diáktanácsba az osztályok 2 főt delegálnak.

Feladatukat, jogaikat rögzíti a Diákönkormányzat Működési Szabályzata.

Az egészséges életmód kialakítására és a mindennapos testmozgás biztosítására ad lehetőséget az **Iskolai Sportkör**.

Tagja lehet az iskola valamennyi tanulója.

Szervezett formában, többféle sportágban tevékenykednek.

A szülőket egy szülői szervezet képviseli :

Szülői közösség:

vezetője: az elnök

tagjai: osztályonként két képviselő

feladatuk: - az szülők kéréseinek, javaslatainak, kifogásainak közvetítése,

- gyermekrendezvényeken való közreműködés,

- az osztályok munkájának segítése,

- anyagi lehetőségeikhez mérten a hátrányos helyzetű és tehetséges tanulók támogatása.

Döntési és véleményezési jogkörét az SzMSz tartalmazza.

Aranypatak Kulturális Alapítvány (lásd: az AKA működési szabályzatát)

TÁJÉKOZTATÁSI HAGYOMÁNYAINK:

Az iskola életének minden fontos eseményéről különböző módokon tájékoztatjuk a szülőket:

- leendő 1. osztályosok szüleinek ismertetést küldünk az iskoláról, illetve iskolakezdés előtt szülői értekezleten tájékoztatjuk őket valamennyi tudnivalóról,
- szülői értekezleteken,
- fogadó órákon,
- nyílt tanítási napokon,
- ellenőrzőn keresztül követhetik nyomon a tanulók haladását, elmarasztalását és dicséretét.

A falu lakosságának a helyi újságban adunk ismertetést az iskolában történekről.

Rendezvényeink is nyitottak a falu valamennyi lakójának számára.

TANTÁRGYI HAGYOMÁNYAINK

A főbb tantárgyakhoz kapcsolódóan valamennyi évfolyamon **házi versenyeket**, vetélkedőket rendezünk a tanulók ösztönzésére (olvasási, helyesírási, felolvasási, mese- és versmondó, matematika).

A **Költészet Napját** versmondó versennyel ünnepejük.

Nyílt tanítási napokat tartunk.

Tanulóink rendszeresen részt vesznek 2. osztálytól a levelezős tantárgyi versenyeken, a kiemelkedő tanulók a meghirdetett **tanulmányi versenyeken**.

Az 1995/96. tanévben hirdettük meg első alkalommal a városkörnyéki kisiskoláknak **levelezős feladatmegoldó versenyünket német nyelv és nyelvi játékok tárgyából** 5-8.osztályos tanulók számára.

A verseny négy forduló, fordulónként 6-8 feladattal.

Az 1997/98-as tanévben Vas megye 30 falusi általános iskolája vesz részt a versenyben. A verseny végén számítógépes listán megadjuk a versenyző elért pontszámát és elért helyezését.

Hagyományteremtő céllal szeretnénk a legjobbaknak zárásként szóbeli versenyt is tartani. (A nyelvi labor adta lehetőségeinket így is szeretnénk kihasználni.)

A 6. 7. osztályos enyhe értelmi fogyatékos tanulóink hagyományosan, minden évben részt vesznek a megyei komplex tanulmányi versenyen. A gyermeklétszámtól függően részt veszünk a megyei négypróba atlétikai versenyen.

AZ ISKOLAI RENDEZVÉNYEK HAGYOMÁNYAI:

A tanévet **tanévnyitó** ünnepélnyel nyitjuk és **tanévzáró** ünnepélnyel zárjuk.

A tanévzáró ünnepélnyel minden évben emlékezetessé teszi a 8. osztályosok **ballagása** (tabló is készülhet róluk).

A kitűnő tanulók oklevelet és jutalomkönyvet kapnak. Ekkor jutalmazzuk a tanév során tanulmányi- és sportversenyeken kiemelkedő eredményt elért tanulókat is.

A karácsonyt osztályonként karácsonyfa állításával, karácsonyi műsorral ünnepeljük.

A zeneoktatásra és a zeneiskolába járók **Karácsonyi hangversenyen** mutatják be tudásukat, melyre a szülőkön, nevelőkön kívül nyugdíjas pedagógusainkat is meghívjuk.

Az iskola dolgozóinak is **Karácsonyköszöntő** ünnepet tartunk.

Évente más-más **jeles nap** kiemelt megünneplése **műsoros rendezvénnel**.

A diákönkormányzat **Petőfi Sándor** nevét viseli. Januárban megemlékezünk **születésének évfordulójáról**.

Október huszonharmadikát és március tizenötödikét az iskola valamennyi tanulója együtt ünnepli

Október hatodikát évenként váltakozva osztálykeretben, iskolarádióon keresztül vagy kisebb iskolai megemlékezéssel ünnepeljük.

Nagyon kedvelt a kisebbek körében a **kézművesnap**, a nagyobb gyerekeknél a **sportnap**

Minden tanév utolsó napjaiban elvisszük tanulóinkat **osztálykirándulásra**, melynek költsége - megbeszélés alapján - a szülőket terheli. A kicsik lakóhelyük közelebbi, a nagyok távolabbi nevezetes városait, vidékeit ismerhetik meg.

Minden tanév áprilisában vagy májusában iskolánk egy osztálya lehetőség szerint **erdei iskolában** vesz részt. Ezek az osztályok az alsó 3.osztály és a felső 6.osztály lesz tanévenkénti váltakozással. Így elérjük, hogy minden tanuló 1 alkalommal eljut erdei iskolába általános iskolai tanulmányai alatt.

Tantestületi kirándulás is hagyomány iskolánkban. Célja: a pedagógiai kultúra fejlesztése.

Nyugdíjba vonuló kollégáinkat, dolgozóinkat ünnepélyesen búcsúztatjuk.

AZ ISKOLAI KÖRNYEZET ALAKÍTÁSÁNAK HAGYOMÁNYAI:

Az **alsós** évfolyamok **osztálytermekben**, a **közép-** és **felső** évfolyamok **szaktantermekben** tanulnak, melyek falait a tanuláshoz szükséges esztétikus dekorációval díszítik.

A parkettás, lakkozott tantermekben **váltócipő** használata kötelező.

A **folyosókat** a végzett tanulók tablói, népművészeti tárgyak, valamint a tanulók tanórákon készített munkái **díszítik**.

Az **iskola udvara** parkosított. Rendbetartásában a gyermekek is részt vállalnak. A diákönkormányzat szervezésében a meghatározott területüket **rendben tartják**. Fát ültetnek, gondozzák a növényeket.

A **játszótér** a napközis tanulók szabadidejének eltöltéséhez és a testnevelés órák színesebbé tételéhez nyújt segítséget.

KÜLSŐ KAPCSOLATAINK:

A **fenntartók** biztosítják az intézmény működését.

Az **Intézményirányító Társulás Bizottsága** összehangolja a helyi nevelési, oktatási feladatokat.

Kiemelkedik a toronyi és a bucsui **óvodával** - a kölcsönös látogatásokon, közös szakmai megbeszéléseken, közös rendezvényeken alapuló - jó együttműködés.

A tanulók rendszeres egészségügyi ellátásáról az **iskolaorvos**, és a **védőnő** gondoskodik.

A **községi könyvtárral** közös megemlékezéseket, író-olvasó találkozókat tartunk.

Élvezzük a helyi **sportkör** anyagi és szakmai támogatását.

Sok támogatást kapunk iskolai rendezvényeinkhez a **helyi vállalkozóktól** is.

Szakmai és egyéb területen a legnagyobb támogatást és segítséget a **Vas Megyei Pedagógiai Intézettől** kapjuk.

A **Nevelési Tanácsadó** és a **Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság** a problémás gyerekek vizsgálatát és véleményezését végzi.

A **Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola** hallgatói rendszeresen teljesítik szakmai gyakorlatukat iskolánkban.

Az eltérő tantervű csoport külső kapcsolatai:

Az **"Ilyenek vagyunk"** alapítvány támogatásával létrejött gyermekprogramokon (kulturális seregszemle, sportrendezvények stb.) részt veszünk.

I

Tartalomjegyzék- Helyi tanterv

I.1.: Tantárgyi rendszerünk	1. o.
I.1.: Az alkalmazott tankönyvek kiválasztásának elvei	1. o.
I.1.: A helyi tantervek adaptálásáról	2. o.
I.2.1.: A heti órakeretek	
I.2.2.: Kerettantervi órák	1-5. o.
I.3.: Az órakeret felhasználásának elvei	1-2. o.
I.3.: Egyéni foglalkozási órák elosztásának elvei	3. o.
I. 3.1. Nem szakrendszerű oktatás 5-6. osztályban	1. o.
I.4.1.: A tanuló teljesítménye értékelésének formája	1-2. o.
I.4.2.: Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltétele	1-2. o.
I.5.: Magatartás, szorgalom értékelése	1-4. o.
I.6.: Multikulturális tartalmak a tantárgyakban	1-10. o.
I.7.: A tanulók fizikai állapotának mérése	1- 2. o.
I.8.: Társadalmi bűnmegelőzéssel kapcsolatos ismeretek	1- 3. o.
I.9.: Az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal összefüggő ism.	1- 2. o.
I.10.: A közlekedésre neveléssel kapcsolatos ismeretek	1- 8. o.
I.11.: A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos iskolai feladatok	1- 2. o.

Tantárgyi rendszerünk

A tantárgyak neve:

Magyar nyelv és irodalom

Német nyelv

Matematika

Történelem

Környezetismeret

Természetismeret

Földrajz

Biológia

Fizika

Kémia

Ének - zene

Rajz

Informatika

Technika

Testnevelés

Osztályfőnöki

Etika

Mozgóképkultúra

I

I.1:

AZ ALKALMAZOTT TANKÖNYVEK (ÉS TANULMÁNYI SEGÉDLETEK) KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI

Az egyes tantárgyaknál használt tankönyvek, taneszközök kiválasztásánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

Tartalmában:

- tegye lehetővé a helyi tanterv teljesítését
- legyen érthető
- emelje ki a lényegeset
- legyenek benne differenciálásra alkalmas feladatok
- szolgálja a fokozatos önállóságra nevelést
- láthatóan különüljenek el benne a minimumkövetelmények és a kiegészítő anyagrészek
- tartalmazzon a szöveghez kapcsolódó szemléltetést
- tartalmazzon a tanítandó tananyag függőségeit
- sok legyen benne a gyakorlati vonatkozás

Fontos a tankönyv **külső megjelenése** is:

- az életkori sajátosságoknak megfelelő legyen a betűnagyság, sortávolság
- legyen érdekes, figyelemfelkeltő, ízléses
- legyen tartós
- legyen megfizethető

A tankönyvek és tanulmányi segédletek megfelelőségét **évente felülvizsgáljuk.**

A helyi tantervek adaptálásáról:

	A tantárgy neve	Oszt.	Szerző	forrás
1	Magyar	1-4	Dr. Szilágyi Imréné Takács Edit	Apáczai
2	Magyar	5-8	Antalné Dr. Szabó Á. Dr. Rácz Judit Valaczka András	Nemzeti
3	Dráma	5-8	Rudolfné Galamb Éva	Nemzeti
4	Mozgóképkultúra	7-8-	Csengeri Mária Gátainé	Pauz
5	Német	4-8	Hortobágyi József	OKI 96HOJNÉ
6	Matematika	1-4	Kurucz Istvánné	Apáczai
7	Matematika	5-8	Hajdú Sándor	Műszaki
8	Környezetismeret	1-4	Horváth Miklós	Apáczai
9	Természetismeret	5-6	Horváth Miklós	Apáczai
10	Történelem / Hon és népism./	5-8	Hámori Péter Horváth Péter Helmeczy Mátyás Bánhegyi Ferenc	Nemzeti Apáczai
11	Földrajz	7-8	Szentirmainé Brecsok Mária	Apáczai
12	Biológia	7-8	Horváth Miklós	Apáczai
13	Fizika	7-8	Dr. Halász Tibor	Mozaik
14	Kémia	7-8	Siposné dr. Kedves Éva	Nemzeti
15	Ének-zene	1-8	Dr. Csonka Csabáné	Apáczai
16	Rajz	1-8	Ábrahám Gyuláné Esztergályos Jenő	Apáczai
17	Informatika	6-8	Dr. Pitrik József	Apáczai
18	Technika	1-8	Dr. Pitrik József	Apáczai
19	Testnevelés /tánc/	1-8	Horváth Tihamér	Apáczai
20	Etika	7	Ferku Imre	Nyíregyházi
21	Osztályfőnöki	4-8	Tantestület	

2007-2008 heti órakeret				52.§ 7		52.§ 11/c	
tanterv	Osztály	kötelező		választható	felzárk-tehetségg.		összesen
					9%		
új keret	1	20	10%	2	1,8		23,8
új keret	2	20	10%	2	1,8		23,8
új keret	3	20	10%	2	1,8		23,8
új keret	4	22,5	10%	2,25	2,025		26,775
új keret	5	22,5	25%	5,625	2,025		30,15
új keret	6	22,5	25%	5,625	2,025		30,15
új keret	7	25	30%	7,5	2,25		34,75
új keret	8	25	30%	7,5	2,25		34,75
	1.-8. össz.	177,5		34,5	15,975		227,975
							228
	Fejlesztés	+ integrációs felkészítés					24
	Könyvtár						6
	napközi	2x23					46
	összesen:						304,0
munkaváll.	Rehabilitáció						4
	Logopédia						2
összesen							310,0

tantárgyak elnevezése és felosztása																
osztály	1				2				3				4			
	K	SZ.T	V	Ö	K	SZ.T	V	Ö	K	SZ.T	V	Ö	K	SZ.T	V	Ö
magyar	8,0			8	8			8	8			8	7			7
német													3			3
term. ism.																
körny. ism.	1,0			1	1			1	1,5			1,5	2			2
történelem																
földrajz																
matematika	4,0	1,0		5	4	1		5	4		1	5	3	1		4
fizika																
kémia																
biológia																
technika	1,0			1	1		0,5	1,5	1			1	1			1
rajz	1,5			1,5	1,5			1,5	1,5			1,5	1,5			1,5
ének	1,0			1	1		0,5	1,5	1,5			1,5	1,5			1,5
testnevelés	2,5		0,5	3	2,5		0,5	3	2,5		0,5	3	2,5		0,5	3
oszt.fői.											0,5	0,5			0,5	0,5
plussz testn.			1,0	1			1	1			1	1			1	1
etika																
Mozgókép																
informatika																
összesen:	19,0	1,0	1,5	21,5	19	1	2,5	22,5	20	0	3	23	21,5	1	2	24,5

tantárgyak elnevezése és felosztása

osztály	2003 5				2004 6				2005 7				2006 8			
	K	M	V	Ö	K	M	V	Ö	K	M	V	Ö	K	M	V	Ö
magyar	4	0,5	0,5	5	4	0,5		4,5	4			4	4			4
német	3			3	3			3	3			3	3			3
term. ism.	1,5		0,5	2	2	0,5		2,5								0
körny. ism.																0
történelem	2	0,5		2,5	2	0,5		2,5	2			2	2			2
földrajz									1,5			1,5	1,5			1,5
matematika	4			4	3		1	4	3		1	4	3		1	4
fizika									1,5			1,5	1,5			1,5
kémia									1,5			1,5	1,5			1,5
biológia									1,5			1,5	1,5			1,5
technika	1		0,5	1,5	1			1	0,5		0,5	1	1			1
rajz	1,5			1,5	1,5			1,5	1			1	1			1
ének	1			1	1			1	1			1	1			1
testnevelés	2,5		0,5	3	2,5		0,5	3	2		1	3	2		1	3
oszt.fői.	1			1	1			1	1			1	1			1
etika										0,5	0,5	1				0
Mozgókép													0,5	0,5		1
informatika						0,5	0,5	1	1			1	1			1
összesen:	21,5	1	2	24,5	21	2	2	25	24,5	0,5	3	28	25	0,5	2,5	28

Tantárgyakhoz csatlakozó modulok:

dráma	>	magyar
tánc	>	testnevelés
hon és népism.	>	történelem
egészségtan	>	természetismeret

**A NEM KÖTELEZŐ (VÁLASZTHATÓ)
TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK 52.§ (6)**

Az órakeret felhasználásának elvei

Az egyes tanévekben a rendelkezésünkre álló heti órakeret elosztásánál három legfontosabb alapelvünket (1. 3. 4.) vesszük figyelembe.

I. Szilárd alapismeretek nyújtása:

- Bevezetjük az alternatív tanulási programot.

Az osztályfőnöki órák mellett osztályonként heti 0,5 órát biztosítunk.

- Az alacsony kötelező óraszámok - több területen - nem adnak elég lehetőséget a szilárd alapismeretek megszerzéséhez, ezért ebből az órakeretből biztosítunk az egyes tantárgyaknak lehetőséget a

felzárkóztatásra (kommunikációs és mat. készségek)

fejlesztésre (idegen nyelv - 7. 8. oszt.)

kiegészítő ismeretek átadására (drámajáték,

mozgóképkultúra,

vizuális kultúra,

állampolgári ismeretek,

természetismeret

informatika)

csoportbontásra (nívó csoport) matematika

idegen nyelv – magyar

nyelv

technika (létszám)

3. Egyéni képességek kibontakoztatása:

- Valamennyi területen szeretnénk megadni a lehetőséget a tehetségek kibontakoztatásához, gondozásához:

irodalom

zene, énekkar

képzőművészet

sport (atlétika, labdarúgás, kosárlabda)

a kiemelt területek, amely területeken -
tapasztalataink szerint - tanulóink tehetséget
mutatnak.

4. Egészséges életmódra nevelés:

- Bekapcsolódunk az "Egészséged testben, lélekedben"
személyiségfejlesztő, drog- és alkoholmegelőző programba.

- Sportolási lehetőségek, mindennapos testedzés biztosítása:
(állóképesség fokozása)

komplex sportkör,

kosárlabda,

aerobic

- Önmentési és segélynyújtási képességek elsajátíttatása:

(Vöröskeresztes szakkör)

osztályonként 2-3 tanuló.

- A közlekedéssel kapcsolatos ismeretek, helyes magatartási
szokások, udvariassági szabályok gyakorlás

(KRESZ szakkör)

EGYÉNI FOGLALKOZÁSI ÓRÁK /52.§ (9)/ ELOSZTÁSÁNAK ELVEI.

1-3. osztályban a hátrányos helyzetű tanulók
felzárkóztatására fordítjuk
az 5%-os órakeretet.

4-8. osztályban a tehetséggondozás, felkészítés
a versenyekre, továbbtanulásra
a foglalkozások elsődleges célja.

I 3.1

Nem szakrendszerű oktatás 5. -6. osztályban

Az 5. és a 6. évfolyamon a „nem szakrendszerű oktatás” kerete lehetőséget ad a teljes gyermeki személyiség fejlesztésére. Ezeken az évfolyamokon – az alapkészségek: írás, olvasás, számolás kialakításán túl – a társadalmi szocializáció folytatása, az egészséges testi-lelki fejlődés támogatása, a gyermekekben meglévő természetes kíváncsiság, a tanulási motiváció fenntartása, a tanulási képességek kialakulásának, az egyéni tanulási stílusnak és a verbális tanulás alapját képező alapkészségek optimális kifejlődésének az elősegítése a célunk.

Az alapozó szakasz funkciója elsősorban az iskolai tanuláshoz szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek megalapozása. Ebben a szakaszban történik az iskolai tudás (és a tanítás folyamatának) erőteljes tagolódása, amely megköveteli az ilyen típusú tanuláshoz szükséges és ehhez rendeződő képességnyalábok, kompetenciák célzott megalapozását.

A nem szakrendszerű oktatásra fordítható óraszámok kiszámítása:

A Kt. 52. § alapján az 5., 6. évfolyamon a tanulók kötelező heti óraszám: 22,5 óra, és e paragrafus (7) bekezdése szerint ennek 25 % lehet a nem kötelező órák száma, ami összesen: 5,625 óra, feltéve ha a fenntartó ennél nagyobb időkeretet nem állapít meg.

Ezek alapján a nem szakrendszerű oktatás megszervezésére az 5. és a 6. évfolyamokon is hetente minimum 7 órát, maximum 14 órát kell felhasználni.

A nem szakrendszerű oktatásba bevont tantárgyak körét – az osztály sajátos képzési igényét figyelembe véve - az éves tantárgyfelosztásban kell meghatározni!”

Tantestület 2007. november 30-i értekezletén elfogadta a következő felosztást heti lebontásban:

Magyar:	1,5 óra
Matematika:	1 óra
Technika:	0,5 óra
Rajz:	1 óra
Testnevelés:	1,5 óra
Tanórán kívüli fogl:	1,5 óra
Összesen:	7 óra

202/2007. Kormány rendelet

A TANULÓ TELJESÍTMÉNYE ÉRTÉKELÉSÉNEK, MINŐSÍTÉSÉNEK FORMÁJA

Az értékelés célja:

- a tanulók tudásának minősítése,
- visszajelzés szülőnek, iskolának a tanuló tudásáról, az esetleges hiányosságokról.

Módja: a Köznevelési Törvény 70.§-a alapján.

Iskolánkban a tanulói teljesítmények értékelésében a hagyományos érdemjegyeket alkalmazzuk.

Hagyományos érdemjegyek:

jeles (5) jó (4) közepes (3) elégséges (2) elégtelen (1)

A kiemelkedően teljesítő tanuló egyes tantárgyakból kitűnő érdemjegyet kaphat, az év végén.

1. osztálytól 4. osztály félévig felmenő rendszerben (2003/2004 tanévtől) minden tantárgyból, illetve a 4. osztályban az idegen nyelvből, szöveges értékelést adunk.

Az értékelések és érdemjegyek bejegyzése a naplóba, az ellenőrző könyvbe, illetve a tájékoztató füzetbe történik.

A tanuló önmagához viszonyított fejlődését vagy hanyatlását szöveges értékelés formájában közöljük a szülőkkel.

A szóbeli és írásbeli feleletek - a tantárgy jellegétől függően - lehetőleg fele-fele arányban legyenek.

Az érdemjegyek száma:

heti 2 vagy kevesebb óra esetén

félévente minimum 3,

heti 2 óránál több óra esetén

félévente minimum 5.

A tanuló órai munkáját , versenyeken való sikeres szereplését, tanórán kívüli tevékenységét is jutalmazhatjuk érdemjeggyel.

A tanév végén az egész évi munkát értékeljük.

A pedagógus köteles ismertetni tanév elején - tanítványaival az első tanórán és a szülőkkel az első szülői értekezleten - a tantárgyi továbbhaladás feltételeit.

Egyik legfontosabb alapelvnek azt tartjuk, hogy tanulóink szilárd alapismeretekkel rendelkezzenek. Különösen lényeges ez a 8. osztályban a reális iskolaválasztáshoz és ahhoz, hogy tanulóink tudják, tudásuk valóban megfelel-e a választott iskola követelményeinek. Éppen ezért az iskolai belső méréseket a két meghatározó területen - olvasás és matematika - tervezzük.

AZ ISKOLA MAGASABB ÉVFOLYAMÁRA LÉPÉS FELTÉTELE:

Iskolánkban a törvény előírásai, valamint a helyi tantervben a továbblépés feltételeként megfogalmazott minimumkövetelmények sikeres teljesítése a magasabb évfolyamra lépés feltétele.

Az év végén 1-2 tantárgyból, illetve külön engedély alapján több tantárgyból nem megfelelő teljesítményt elért tanulók számára javítási lehetőség a **javítóvizsga**. A vizsga mikéntjéről, a bizottság összetételéről a munkaközösség, illetve a nevelőtestület dönt.

Időpontja: a tanévkezdés előtti hét.

Ugyanebben az időpontban és feltételek mellett zajlik az **osztályozó vizsga**.

A 20%-ot meghaladó mulasztás esetén (betegség, tankötelezettség megszűnése, igazolatlan mulasztás, magántanuló) a tanuló osztályozó vizsgát köteles tenni a továbbhaladás érdekében.

Osztályozó vizsgát tehet az a tanuló is, akinek tankötelezettsége már időközben megszűnt, de előtte iskolánk tanulója volt.

(A tankötelezettség megszűnését követő egy éven belül van erre lehetőség.)

A tanuló az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti, amennyiben sikeres osztályozó vizsgát tett. 71. § (3.)

Ezekre az engedélyt az igazgató adja meg.

Amennyiben az osztályozó vizsga sikertelen és a tanuló még tanköteles, az évfolyamot ismételni köteles.

Ha az osztályozó vizsga a 8. osztály befejezését jelenti és sikertelen, úgy a vizsgabizottság által meghatározott időpontban megismételhető. A három vagy több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott tanuló az évfolyamot ismételni köteles, kivétel ez alól, ha külön engedély alapján javítóvizsgát tehet és az sikeres.

A tanuló engedélyt kaphat egy évfolyam megismétlésére abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamra léphetne. Ehhez a szülő kérelme és az igazgató döntése szükséges.

Ha olyan tanuló iratkozik az iskolába, aki más tanterv szerint haladt korábban, vagy más - hazánkkal kormányközi megállapodással rendelkező országból érkezett - felmérés alapján korosztályának megfelelő évfolyamra iratkozhat, részben a szülő, részben az iskola felzárkóztatással, korrepetálással segíti sikeres továbbhaladását. A felmérés az igazgató által kijelölt bizottság hatásköre.

MAGATARTÁS, SZORGALOM ÉRTÉKELÉSE

Példás: magatartású az a tanuló, aki:

1. A Házirendben foglaltakat maradéktalanul betartja
 - a. Elfogadja az iskola normáit, értékeit
 - b. A tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon, rendezvényeken aktivitásával elősegíti a tanóra, illetve foglalkozás hatékonyságát, a kitűzött célok megvalósítását
 - c. Életkorának megfelelő szinten véleményt nyilvánít, a jogos bírálatot elfogadja, hibái kijavítására törekszik, elismeri mások teljesítményét
 - d. A közösség munkáját, életét, megnyilvánulásait pozitívan befolyásolja
 - e. Társaival szemben türelmes, velük kultúrált hangon beszél.
 - f. Nevelőivel és felnőttekkel szemben udvarias, tisztelettudó, megbízható
 - g. Munkafegyelme kifogástalan, a képességeinek megfelelő tanulmányi eredményt produkál
 - h. Megjelenése, viselkedése kultúrált
 - i. Akinek magatartását a konferencián a nevelők többsége példásnak minősíti
2. Igazolatlan mulasztása nincs!
3. Szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói írásos figyelmeztetője nincs.

Jó:

1. Aki az 1. pont a., c., f., g., h pontjait betartja.
2. A tanórán és tanórán kívüli foglalkozásokon, rendezvényeken aktívan közreműködik.
3. A közösség (osztály) munkájában részt vállal.
4. A nevelőtestület többsége magatartását jónak értékeli.

Változó:

1. Aki a Házirendben foglaltakat csak ellenőrzés mellett tartja be.
2. Elfogadja az iskola normáit, értékeit.
3. A tanórákra és egyéb foglalkozásokra nem készül rendszeresen.
4. Véleményt nem, vagy csak ritkán nyilvánít, a bírálatot nem veszi tudomásul.
5. Társaival szemben türelmetlen, viselkedésével zavarja őket.
6. Nem a képességeinek megfelelő szinten teljesít.
7. Két szaktanári vagy egy osztályfőnöki figyelmeztetője van.
8. Elkésik, igazolatlanul mulaszt.
9. Igazgatói figyelmeztetője nincs.

Rossz:

1. Aki kihívó viselkedésével akadályozza az iskolai munkát.
2. Veszélyezteteti társai erkölcsi és szellemi fejlődését.
3. Veszélyezteteti önmaga és társai testi épségét.
4. Szándékosan rongálja az iskola vagyontárgyait.
5. Osztályfőnöki intője van.
6. Ellene fegyelmi eljárás keretében elmarasztaló határozat született.

Példás szorgalmú az a tanuló, aki:

1. A tanórákra, és tanórán kívüli tevékenységére rendszeresen és gondosan felkészül.
2. A munkájához szükséges eszközökkel, felszerelésekkel rendelkezik, azokat rendben tartja.
3. Munkája külleme gondos, esztétikus.
4. Szívesen vállal plusz feladatokat, "szorgalmi" munkát.
5. A gyűjtőmunkából, kutatómunkából kiveszi részét.
6. A képességeinek megfelelő versenyekre felkészül, azokon részt vesz és a legjobb teljesítményre törekszik.

Jó :

1. Aki rendszeresen felkészül tanórákra.
2. Taneszközei, felszerelése mindig van, azokat rendben tartja.
3. Gondatlan, felületes, esztétikailag kifogásolható munkát nem ad ki a kezéből.
4. A rábízott feladatokat elvégzi, megbízatásait teljesíti.
5. Képességeinek megfelelően tanul.

Változó:

1. Akinek a felkészülése, tanórai munkája nem rendszeres.
2. Felszerelése hiányos, gondozatlan.
3. Munkája külleme esztétikailag kifogásolható.
4. Plusz feladatot csak nevelői rábeszélésre vállal.
5. Nem a képességeinek megfelelően teljesít.

Hanyag:

1. Aki a tanórákon nem készül fel.
2. Házi feladatot rendszeresen nem készít.
3. Felszerelése, tanszerei hiányosak, ezért hátráltatják munkája végzésében.
4. Munkája küllemével nem törődik.
5. Munkavégzése felületes.
6. Plusz munkát nem végez.
7. Félévkor vagy év végén két tárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

Multikulturális tartalmak megjelenítése a tantárgyakban

Iskolánk Vas megye székhelyétől, Szombathelytől 7 km-re a nyugati határ közelében, Torony községben van. Az iskola tanulóinak 1/3-a cigány származású.

A cigányság megjelenése a szájhagyományok alapján arra tehető, amikor a favágók terjeszkedtek és a fokozatos erdőirtáshoz, építkezésekhez sok vasból készült szerszámra volt szükség. Így telepedett le **Ondódon** néhány szegkovács cigány család, ők képezték a mai cigánylakosság ősmagját a közösségben.

Az ondódi dombon éltek a "sűrűben".

Azért volt sűrű, mert itt összezsúfolva nagy családok éltek viskókban, embertelen körülmények között.

1912-ben megépült a cigányiskola az ondódi dombon. Ezt a főispán a kultuszminiszternek a létszám növekedésével indokolta (120-130 gyerek) és "...nagyreszt csirkefogó, rossz magaviseletű és fertelmesen piszkos gyermekhaddal a magyar gazdagyerekek erkölcsi fejlődését, higiéniját és egészségét is állandóan veszélyezteti."

A külön cigányiskola nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, sőt az egy helyre tömörítés inkább rontott a helyzeten. Az ötvenes évek elejétől már a körzeti iskolába jártak a gyerekek.

Szüleik munkát vállaltak. A közeli megyeszékhely nagy gyáraiban, vállalatainál találtak erre lehetőséget.

Házhelyeket mértek ki számukra, "C" akcióval lakásépítési kölcsönhöz juttatták őket. A villanyt, a vizet legelőször a cigánysorra vitték fel. Komfortos, jól berendezett lakásokban élhettek.

Gyermekeiket tovább tudták taníttatni. A törekvőbb családok kitartó gyermekei közül sokan szakmát szereztek, néhányan érettségiztek és felsőbb iskolát is végeztek.

Sok azonban azoknak a száma is akik még a nyolc osztályos általános iskolát sem végezték el, nem rendelkeznek szakmával, alulképzettek.

Ennek következtében a rendszerváltás után - az őket foglalkoztató gyárak, üzemek megszűnésével, átalakulásával - közülük sokan munkanélkülivé váltak. Anyagi helyzetük romlásával sokuknak még házától is meg kellett válni. Terjedőben van az alkoholizmus, a bűnözés.

Az iskolánkba kerülő cigányszármazású tanulókkal való foglalkozás több szempontból is **speciális feladatot** jelent számunkra.

- A gyermekek beszédkultúrája, a magyar nyelvi követelmények teljesítése okozza a legfőbb gondot, holott anyanyelvük magyar (egymás között sem beszélnek a cigány nyelvet).

Alapprobléma a hangképzés, a mássalhangzók tiszta ejtése a szegényes szókinccs. Ezeket a problémákat első és második osztályban fejlesztő pedagógus alkalmazásával és heti 2x2 órás logopédiai foglalkozás (szakképzett logopédus) közreműködésével próbáljuk javítani.

Tudatosan választottuk, alkalmazzuk a Heurisztikus (olvasás-írás) módszert az 1-3. osztályban. Felzárkóztató, tehetséggondozó programunkban is kiemelkedő helyet foglal el az anyanyelv és irodalom.

- A többi tantárgy keretében is alkalmunk van megismertetni valamennyi tanulóval a cigányság eredetét, hagyományait, szokásait, kultúráját.
- Nevelési szempontból is fontos feladat hárul ránk, ugyanis tanítványaink olyan szociokulturális környezetben élnek, hogy fel kell vállalnunk azokat a

problémáknak a kezelését is, amelyek az egészséges életmódra nevelésből adódnak.

A szülők többségének alacsony iskolázottsági szintje, nevelési kultúrája nem biztosítja a családban a gyermekek személyiségének teljes kibontakoztatását.

A családok rossz szokásai - dohányzás, italozás, egészségtelen táplálkozás, helytelen döntések, krízishelyzetek kezelése - átöröklődnek a gyermekekre.

Kötelességünknek érezzük, hogy a ránk bízott gyermekeket egy boldogabb, teljesebb életvitel kialakítására tanítsuk meg.

Ennek megvalósulását szolgálja az "Egészséged testben, lélekben" című személyiségfejlesztő programunk is.

A FELZÁRKÓZTATÁS TANANYAGA ANYANYELVBŐL ÉS IRODALOMBÓL

1. osztály:

- Hangképzési problémák - magán- és mássalhangzók tiszta ejtése; légzéstechnika - javítása.
- Keveredő hangok: í - é; a - e; p - b; f - v; "helyre tétele" dyslexiás program (számítógép) segítségével is.
- Szókincsbővítési gyakorlatok mondókákkal, versekkel - rögzítésük táncos játékokkal
- Kis- és nagybetűk felismerése, rövid mondatok alkotása.

2. osztály:

- Beszédtechnikai gyakorlatok (Nyelvtörők, találós kérdések)
- Egy - és kétjegyű betűk felismerése, gyakorlása.
- Folyékony olvasásra törekvés - magánhangzós, betűző, szótagoló és folyékony olvasási fokozatok betartásával.
- Szerepjátékok állatfigurákkal.

3. osztály:

- A helyesírás folyamatos gyakorlása, az írás képének, külalakjának javításával együtt.
- Szófaji alapismeretek: főnév, ige, melléknév, számnév egyszerűbb alakjainak felismerése - ezek szerepe a fogalmazásokban.
- Népi mesterségek gyűjtése a faluban; népviselet.

- Bábok tervezése, elkészítése; tánc, ritmus beépítése a bábmozgatásba.

4. osztály:

- Az olvasás ütemének további alakítása; párbeszéd olvastatása.
- Kifejező, értelmes olvasás mondatvégi írásjelek betartásával.
- Helyesírási szabályok gyakoroltatása diktálással, önálló hibajavítással (ul, ül, ít, t-tt, j-ly).
- Fogalmazási ismeretek további bővítése, mondatok alkotása megadott címről.
- Képek alapján fantázia fogalmazások készítése.

5. osztály:

- A helyes, kifejező olvasás gyakorlása (egymás hibáinak javítása).
- Fantázia fejlesztése: egy-egy mese más befejezése, más indítása. A hazai cigány művészek jellemzői.

Szócsi Magda meséi

- Hangalak és jelentés kapcsolata. Rokonértelmű szavak gyűjtése - változatos felhasználásuk a fogalmazásban, a hétköznapi beszédben.
- A magyar ABC - gyakoroltatása, vers címek betűrendbe sorolásával.

Szegő László: Cigány bölcsődal

- Olvasóvá nevelés könyvtári foglalkozások beiktatásával.
- Kisebb jelenetek dramatizálása.

6. osztály:

- A hangos olvasás további fejlesztése - hanglejtés, hangszín megválasztásával.
- Reprodukáló fogalmazás egyéni fordulatokkal.
- Irodalmi fogalmak felismertetése - egyszerűbb változatuk használata.
- A cigányadomák, cigányviccek sajátossága.

Békési István: Magyar anekdotakincs

- Helyesírás gyakorlása: másképp halljuk, másképp írjuk esetei (nj, lj, dj, tj, stb.)

7. osztály:

- A néma, értő olvasás gyakoroltatása megadott szempontok alapján.
- Vázlatkészítés - tárgyalási alpontozás; vázlatpontok különböző mondatfajtákkal megfogalmazva.
- Jellemzés, leírás jegyeinek felhasználása a fogalmazásban (a cigányábrázolás a magyar irodalomban):

Holdosi József: Kányák

- Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás
 - állandó javíttatás
 - szóelemző írásmód
 - hagyományörző írásmód: családnevek; "beszélő nevek" az irodalmi művekben
 - tipikus cigánynevek gyűjtése

8. osztály:

- Helyes olvasási tempó kialakítása, készségi szintű fejlesztése.
- A helyes beszédtempó kialakítása.
- Beszéddallam kialakítása.
- A helyes hangerő kialakítása.
- A gondolatok pontos, világos kifejezése.
- Szórend, mondatrend helyes alkalmazása.
- Kommunikáció, informatika.
- Cigány folyóiratok megismertetése - szerkezete, témái.
- Egy a megyében élő alkotó (Holdosi József) munkásságának megismerése.

TÖRTÉNELEM

5. osztály:

Ondód - az őskorban is lakott terület volt; határában számos felfedezett tüzelő pad, kő- és csonteszközök hirdetik a neolitikori életet.

Ókor - a római kor emlékei
Ősi mesterségek, ősi mondák.

6. osztály:

Ond vezér szállásterülete.

Első okleveles említése a falunak: 1288.

A cigány lakosság megjelenése - a község terjeszkedett és a fokozottabb erdőirtáshoz, építkezésekhez sok vasból készült szerszámra volt szükség. Így telepedett le Ondódon néhány szegkovács cigány család, ők képezték a mai cigány lakosság ősmagját a községben.

7. osztály:

Történetek példaértékű cigány emberekről.

Cigány művészek, a cigány ügyet szívükön viselő politikusok.

8. osztály:

1913-ban megnyílt a szén (lignit) bánya - a cigány lakosság foglalkoztatottsága megoldódik. A bányászok munkája, életkörülményei.

Az I. és II. világháború cigány áldozatai.

Deportálások - ondódiak a koncentrációs táborban (Dachau) áldozatok és túlélők.

Állampolgári ismeretek:

Társadalmi csoportok lakóhelyünkön.

Cigány népcsoport.

Oktatás - az ondódi "cigányiskola"

A helyi cigányság bekapcsolódása a település életébe.

Lakóhelyünk intézményeinek (egészségügyi és szociális intézmények, kulturális intézmények, kápolna) szerepe a cigányság életében.

Az együttélés szabályai.

Összehasonlítás: a cigányok hajdani és mai életmódja.

Helytörténet:

A település kialakulása.

Lakosságának összetétele a különböző korokban.

A helyi cigányság bekapcsolódása a település életébe, jellegzetes foglalkozásai és azok változása a különböző korokban.

A lakóhelyünkön hagyományosan meglévő cigány foglalkozások megismerése.

Idős cigány emberek életútjának megismerése. A helyi cigány közösség életkörülményeiben (lakás, étkezés, ruházkodás, fűtés, világítás, vízellátás) bekövetkezett változások megismerése.

FÖLDRAJZ

6. osztály:

Ázsia, India stb. a cigányság vándorlási útvonala Európa irányába.

7. osztály:

Európa országai, mint a cigányok elterjedési területei.

- pl.: Németország - fajelmélet
Franciaország - ahol a legnagyobb lélekszámú a cigányság
Magyarország - ahol %-os arányban a legnagyobb a számuk az összlakossághoz képest.

8. osztály:

Országismeret:

Magyarországon belül a cigányok területi elhelyezkedése térkép alapján.

Lakóhely ismerete:

Lakóhelyük földrajzi sajátosságai.

Felszín kialakulása.

Terület éghajlati sajátossága.

Ennek hatása az életmódjukra pl.: gyűjtögetés: gomba, csipkebogyó, koszorúkötés (természetes növényzet - lucfenyő kapcsolata). Ezek árusítása - megélhetési lehetőség.

Település-földrajz

A faluk elhelyezkedése

A lakóház fejlődése:

A putritól az összkomfortos családi házig.

KÖRNYEZET

5. osztály:

Környékünk növény- és állatvilágának sajátosságai.

BIOLÓGIA

7. osztály:

A környék növény és állatvilág telepítése, szaporodása.

Az ember szaporító szervrendszere, nemi érés, a korai nemi élet veszélyei.

A védekezés fontossága, a fogamzásgátló tabletták veszélyei.

Demográfiai jellemzők: nagy népszaporulat, felelőtlen és korai nemi élet és következményei.

8. osztály:

A férfi és nő biológiai és társadalmi kapcsolatai.

Életmód: a szabadidő helyes eltöltése,

betegségek, terjedésük pl.: AIDS

tisztálkodás, öltözködés

ÉNEK-ZENE

Nevelő-oktató munkánk fontos részét képezi a cigánytanulókkal való külön foglalkozás. Ezt a célt szolgálja a részükre szervezett tanórán kívüli, ingyenes szolfézs és hangszeroktatás. Programunkban szerepel a rendszeres hangverseny-látogatás is. A cigányközösségek együttlétének, a szülőkkel való közös programok szervezése érdekében együttes fellépést szervezünk. (pl.: karácsony)

Célunk annak tudatosítása is, hogy népük hagyományait tisztelniük kell, megőrzésük, továbbadásuk pedig kötelességük.

Az ének-zene tantárgy számtalan lehetőséget kínál a cigánykultúra megismerésére. Ezeket figyelembe véve határoztuk meg feladatainkat az egyes évfolyamokban.

5. osztály:

- A klasszikus cigányzenekar felállításának bemutatása (vonósok, cimbalom, klarinét).
- A klasszikus csárdás a cigányzenekarok repertoárjában. (Bihari János művei)
- A cigányzene egyik típusának a táncdal jellemzőinek megfigyelése.
- A községben élő cigányzenészek felkeresése.
Történetek, élmények gyűjtése régmúlt időkből (beszélgetés, riport készítése).

6. osztály:

- Magyarországi népies műdal tanulása; jellemzők összegyűjtése.
- A cigányzenekarok szerepe a népies műdal kialakulásában.
- A klasszikus mesterek (Haydn, Mozart, Beethoven) zeneműveiben fellelhető cigányzenei elemek megfigyelése.

7. osztály:

- Népdalok gyűjtése, lejegyzése.
A gyűjtött anyagból daltanulás.
- A romantika korában élő zeneszerzők (pl.: Liszt Ferenc) műveiben hallható cigányzenei elemek kiemelése.
- Cigányzenei elemek felismerése Brahms: Magyar rapszódia című zeneművében.

8. osztály:

- Cigányzenei elemeket tartalmazó témák megfigyelése Kodály Zoltán, Bartók Béla, Weiner Leó zeneműveiben.

- A községben élő cigányzenészek hangszereinek kiállítása.
- Élőzenével összekötött előadás.

Ma már ritkán hallható hangszerek megszólaltatása is (pl.: gyimesi gardon).

TECHNIKA:

8. osztály:

A muzsikus cigányok által használt hangszerek technikatörténete (2 óra).

Anyagok és alakításuk.

Tananyag: A megismert természeti és mesterséges anyagokból helyi hagyományokat követő tárgyak készítésének folyamata.

Fejlesztési követelmények: anyagok megfigyelése külső és szerkezeti (szálas, hajlítható, merev, lágy, nyújtható) tulajdonságaik alapján.

Összefüggések felismerése a tárgyak funkciója, anyaga, alakja és mérete között. Tudja, hogy a sikeres alkotáshoz egyaránt fontos a megvalósítandó tárgy (a "gyártmány") és a megvalósítási folyamat (a "gyártás") terve.

Gyűjtsenek adatokat a témával kapcsolatban könyvtári segéd-, kézikönyvek és egyéb források felhasználásával!

Ruházkodás: - A cigányok viselete régen és ma (2 óra)

Tananyag: A textil anyagok eredete. Hagyományos a korszerű textilkészítési eljárások. A textilanyagok fajtái, tulajdonságai (anyagvizsgálat). A ruházat céljának megfelelő megválasztása, ápolása. Egyszerű textilmegmunkálás a díszítés, varrás, hímzés munkaeszközei. Öltésfajták, népviseletek.

Fejlesztési követelmények: Az öltésfajták célszerű használata. A legfontosabb hímzési technikák elsajátítása.

FIZIKA (KONCENTRÁCIÓ TECHNIKÁVAL)

8. osztály:

A hullámmozgás (1 óra)

Tananyag: A cigányzenekarban használt hangszerek hangja; a hang hullámtermészete.

(Hogyan szólaltatják meg a húros hangszereket? Sorolj fel különböző módszereket! Mi a cél minden esetben, ha azt akarjuk, hogy megszólaljon a hangszer?)

NÉMET

Az etnikumi sajátosságokból adódóan nagy gondot okoz az idegen nyelv tanítása ezen tanulók körében.

Elsősorban a kiejtés és a helyesírás.

Ennek kiküszöbölésére, javítására a következő módszert alkalmazzuk:

- Olyan foglalkozást tartunk számukra, ahol építve zenei készségeikre főleg zenei hallásukra sok mondókát, dalt, énekes játékot alkalmazva jobban rögződik a kiejtés.

Ezt a módszert alkalmazzuk a nyelvtan készségszintre emelésében is.

A szókincs-rögzítésben nagyon hasznosak a nyelvi játékok.

Hangkazettákat, énekes, dalos kazettákat szereztünk be, mellyel segítjük e tanulók felzárkóztatását.

OSZTÁLYFŐNÖKI

Emberi kapcsolatok fejlesztése a cigány és nem cigány tanulók között. Toleráns viselkedés a cigány tanulókkal szemben.

Magatartási formák: Az óvodában kialakított magatartási, viselkedési, tisztálkodási szokások, napi tisztálkodás, környezet védelme, tisztán tartása, WC-használat, étkezési szokások, személyi higiénia.

Viselkedési formák: köszönés, megszólítás, egymással szembeni beszédstílus.

A család szerepe: tagjai, rokoni kapcsolatok ismerete. Saját személyi adatainak ismerete. Ezek megvalósítására lehetőség van még környezetismeret órákon és napközis foglalkozásokon.

A megvalósítás formája: eszközök használata

vetélkedők tartása

rajz- és plakátkészítés

kiállítás

I.7.

A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek és eszközök:

Bevezetés

A Köznevelési Törvény 41. §-ának 5. bekezdése, értelmében: „A nevelési oktatási intézményeknek gondoskodnia kell az általános iskolában, középiskolában és szakiskolában évente két alkalommal a tanulók fizikai állapotának méréséről”.

A tanulók fizikai állapotának mérése nem cél, hanem eszköz az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek tervszerű, tudatos, fokozatos fejlesztéséhez.

Iskolánkban a tanév folyamán kétszer szeptemberben és május végén minden tanuló fittségét mérjük a HUNGAROFIT program segítségével. Számítógépen tároljuk az adatokat és nyomtatjuk az eredményeket.

1. Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének fő célja:

- Az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, és tudatosítása az iskoláskorú fiatalok körében.
- Minőségellenőrzés (Az általános fizikai teherbíró-képesség egységes mérése, értékelése és minősítése).
- Minőségbiztosítás (Minden fiatal – képesség szerinti differenciált terheléssel, szükség esetén felzárkóztató program biztosításával úgy jusson el a felnőtté válásig, hogy az egészséges létezéséhez szükséges fizikai fitness szint "megkíváncsi", vagy "kell" értékét elérje és megtartsa).
- Az oktatásban eltöltött évek alatt a rendszeres testedzés egészség-megtartó, egészségjavító szerepének tudatosítása.
- A tanulók fizikai állapotának mérésével/minősítésével lehetőség nyílik arra, hogy az oktatás területén mért eredmények alapján az egészségügyi is képet kapjanak a tanulók funkcionális állapotáról.
- Az iskolaorvos, védőnő évközi szűrő vizsgálati eredményei kiegészülnek az oktatás területén mért adatokkal, így szoros orvos-pedagógus együttműködéssel tudatosan járunk hozzá a rendszeres testedzéshez.

2. Hungarofit:

(1 +6 motorikus próbában elért teljesítmény alapján)

I. Aerob állóképesség mérése

2000 m síkfutás, vagy Cooper-teszt

II. Általános testi erő, erő - állóképesség mérése

1. Helyből távolugrás

(A láb dinamikus erejének mérésére.)

2. Hanyattfekvésből felülés

(A hasizmok erő - állóképességének mérésére.)

3. Hason fekvésből törzsemelés

(A hátizmok erő - állóképességének mérésére.)

4. Fekvőtámaszban karhajlítás és nyújtás

(A vállövi és a karizmok dinamikus erő - állóképességének mérésére.)

5. Tömött labda dobás (vetés) hátra, két kézzel, a fej fölött

(A váll- és a törzsizmok dinamikus erejének mérésére.)

6. Lökés előre, az ügyesebb kézzel, tömött labdával

(A kar-, a törzs-, a lábizmok együttes dinamikus erejének a mérésére.)

3. Értékelési rendszer az általános fizikai teherbíró-képesség minősítéséhez

A vizsgálati módszerhez tartozó megbízható értékelési és minősítési rendszer, nagyszámú mérési eredményen alapul.

HUNGAROFIT:

(1 +6 motorikus próbában elért teljesítmény alapján.)

I. Aerob állóképesség: maximálisan 77 pont

II. Izomer ő - állóképesség: 6x 10.5 pont = maximálisan 63 pont

A HUNGAROFIT tesztrendszer legfőbb értékelési formái:

Szóbeli és írásbeli értékelés testnevelési órán, sport-foglakozáson, edzésen:

1. Értékelés pontértékelés formájában
2. Értékelés mennyiségi mutatókkal
3. A két értékelési forma kombinációja

Minősítési rendszer:

Kategóriák az általános fizikai teherbíró képesség minősítéséhez:

0 – 20.5 pont	IGEN GYENGE
21 – 40.5 pont	GYENGE
41 – 60.5 pont	KIFOGÁSOLHATÓ
61 – 80.5 pont	KÖZEPES
81 –100.5 pont	JÓ
101 –120.5 pont	KIVÁLÓ
121 – pont	EXTRA

4. Motorikus próba az aerob felméréshez:

2000 m síkfutás Cél: a táv lehet ő legrövidebb idő alatti teljesítése.

5. Motorikus próbák az általános testi erő , erő - állóképesség méréséhez

A HUNGAROFIT követelmények szerint leírtak.

5. A számítógépes rendszerünkben megőrizzük az eredményeket

TÁRSADALMI BŰNMEGELŐZÉssel, ÁLDOZATTÁ VÁLÁSSAL ÖSSZEFÜGGŐ ISMERETEK

A bűnözés történelmi-társadalmi produktum. Nagysága, terjedelme, összetétele, struktúrája, elkövetői és sértetti köre egyaránt szignifikáns arra a társadalomra, amelyben keletkezik, amelyben az aktív (a bűnmegvalósítók) és a passzív (a sérelmet szenvedettek, a bűncselekmények áldozataivá válók) szereplői élnek, cselekednek, hatnak, nyernek és szenvednek.

Nagy figyelmet kell fordítanunk a fokozottan veszélyeztetett csoportokra. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk a család- és gyermekvédelemnek.

A gyermekvédelem feladatai között fokozott gondot fordítunk:

- a kockázat ismertetésére,
- az alkohol- és drogfogyasztásra,
- az iskola utáni és szünidei elfoglaltságok szervezésére.

A felnövekvő generációk társadalmi beilleszkedése szempontjából kiemelt fontosságú színtere a társadalom legkisebb, ám a fejlődő egyéniségre rendkívül jelentős hatást gyakorló sejtje: a család.

Az állandó és megbízható munkahely a társadalomba való beilleszkedés egyik legfontosabb tényezője. A további szocializációnak és a társadalmilag kívánatos tudás- és ismeretszintnek a megszerzése szempontjából pedig kiemelkedik az oktatás realizálódásának a színtere, az iskolai környezet.

A bűnözés visszaszorítása, az áldozattá válás elkerülése és a kábítószer fogyasztás megelőzése tehát olyan komplex tevékenység, ami minden olyan intézmény kötelessége, amely a fiatalok oktatásával és nevelésével foglalkozik.

Kiemelten fontos az oktatásban a bűnmegelőzési szempontok érvényesítése:

- Erősíteni kell az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmet, a gyermekjóléti szolgálattal való kapcsolatunkat.

- Az iskolai nevelő - és oktatómunkában fokozni kell az alapvető etikai, erkölcsi és állampolgári ismeretek elsajátíttatását és a bűnmegelőzéssel összefüggő tájékoztató tevékenységet.

- Ösztönözni kell, hogy a felzárkóztató oktatáson a gyermekek részt vegyenek.

Általános cél: bűnelkövetővé és áldozattá válás megelőzése.

Eszközök, megelőzés lehetséges formái:

- osztályfőnöki órák,
- alkalomszerű tájékoztató előadások,
- szervezett iskolai programok (tanórán és tanórán kívül),
- könyvek, filmek, rendezvények, kiállítások,
- a létminimum alatt élők és a nagycsaládosok támogatása
- családlátogatások
- Szülők Iskolája
- a hátrányos helyzetű rétegek támogatása.

Fő tevékenységi körök:

- család-, gyermek- és ifjúságvédelem,
- környezetvédelem,
- délutáni szabadidős tevékenységek.

Konfliktuskezelő programok:

Ahhoz, hogy a gyerekeket tanítani tudjuk arra, hogyan kezeljék a bennük és a körülöttük támadó konfliktusokat, egyrészt magunknak kell megtanulnunk a

konfliktusokat kezelni, másrészt a gyerekeket kell ismernünk, hogy megfelelő eszközöket válasszunk a konfliktuskezelés tanításához.

Bűnmegelőzés

A bűnmegelőzésre nevelés a családban kell, hogy elkezdődjön. A szülők pozitív példája modellt kell jelentsen, ami utánzásra érdemes. A jellemes, erkölcsös életvitelre nevelés eleve a bűnmegelőzést szolgálja. A bűnelkövetésének megelőzése a szülők és a pedagógusok mellett a bűnüldöző, rendteremtő szerveknek is felelősége. A család-, a gyermek- és ifjúságvédelem elméleti alapja az a megállapítás, mely szerint a bűnmegelőzés legbiztosabb eszköze a nevelés tökéletesítése.

ALSÓ TAGOZAT

A 6-10 éves kisdíjakok részére fontos, hogy az életüket meghatározó **írott és íratlan** szabályok típusaival, azok szerepével, normákkal és hagyományokkal megismerkedjenek. Következő nagyon fontos téma: **„veszély, kockázat, döntés, következmények”** fogalmának megismertetése, védelmük érdekében a helyes magatartási minta kialakítása.

Nagy hangsúlyt fektetünk a biztonságos életre való nevelésben, mind otthon, mind a közlekedésben és a közterületen.

A gyerekekben tudatosítani kell, hogy a háztartásban sok veszélyes anyaggal, illetve eszközzel találkozhatnak, melyek kezelése nagy óvatosságot igényel.

Érinteni kell a gyógynövények felhasználási módjait, a gyógyszerek betegségét – kezelő hatásait

Külön óra témáját képezi azoknak a módszereknek a megismertetése, mellyel megtanulják elhárítani az idegen, illetve ismerős személy által létrejött **„kellemetlen érintések”**-et.

Fontos a gyermekek figyelmét felhívni arra, hogy nem csak a teljesen ismeretlen ember, de az is, akit jól ismer, illetve bízik benne, kérhet tőle kellemetlen dolgokat.

Cél, hogy megismerkednek az **erőszak** és **agresszió** fogalmával, a különböző erőszakos cselekedetek következményeivel, különböző érzések és érzelmek kifejezésének módjaival, a **családi szeretet nélkülözhetetlen szerepével** és azokkal az erőszakos formákkal is, melyek a gyermekek ellen irányulnak. Ráneveli a gyerekeket, hogy különbséget tudjanak tenni a „jó hecc”-ek, a csínytevések és a bűncselekmények között.

FELSŐ TAGOZAT

Az első és legfontosabb dolgunk a diákok **pozitív énkép fejlesztése**, hogy pozitív módon álljanak hozzá saját képességük, adottságuk vizsgálatához.

Fő téma a közlekedésben, és a közterületen érvényben lévő szabályok elsajátíttatása (KRESZ órák), és az arra való felhívás, hogy a **saját biztonságukért** ők a felelősök.

A témák között lényeges elemként szerepel **az emberi jogokkal és kötelezettségekkel** való ismerkedés, mivel a gyermekeknek fontos, hogy tisztában legyenek saját gyermeki jogaikkal, tudják azt megfelelő időben alkalmazni, illetve kötelezettségeiket teljesíteni. Erre kiváló lehetőséget biztosítanak az állampolgári ismeretekkel foglalkozó tanórák.

A későbbiekben különböző **szenvedélybetegségek** fajtáival, azok okozta nehézségekkel kell megismerkedni. Hazánkban a szenvedélybetegségek különböző

formában megjelenő rohamos növekedése figyelhető meg. Az ún. „klasszikus” (alkohol, dohányzás, kávé) mellé megjelentek a technika gyors fejlődésének következtében a televízió, a video, a nyerő automaták és a számítógép okozta függőség is. Kiemeltként kezeljük a **drogokkal** kapcsolatos tudnivalókat, megjelenési formájukat, fogyasztásuk következményeit és azok visszautasításának lehetőségeit.

Részletesen kell foglalkozni a **média** hatásaival, az **erőszak** megjelenésével filmekben és mesefilmekben, valamint az Internet káros és hasznos hatásaival.

Meg kell ismertetni a tanulókat a **barátválasztás** alternatíváival, a bandák befolyásoló szerepével, a különböző csoportosulások veszélyeivel, a csoportos erőszakkal, valamint tudatosítani kell bennük, hogy a bandák tagjai nyomást gyakorolhatnak rájuk. Segítjük őket annak felismerésében, hogy döntéseik következményeiért a felelősséget nekik kell vállalni.

Külön témaként foglalkozunk a **családon belüli erőszakkal** és a szexuális bűnözéssel.

Jelentős témaként kell érinteni a jog jelentőségét az életben, illetve a **büntetőjog** szerepét, hogy miért is kell a jogi előírásokat betartani. Rávilágítunk a rendőr lehetőségeire és feladataira egy adott jogsértés kapcsán.

Megismerkednek a diákok **az ifjúkori bűnözés** jellemzőivel, az elkövetés okaival, az egyes cselekmények egyéni-, családi- és büntetőjogi következményeivel. Fejleszteni kell a diákok konfliktuskezelő képességét, valamint megtanítjuk őket a problémák kezelésére és megoldására.

Az erőszakmentes konfliktuskezelő technikákkal kapcsolatos ismeretek

Oka:

- viselkedésük akadályozza valamelyikünk igényeinek érvényesítését,
- különböző az értékrendjük.

Az élet minden területén előfordul, de számunkra az iskolai konfliktusok megoldása a fontos. Ez nevelési feladat tantárgyanként nem lebontható.

Gyakran fedezzük fel, hogy az a lelkes vágyunk, hogy valami értékes dolgot megtanítsunk, sehoggy sem képes hasonlóan lelkes tanulási vágyat ébreszteni diákjainkban. Ehelyett makacs, ellenállással, alacsony érdeklődési szinttel, rövid odafigyelési időszakokkal, megmagyarázhatatlan érdektelenséggel és sokszor nyílt ellenszenvvel találjuk magunkat szembe.

A tanár-tanuló kapcsolat minősége perdöntő tényező. Tulajdonképpen még annál is fontosabb, hogy mit tanít a tanár, hogyan tanít, vagy kit igyekszik tanítani.

A diákok csak akkor tudnak nyugodtan tanulni, amikor a tanár-diák kapcsolat jó.

A büntetéssel való fenyegetés, a tényleges büntetés vagy a szóbeli megszegyenyítés, leszidás tönkretelheti a kapcsolatot.

A tanár és diák közötti kapcsolat akkor jó, amikor megtalálható benne:

1. a nyíltság vagy ártatlanság, tehát egyenesek és őszinték egymással,
2. a törődés, amikor mindketten tudják, hogy a másik értékeli őt,
3. az egymástól való kölcsönös függés
4. az elkülönülés, vagyis hagyják a másikat fejlődni, egyedülálló voltát, kreativitását és egyéniségét kifejleszteni.
5. az igények kölcsönös kielégítése, amikor egyikük sem a másik rovására elégíti ki igényeit.

Az őszinte elfogadás és annak aktív követése nyitottá teszi a gyerekeket. Felszabadítja őket, így meg tudják osztani érzéseiket és problémáikat.

Az aktív hallgatás arra ösztönzi a gondokkal küzdő embert, hogy beszéljen arról, ami bántja.

„Te közlés” helyett „én közlés”.

A diákok gyakran nem is tudják, hogyan hat másokra a viselkedésük. Meg kell mondani nekik.

A konfliktusok egy része elkerülhetetlen.

Ezt tapasztaljuk a tanulóknál a serdülés időszakában. A korra jellemző érzelmi viharok naponta okoznak konfliktusokat az iskolában a diák-nevelő, illetve diák-diák között.

Nekünk, tanároknak tudomásul kell venni, hogy a serdülőknek ez nagyon nehéz időszaka és csak az lesz harmonikus felnőtt, aki átesik ezen a krízisen, aki megtanul felelősséggel dönteni, és vállalja annak következményeit.

Vannak elkerülhető konfliktusok. Ilyen például az a helyzet, amikor az osztálytársak vagy a pedagógus túlságosan hamar, elégtelen információk alapján skatulyázza be egyes gyerekeket (Ők előbb-utóbb beváltják a „jövendölést”!)

Elkerülhető konfliktus még a frusztrációból fakadó, amely erősödő teljesítménykényszerből versenyhelyzetből, magasabb elvárási igényből is származhat.

A konfliktusokat fel kell vállalni, de ezek szabályozása és ellenőrzése szükséges.

Fajtái:

- a. szülő-pedagógus
- b. pedagógus-pedagógus
- c. pedagógus-diák
- d. e. diák-diák

Számunkra az utóbbi típus „megoldása” a leglényegesebb.

A megoldás eredményét győzelemként vagy versenyként éljük meg.

Megoldás módszerei:

- a. I. módszer: tekintélyelvű Itt mindig a tanár a győztes, a diák a vesztes.
- b. II. módszer: engedékeny Ebben a diák győz és a tanár veszít.

Mindkét módszer eredménytelen, hisz a vesztes neheztel, haragszik. A két fél nem tiszteli egymást, hiányzik belőlük az empátiás készség. Mindkét módszer rossz a diák jellemformálása szempontjából is:

- I. nem fejlődik ki a felelősségvállalás, önfegyelem, önállóság, önuralom
 - II. táplálja az önzést, gátolja Az empátia fejlődését.
- c. III. módszer: vereségmentes (interakciós). Ez a győztes-győztes módszer, a két fél együtt keresi a megoldást mindkettőjüknek, ha mindkettőjüknek megfelel. Számunkra ez a módszer a eredményesebb, hisz nem igényel megalkuvást sem a diáktól, sem a tanártól. Cél olyan megoldást találni, amit mindketten elfogadunk. Ez tehát együttműködés, nem versengés. Itt a konfliktus egy megoldható probléma, melyre megoldásokat keresünk.

Problémamegoldó folyamat lépése:

1. A probléma (konfliktus) meghatározása
2. Lehetséges megoldások keresése
3. Megoldások értékelése
4. A legjobb kiválasztása (döntés)
5. A megoldás meghatározása
6. Sikerességének utólagos értékelése

A módszer előnyei:

- a. Nincs „harag”
- b. Erősödik a döntés végrehajtásával kapcsolatos motiváció
- c. Kölsönös tisztelet és bizalom alakul ki a két fél között.
- d. A diákok felelősségteljesebbek lesznek.

A III. módszer nemcsak nevelési területen alkalmazható, hanem a tanítás, tanulás konfliktusok megoldására is alkalmas

Közlekedésre neveléssel kapcsolatos ismeretek

A nélkülözhetetlenné vált magas szintű technikai környezet (iskola, otthon, háztartás, közlekedés, szolgáltatás, ipar, mezőgazdaság stb) színvonala és a következő évtizedekre várhatóan egyre emelkedő színvonalú és fejlettségű technika indokolja, hogy a ma iskolásainak ismernie kell a szűkebb és tágabb környezetük technikai összetevőit, összefüggéseit, alapvető szabályait.

Minden ember közlekedik, felnőtt és gyermek egyaránt, gyalogosan, utasként vagy járművezetőként. A cél elérése érdekében általában a közutat vesszük igénybe. Az utakon a járművek egymással és a gyalogosokkal is találkoznak. Ez számos veszélyt rejt magában, ezért a közlekedés biztonsága megköveteli, hogy a közlekedési szabályokat mindenki betartsa, és a közlekedés más résztvevőivel szemben előzékeny, türelmes magatartást tanúsítson.

A közlekedés szabályai jogokra és kötelességekre épülnek, amelyek egymástól elválaszthatatlanok. Joga tehát csak annak lehet, akinek kötelessége is van! A közutakon a közlekedés rendjét – a jogok és kötelességek összhangja alapján – a KRESZ határozza meg. A KRESZ tartalmazza azokat a fogalmakat, jelzéseket, amelyeknek az ismerete, helyes és egységes értelmezése, valamint alkalmazása nélkül nem lehet biztonságos a közlekedés.

Tanórán belüli közlekedés-oktatás formája

Ami a koncentrációs lehetőségek felhasználási módját illeti, szeretnénk hangsúlyozni, hogy "a tárgyalásmód sohase legyen erőltetett, belemagyarázott". A közlekedési nevelésre vonatkozó feladatot kapcsolódjék mindig "valamilyen konkrét eseményhez, szituációhoz, szabályhoz", ne zavarja, hanem segítse, tegye előbbé az adott tantárgy tanítását is.

1. évfolyam

A lakóhely gyalogos közlekedési rendjének megismerése, közlekedési jelzések, táblák. A gyalogos közlekedéssel kapcsolatos helyes magatartási szokások kialakítása, gyakoroltatása.

A gyalogos közlekedés veszélyhelyzeteinek tudatosítása.

2. évfolyam

A közlekedéssel kapcsolatos helyes ismeretek és magatartási szokások kialakítása a gyalogos közlekedésben, tömegközlekedésben.

Felkészíteni a tanulót a balesetmentes, kultúrált közlekedésre, a közlekedési szokások, illemszabályok és el ő írások betartására, közlekedési veszélyhelyzetek elkerülésére.

OSZTÁLYFRÖNÖKI ÓRA

3. osztály

A gyalogos közlekedésről tanultak és a helyi tapasztalat tényanyagának elemzése. A szabályok tartalmi jegyeinek tudatosítása, illetve a helyes gyalogos közlekedési magatartás kialakítása.

Az otthon és az iskola környékének közlekedési rendje, a balesetveszélyes helyek felismertetése.

A közlekedési rendőrök munkájának, sokrétű tevékenységének helyes értékelése (tisztelet, megbecsülés, bizalom, tekintély).

A közlekedés szabályosságának jelentősége, fontossága.

Előzékeny, udvarias magatartás az utcán és a tömegközlekedési eszközökön. Becsületos magatartás - jegyváltás, jegykezelés - a tömegközlekedési járműveken. A közlekedésről szóló film bemutatása és elemzése.

A közlekedési szabályok szituatív gyakorlása.

KRESZ-vetélkedő a megismert közlekedési szabályok gyakorlására. (Kapcsolódva "A gyalogos közlekedés szabályai" című témához.)

4. osztály

A szabályos kerékpáros közlekedés tapasztalatainak összegyűjtése.

A gyalogosokra és a kerékpárosokra vonatkozó közlekedési szabályok rendszerezése.

A kerékpárral való közlekedés lehetőségei az otthon és az iskola környékén. Az itt tapasztalható közúti létesítmények, jelzések, közlekedési szituációk megfigyelése.

A kerékpáros közlekedés során a szabályos és biztonságos magatartás- és cselekvésmódok meghatározása, célszerű kialakítása.

A fegyelmezett magatartás jelentősége a közúti közlekedésben. A fegyelmezetlenségből adódó veszélyhelyzetek.

(Kapcsolódva "A kerékpár közlekedés szabályairól" című témához.)

5. osztály

A kerékpáros közlekedési szabályok tudatosítása.

A közút típusainak, jellemző forgalmi rendjének megismertetése. A közúti létesítmények fajtái, feladataik.

A járművek közlekedését szabályozó jelek, jelzések jelentéstartalma. A közúti közlekedés fogalmi rendszerének értelmezése.

Bonyolultabb forgalmi szituációk modellezése, a helyes, balesetmentes magatartás kiválasztása, például közlekedési parkban vagy iskolaudvaron rendezett vetélkedőn.

(Kapcsolódva a "Sok a baleset" című témához.)

6. osztály

A gyalogos közlekedésre és a járművek utasaira vonatkozó közlekedési szabályok áttekintése.

A balesetmentes közlekedést elősegítő előzékeny, fegyelmezett és udvarias magatartás jellemző jegyei.

A helyes közlekedési magatartás normáinak konkretizálása.

Egymásrataltság a közúti közlekedésben. A türelem és a baleset megelőzés összefüggése.

Fegyelmezetlenség okozta közlekedési balesetek.

A különböző évszakok és a közlekedési balesetek közötti összefüggések feltárása, a veszély tudatosítása.

(Kapcsolódva az "Előzékenység a közúti közlekedésben" című és az "Idénybalesetek" című témákhoz.)

7. osztály

A közlekedés, a motorizáció és az ember kapcsolatának elemzése, értékelése. A közlekedésnek mint társadalmi jelenségnek a magyarázata.

A közúti járművek számának növekedése és a közúti balesetek számának alakulása közötti összefüggés.

Magatartás, autóbuzson, villamoson, vonaton.

Utazás a tömegközlekedési járműveken, a fel- és leszállás szabályai.

Előzékenység, udvariasság, kölcsönös tisztelet, türelem egymás iránt. Különös figyelmesség az idősebbek és a gyermekek biztonságos utazásának elősegítésében.

(Kapcsolódva az „autóbuszon, vonaton, villamoson” című kötelező témához.)

8: osztály

A közlekedés szerepe a társadalom életében, a gazdasági feladatok ellátásában. A közlekedésben való felelősségteljes részvétel.

A közlekedési dolgozók munkájának megismertetése, segítségnyújtás a pályaválasztáshoz.

(Kapcsolódva "Az országjárás, az utazás kultúrája" című választható, illetve a pályaválasztási témákhoz.)

KÖRNYEZETISMERET, TERMÉSZETISMERET

1. osztály

A közlekedésnek, mint társadalmi jelenségnek közvetlen tapasztaláson alapuló megfigyelése.

A gyalogos közlekedés megfigyelése és a szabályok elsajátítása.

Kulturált közlekedés a járdán. Átkelés az úttesten irányított és irányítás nélküli forgalom esetén. Átkelés a zebrán. Balra-jobbra nézés.

A közlekedési jelzőlámpa és a rendőr karjelzésének értelmezése.

A fegyelmezetlen közlekedés és a közlekedési balesetek összefüggése. A határozott, de óvatos közlekedés kritériumai.

A gyalogos közlekedés legfontosabb jelzései, szabályai.

Személy- és áruszállítás különböző járműveken, a járművek összehasonlítása. A tömegközlekedési eszközökön való helyes magatartás.

Az időjárás és a közlekedés összefüggése (kiegészítő anyag).

2. osztály

A közlekedés színterei.

A közút legfontosabb részeinek, létesítményeinek, s ezek funkcióinak megfigyelése. Az utcák és részeinek összehasonlítása, szerepük a közlekedés során.

A közlekedés szabályozása. Rend és fegyelem a közúton.

A gyalogos közlekedés szabályainak értelmezése. A gyalogos közlekedés gyakorlása. A veszélyhelyzetek megfigyeltetése, felismertetése irányított megfigyelések révén.

A járművek közlekedéséről. A jobb oldali közlekedés jelentése. A járművek megnevezése és megkülönböztetése.

Néhány közúti jelzőtábla jelzésének tartalma, szükségességének indoklása. Az irányjelzés módja különböző járműveken.

Útvonalterv készítése (kiegészítő anyag).

3. osztály

A közlekedésnek a társadalomban játszott szerepe.

A személy- és teherszállítás különböző módjai és baleseti veszélyessége.

A helyes és helytelen közlekedési magatartás összehasonlítása, megítélése. A helyes közlekedésről tanultak gyakorlása egy forgalmas útkereszteződés megtekintése alapján: viselkedés a járdán, átkelés az úttesten.

A tömegközlekedési eszközökön való helyes magatartás, önfegyelem, előzékenység. A kerékpáros közlekedés tudnivalói (kiegészítő anyag).

4. osztály

Egyszerűbb összefüggések felismertetése a sűrű úthálózat, a kereskedelmi létesítmények áruellátása, a tömeges egyéni közlekedés, valamint a közúti közlekedés fejlettsége között.

Az utak és a járművek fejlődése a történelem során. A kerékpárra) való közlekedés szabályai.

A kerékpár mint jármű, amelynek vezetőjére szigorúan vonatkoznak a közlekedés szabályai. A kerékpárosra vonatkozó közúti jelzőtáblák jelentésének elsajátítása. A közlekedési ismeretek gyakorlása (iskolaudvaron vagy közlekedési parkban).

5. osztály

Az időjárási viszonyok változása és a közúti közlekedés biztonságának összefüggése.

6. osztály

A fizikai kölcsönhatások; az egyenes vonalú egyenletes mozgás.. A testek tehetetlensége; a tömeg.

A mozgásállapot-változás; az erő. Összefüggés az erő, a test tömege és a mozgásállapot megváltozása között.

Alakváltozás erőhatás közben.

A munka, az erő és az út közötti összefüggés.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

1. osztály

Az osztályban és tanulmányi sétán elsajátított, a közlekedés során gyakran hallott. látott jelek, Jeladások felelevenülése, jelentéstartalmuk megbeszélése (rendőr karjelzései, fontosabb KRESZ jelek).

A közlekedéssel kapcsolatos olvasmányok megbeszélése (közlekedés az iskola és az otthon között).

2. osztály

Nyári szünetben átélt - közlekedéssel kapcsolatos - esemény megbeszélése és illusztrálása.

3. osztály

Utazások, kirándulások közben szerzett élmények megbeszélése, leírása. Fogalmazás a közlekedés megfigyelése során szerzett élményekről.

Egy-másfél oldal terjedelmű, a gyermekek értelmére, hangulatára és képzeletére ható, közlekedési ismereteiket bővítő ismeretterjesztő és publicisztikai szövegek, folyóirat- és újságcikkek olvasása, elemzése.

4. osztály

Egyéni vagy társas élmények (utazások, kirándulások, versenyek, vetélkedők) megbeszélése, leírása.

Fogalmazási témák: Hogyan közlekedjünk~ (elbeszélés)

Milyen egy útkereszteződés~ (jelzőtáblák, jelzések leírása megfigyelés alapján)

5. osztály

Nyári közlekedési élmény (pl.: kerékpártúra) elmondása; a témához illő szavak, kifejezések használata.

Közlekedési leírás készítése az otthon és az iskola közvetlen környezetének pontos megfigyelése alapján.

6. osztály

Új közlekedési létesítményeinkről tudósító közlemények, szövegek megbeszélése-helyszíni beszámoló balesetekről, illetőleg valóságos helyszínről, közlekedési eseményekről.

Elbeszélés közlekedési témáról jellemzéssel, cselekedtetéssel, magatartások ábrázolásával.

7. osztály

Elbeszélés szóban vagy írásban egy közlekedési szituációról. A közlekedő emberek és környezetük jellemzése.

8. osztály

Egy közlekedési szituáció vagy egy elképzelt baleset körülményeinek leírása: a vezetők és az utasok viselkedésének ismertetése és kritikai értékelése.

FÖLDRAJZ

7. osztály

A kontinensek (Afrika, Ausztrália és Óceánia, Ázsia, Amerika) feldolgozásánál az

illető kontinens közlekedése (közúti, vasúti, légi, vízi).

A tenger jelentősége a közlekedésben.

A Rajna forgalma, a Duna-Rajna csatorna közlekedése. Európa és a Szovjetunió vasúti, közúti, vízi és légi közlekedése. C7sszefüggés a fejlett ipar, a népsűrűség és a közlekedés között.

8. osztály

Hazánk vasúti, közúti, vízi és légi közlekedése.

A közlekedés szerepe hazánk gazdasági fejlődésében és menetrend használata a közlekedésben való részvétel során.

FIZIKA

7. osztály

A nyomás; a hidrosztatikai nyomás; a gázok összenyomhatósága; összefüggés a zárt térben levő gáz térfogata és nyomása között.

Az energia; a mozgási, a rugalmas, a belső és a fényenergia, energiaváltozás a testek kölcsönhatása közben; mechanikai energiaváltozások a gyakorlatban.

A munka és a hő; a súrlódási munka; felmelegedés súrlódás közben.

Egyszerű gépek: a forgatónyomaték; az emelő és a lejtő; a belsőégésű motorok (a négyütemű benzinmotor és a Diesel-motor).

A kétütemű motor. A teljesítmény és a hatásfok.

A testek mozgása. A hely és a mozgás relatív jellege. A sebességváltozás, a gyorsulás. A sebesség; az átlagsebesség.

A tehetetlenség törvénye; az inerciarendszer alapfogolata. A lendület; a lendület megmaradása ütközéskor. Az erő.

A változó mozgás. Mozgás súrlódási erő és a közegellenállási erő hatásakor. A súrlódási erőt befolyásoló tényezők.

A rezgőmozgás, a körmozgás.

8. osztály

Az elektromos áram; a feszültség; az elektromos áramkör és részei; áramköri jelölések.

Több fogyasztó az áramkörben; a fogyasztók soros és párhuzamos kapcsolása. Elektromos energiaforrások: akkumulátor, generátor.

A feszültség és áramerősség mérése. Ohm törvénye.

A fény visszaverődése, a tárgyak képe a síktükörben és a domborúttükörben. Az emberi szem lencséje.

Az elektromos fogyasztók munkája, teljesítménye. Az elektromos fogyasztókon feltüntetett adatok értelmezése.

Az áram mágneses hatásán alapuló eszközök; a relé, az elektromos mérőműszerek.

Az indukált feszültség és ~ram.

A transzformátor; a váltakozó áramú generátor.

A szikrainduktor; a belsőégésű motorok gyújtóberendezése (kiegészítő anyag).

TECHNIKA

1. osztály

Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok. Kerék és tengely szerelése.

Kerék és tengely a járműveken, Játékokon.

A szerelés elemeinek és eszközeinek használata.

2. osztály

Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok.

Kerekek és tengelyek alkalmazásával mozgó modellek szerelése. Csavarhúzó és villáskulcs, illetve ezek együttes használata.

3. osztály

Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok. Szerelési sorrend megállapítása.

Ismerkedés az emelő, kerék, tengely, csiga szerelésével és alkalmazásukkal. Az alkalmazásukból eredő előnyök feltárása.

4. osztály

Szerelőelemekkel végzett gyakorlatok.

Egyes szerkezetek fő részeinek megállapítása, az álló és mozgó részek felismertetése.

Erőátviteli módozatok felismerése, funkcióinak ismerete.

5. osztály

Terepasztal készítése közutakkal, vasúttal, úthálózattal, közlekedési jelzőtáblákkal és egyéb műtárgyakkal (fák, középületek, hidak, felüljárók stb.).

6. osztály

Olyan technikai modellek összeállítása, amelyek fogaskerekeket és fogaslécet tartalmaznak.

A modellek alapján a forgásirányok, mozgásirányok meghatározása, áttételek számítása, forgatónyomaték (kvalitatív) megállapítása.

A modellezett szerkezet gyakorlati felhasználása.

7. osztály:

Forgómozgást átszarmaztató elemekkel tengelykapcsolókat, karos, bütykös és fogas mechanizmusokat tartalmazó modellek készítése.

A mozgások módosításának meghatározása. Áttételek számítása.

A kerékpár szerelése (különös tekintettel a szerelési sorrendre, beállításokra, működési elvekre). Első agy, középagy, kormány, pedál, hátsóagy, gumibroncok szerelése. A kerékpár fékrendszerei. A hátsóagy funkciói. A lánc beállítása, kenése. A kerékpár világítása, a kerékpár áramkörei. A kerékpár mint összetett berendezés.. (Kiegészítő anyag.)

Belsőégésű motor szerepe a közlekedésben, a honvédelemben. (Kiegészítő anyag.)

8. osztály

áramkör elemek, szerelvények, szerelési anyagok .fontosabb Jellemzőt, alkalmazási területeik.

Hibakeresési módok műszerrel és jelzőlámpával. Áramerősség és feszültség mérése.

Elektromos vezérlés és szabályozás modellezése.

RAJZ

1. osztály

Az otthon és az iskola közötti útvonal vázlatos ábrázolása. A veszélyes útkereszteződések jelölése a rajzon.

2. osztály

Egyszerű szabályos formák (KRESZ táblák) rajzolása, festése.

Az iskola és az otthon közötti útvonalon található KRESZ jelzőtáblák megfigyeltetése. Az órán a látott jelzőtáblák jelentésének megbeszélése.

3. osztály

Az útkereszteződésben áthaladó ember ábrázolása a közlekedést környezettel együtt.

4. osztály

Egy közlekedési probléma megoldásának fázisrajzai.

5. osztály

Közlekedéssel kapcsolatos események, élmények, elképzelések ábrázolása. visszatérően a felső tagozat osztályaiban a közlekedésben használt jelek, emblémák, piktogramok, feliratok stb. jelentéseinek értelmezése.

6.osztály

:Egy veszélyes útkereszteződés ábrázolása és veszélytelen forgalmi rendjének megtervezése.

7. osztály

A közlekedési környezetben mozgó ember ábrázolása.

A közlekedési balesetekre figyelmeztető plakát tervezése és elkészítése.

8. osztály

A közlekedéssel kapcsolatos makettek tervezése és készítése.

Városkép, utcakép (utak, közlekedés, világítás) tervezése, forma- és szín tervezés.

TESTNEVELÉS

1. osztály

Rendgyakorlatok: A sorakozás különböző módozatai. Játékos gyakorlatok: Hely- és helyzetváltoztatások.

Játékok, versenyek: Futásgyakorlatok sorban, körben, szétszórta, egyénileg és csoportosan; szereppel és feladatokkal.

Egyéni sor- és váltóversenyek különböző testhelyzetben történő indulással és érkezéssel.

2. osztály

Rendgyakorlatok: Sorakozás különböző alakzatokban. Futás, járás ezekben az alakzatokban.

Játékos gyakorlatok: Játékos és helycserés futógyakorlatok. Labdagyakorlatok: Különböző irányból érkező labda elkapása.

Játékok, versenyek: Az 1. osztályban megismert játékok szabálybővítéssel, elsősorban a "közlekedési szabályok" beiktatásával (pl. előzés, kikerülés).

3. osztály

Rendgyakorlatok: Ütemtartás, megállás, menet.

Labdajátékok: Átadások társnak, párokban és csoportokban mozgás közben.

4. osztály

Rendgyakorlatok: Labdagyakorlatok. Játékok, versenyek: Egyéni sor- és váltóversenyek.

5. osztály

Rendgyakorlatok: összetettebb, több feltételes alakzatok formálása. Testfordulatok. Futásból átváltás menetbe. Lendület és lefékezése.

Labdagyakorlatok: Páros és csoportos gyakorlatok. Sportjátékok.

6. osztály

Rendgyakorlatok: összetettebb, nagyobb és koncentráltabb figyelmet, mozgást és fegyelmesebb cselekvést igénylő gyakorlatok.

Labdagyakorlatok: Ügyességi gyakorlatok.

7. osztály

A közlekedési környezetben mozgó ember ábrázolása.

A közlekedési balesetekre figyelmeztető plakát tervezése és elkészítése.

8. osztály

A közlekedéssel kapcsolatos makettek tervezése és készítése.

Városkép, utcakép (utak, közlekedés, világítás) tervezése, forma- és szín tervezés.

Tanórán kívüli közlekedés-oktatás formái:

- Biztonságos, gyalogos és kerékpáros közlekedés oktatása a BRFK

Közlekedésrendészeti F ő osztály Forgalomszervezési és Baleset megelőzési Alosztállyal együttműködve. Elméleti és gyakorlati oktatás, vizsgázási lehetőség. (Kerékpáros igazolvány)

- Részvétel iskolai sportnapon (Kerékpáros pálya, tesztlapok)

- Kerületi kerékpáros versenyen

- Kihívás napján

- Polgári védelmi versenyeken (KRESZ teszt, kerékpáros pálya)

- Kerékpáros túrákon

- Kirándulások szervezése

A közlekedés-oktatásban minden pedagógus részt vesz, a DÖK vezetőjével együttműködve.

Fogyasztóvédelmi fogalmak és fogyasztói jogok

A vásárlások és a szolgáltatások igénybevétele során több olyan fogalommal találkozunk, amelynek jelentése és lényege nem mindig egyértelmű a vásárlónak, fogyasztónak, sőt az eladónak, kereskedőnek sem. Gyakran előfordul, hogy a kereskedő annak ellenére követel valamit a fogyasztótól, vagy annak ellenére nem teljesít egy fogyasztói kérést, hogy azt a jogszabály eltérő módon, vagy egyáltalán nem rendezi. A kereskedőnek és szolgáltatónak is érdeke, hogy a fogyasztóvédelmi előírásokat megtartsa, az esetleges fogyasztói panaszokat rendezze, mivel az elégedett vevő anyagi haszonnal jár, a jogszabályok megsértése pedig komoly anyagi veszteséget okozhat.

A fogyasztóvédelemhez kapcsolódó fogalmak

Röviden, talán a leggyakrabban előforduló alábbi fogalmakat igyekszünk meghatározni:

1. fogyasztó, fogyasztói szerződés,
2. jótállási jegy,
3. vásárlók könyve,
4. használati-kezelési útmutató,
5. levásároltatás,
6. a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség szakvéleménye.

Fogyasztó, fogyasztói szerződés

Lényeges kérdés, hogy a szerződéses viszonyokban ki tekinthető fogyasztónak és mi minősül fogyasztói szerződésnek, ugyanis a fogyasztók számára a jogszabályok fokozottabb védelmet biztosítanak, mint a nem fogyasztónak minősülő személyeknek.

A Polgári Törvénykönyv (Ptk.) értelmében fogyasztó a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy. Az autóalkatrészeket üzleti célból vásárló autószerelő például nem tekinthető fogyasztónak, viszont az autójához ablaktörlőt vásárló személy igen.) Amennyiben egy cég vagy társadalmi szervezet vásárol olyan fogyasztási cikket, amely nem kötődik a tevékenységéhez, akkor azok is fogyasztónak minősülnek. (Például, ha a ruházati cikkeket forgalmazó cég vásárol számítógépet az irodájába, a cég is érvényesítheti a fogyasztói szavatossági és jótállási jogokat.)

A fogyasztói szerződés az a szerződés,

1. amely fogyasztó és olyan személy között jön létre, aki (amely) a szerződést gazdasági vagy szakmai tevékenysége körében köti,
2. a jótállásra és kellékszavatosságra vonatkozó szabályok alkalmazásában, amelynek tárgya ingó dolog, kivéve a villamos energiát, a - tartályban, palackban vagy egyéb módon korlátozott mennyiségben vagy meghatározott úrtartalommal ki nem szerelt - vizet és gázt, továbbá a végrehajtási eljárás vagy más hatósági intézkedés folytán eladott dolgot, valamint az olyan árverésen eladott használt dolgot, amelyen a fogyasztó személyesen részt vehet. (A Ptk-ban ezek minősülnek fogyasztási cikknek.)

A Ptk. a fogyasztói szerződés esetében számos speciális rendelkezést tartalmaz, így például fogyasztói szerződés esetében:

1. az ellenkező bizonyításáig vélelmezni kell, hogy a teljesítést követő hat hónapon belül felismert hiba már a teljesítés időpontjában megvolt (kivéve, ha e vélelem a dolog természetével vagy a hiba jellegével összeegyeztethetetlen), a felek ettől eltérő megállapodása semmis **§**;
2. a fogyasztó hátrányára nem lehet még közös megegyezéssel sem eltérni a szavatossági jogoknak a törvényben meghatározott sorrendjétől **§**;
3. a hiba felfedezésétől számított két hónapon belül közölt kifogást kellő időben közöltnek kell tekinteni, a felek ettől eltérő megállapodása szintén semmis **§**;
4. a szavatossági idő - az általános hat hónaptól eltérően - két év, használt dolog esetében legalább egy év **§**.

Jótállási jegy

Egy 2003-as kormányrendelet - 151/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet - mellékletében felsorolt valamennyi tartós használati cikk vásárlásával - a jogszabály erejénél fogva - jótállási kötelezettség keletkezik, és a kereskedőknek külön kérés nélkül át kell adniuk a jótállási jegyet a vásárlónak.

Korábban a jótállási jegy és az ellenérték kifizetésének igazolása együttesen biztosította a minőségi kifogások érvényesíthetőségét, bármelyik hiányában az eladó megtagadhatta a fogyasztó kérését.

A 2003. november 21-étől vásárolt termékek esetében - illetve az újonnan épített lakásoknál 2003. december 5-étől - a jótállási igények már a jótállási jegy szabálytalan kiállítására vagy a fogyasztó részére történő átadásának elmaradása esetében is érvényesíthetők, ezért nem szabad beletörödni abba, ha a kereskedő a jótállási jegy átadásához köti például a kijavítást, miközben a számla a rendelkezésére áll.

A jótállási jegyet közérthetően és egyértelműen, magyar nyelven kell megfogalmazni, és azon fel kell tüntetni:

1. a forgalmazó nevét és címét,
2. a fogyasztási cikk megnevezését, típusát, gyártási számát, továbbá - ahol alkalmazható - azonosításra alkalmas részeinek meghatározását,
3. a gyártó és - külföldről származó termék esetén - az importáló nevét, címét,
4. a fogyasztót a jótállás alapján megillető jogokat, azok érvényesíthetőségének határidejét, helyét és feltételeit,
5. a vásárlás vagy az üzembe helyezés időpontját.

A jótállás a fogyasztó törvényből eredő jogait nem érinti, vagyis szavatossági jogokat és kártérítési igényt a jótállási határidő után is érvényesíteni lehet, erre a jótállási jegynek is utalnia kell. A fogyasztó a kijavítás iránti igényét a forgalmazó által a jótállási jegyen feltüntetett javítószolgálatnál közvetlenül is érvényesítheti.

Az újonnan épített lakások és lakóépületek vonatkozásában kiadott jótállási jegyek

tartalmaznia kell:

1. a jótállás körébe tartozó lakás, a lakást kiszolgáló helyiségek és épületrészek, valamint épületszerkezetek és berendezések meghatározását,
2. a jogosultat a jótállás alapján megillető jogokat, azok érvényesíthetőségének határidejét és feltételeit,
3. a vállalkozó és az általa a javításra kijelölt szervezet nevét és címét,
4. az átadás-átvételi eljárás befejezésének időpontját **E**.

Hasonló szabályokat kell alkalmazni a 249/2004. (VIII. 27.) Korm. rendelet mellékletében felsorolt, a fogyasztó által megrendelt javító-karbantartó szolgáltatások esetében (pl. lakás-karbantartási és -javítási szolgáltatások, háztartási gépek, személygépkocsik és motorkerékpárok javítása), amennyiben a szolgáltatásnak az általános forgalmi adót és az anyagköltséget is magában foglaló díja a húszezer forintot meghaladja. A javítást, karbantartást végző vállalkozónak szintén van jótállási kötelezettsége. A vállalkozó is köteles a fogyasztónak a szolgáltatás díjának átvételekor, legkésőbb a dolognak a fogyasztó vagy megbízottja részére történő átadásakor - külön kérés nélkül -jótállási jegyet átadni, és a jótállási jegy szabálytalan kiállítása vagy a fogyasztó részére történő átadásának elmaradása esetében is fennáll a jótállási kötelezettség.

Vásárlók könyve

Amennyiben a vásárlónak bármilyen panasa van az üzletben vásárolt áruval, a vendéglátóhelyen kapott szolgáltatással vagy a kölcsönzött termékkel kapcsolatban, a panaszát szóban vagy a vásárlók könyvébe történő bejegyzéssel, írásban teheti meg. A vásárlót e jogának gyakorlásában megakadályozni vagy befolyásolni tilos.

Ha különösen sérelmesnek tartjuk esetünket, és a kereskedő nem orvosolja a panaszt, érdemes inkább a vásárlók könyvébe történő bejegyzést választani, mert a szóbeli kérést utóbb nehezebb bizonyítani.

A vásárlók könyvét a jegyző hitelesíti, számozott oldalakkal áll, és minden, a fogyasztókkal közvetlen kapcsolatban álló kereskedelmi, vendéglátó, fogyasztási cikkeket javító és kölcsönző tevékenységet végző helyen lennie kell (pl. üzletben, piaci elárúsító helyen, étteremben, büfében, motelben, benzinkúton), ezért ne fogadjuk el, ha a kereskedő azt állítja, hogy az ő boltjában nincs.

A vásárlók könyvét az üzletekben jól látható és könnyen hozzáférhető helyen kell elhelyezni, olyan módon, hogy a fogyasztó segítség nélkül is bejegyzést tehessen. A vásárló által tett bejegyzést érdemben meg kell vizsgálni és az intézkedésről a vásárlót tájékoztatni kell. A jegyző, a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és a felügyelőségek két évre visszamenőleg vizsgálhatják a vásárlók könyvébe tett bejegyzéseket.

Az a kereskedő, aki a vásárlók könyvét szabálytalanul kezeli, a fogyasztóvédelmi felügyelőség intézkedésével, és akár ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal is számolhat (a szabálysértési tényállás megnevezése: kereskedésre vonatkozó szabályok megsértése).

A használati és kezelési útmutató

A használati és kezelési útmutató - a minőség tanúsítás mellett - a vásárlási tájékoztató része. A használati és kezelési útmutató tartalmazza a termék rendeltetésszerű használatához, működtetéséhez, kezeléséhez, eltarthatóságához, felhasználhatóságához szükséges feltételeket és ismereteket, a minőség tanúsítás pedig a terméknek a vásárló

számára lényeges tulajdonságairól, főbb minőségi, műszaki és egyéb jellemzőiről, minőségi osztályáról ad tájékoztatást.

A fogyasztóknak - a fogyasztási cikk jellegétől és tulajdonságaitól függően - írásban, magyar nyelven és közérthetően kell megkapniuk a vásárlási tájékoztatót. A kereskedő köteles biztosítani az importált áruhoz csatolt külföldi tájékoztatóval megegyező magyar nyelvű ismertetőt. Ennek ellenére gyakran előfordul, hogy a könyvformájú idegen nyelvű leíráshoz pár soros magyar szöveg tartozik, ekkor kérjük a kereskedőtől a teljes magyar ismertetőt.

Külön miniszteri közlemény tartalmazza azoknak a termékeknek a körét, amelyek csak vásárlási tájékoztatóval kerülhetnek forgalomba. A vásárlási tájékoztatóval kapcsolatos előírások megtartását a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és a fogyasztóvédelmi felügyelőségek ellenőrzik, és megtiltják, illetve feltételhez kötik azoknak a termékeknek a forgalomba hozatalát, amelyekhez az előírt vásárlási tájékoztatóról nem gondoskodtak .

A gyártó köteles biztosítani a megfelelő használati és kezelési útmutatót, amennyiben az hiányzik, a forgalmazó köteles pótolni. Ha vita van a tájékoztatás megtörténtéről, a forgalmazónak kell ezt bizonyítania. A fogyasztó - választása szerint - a gyártóval, illetve az árut forgalomba hozó bármelyik gazdálkodó szervezettel szemben érvényesítheti jogait, függetlenül attól, hogy a gyártót megnevezték-e **[5]**.

Levásároltatás

Az ún. levásároltatás nem ismeretlen a magyar vásárlók körében, azonban ennek a gyakorlatnak mindkét lényeges előfordulási formája jogszabályba ütközik

1. az üvegbetéttel és
2. a minőségi kifogások rendezésével

kapcsolatos eljárásokban.

A levásároltatás egyik általános területe az üvegviszaváltás, amikor az üzletben csak azzal a feltétellel veszik át a visszaváltható üveget, műanyag palackot, ha a betét árát a vevő levásárolja, vagy az érte kapott utalványt az üzletben meghatározott időn belül (általában azonnal) beváltja. Olyan eset is előfordul, hogy a vevőt arról győzködik, hogy a készpénzes visszaváltás csak a külön erre kialakított helyiséggel rendelkező szupermarketekben működik. Azonban még az ennél jobban hangzó magyarázat sem állja meg a helyét: az üzlet nem kötelezheti a vevőt a betét árának megfelelő vásárlásra. A kereskedő az általa forgalmazott betétdíjas üveg visszaváltását köteles biztosítani, és a jogszabály mennyiségi korlátot sem ír elő. Így például, ha a boltban kapható egy üdítőital, akkor annak betétes üvegét - a visszavitt üvegek számától függetlenül - akkor is vissza kell váltania a kereskedőnek, ha azt nem abban a boltban vásárolták **[5]**.

A minőségi kifogások rendezése során is gyakran előfordul, hogy a kereskedő azzal a feltétellel veszi vissza a hibás árut, ha annak értékét a vevő az üzletben levásárolja. Nagyon fontos tudni, hogy a Ptk. mind a jótállási, mind a szavatossági időn belül történő igényrendezés alapján csak kijavításra, cserére, árleszállításra és - a szerződéstől történő elállás esetében - a vételár visszafizetésére ad lehetőséget **[5]**. Természetesen a panasz gyors és hatékony rendezése érdekében a vevő által is elfogadott levásárlásra is sor kerülhet (pl. a hibás cipő helyett egy másikat kapunk a kereskedőtől), de az eladó nem ragaszkodhat ehhez a megoldáshoz, ha a vevő ettől elzárkózik. (A gyakorlat azt mutatja, hogy a vevők az esetek döntő többségében "belemennek" ebbe a lehetőségbe, egyrészt azért, mert nem ismerik a jogukat, másrészt azért mert - jogosan - attól tartanak, hogy

jelentősen megnehezül a vita rendezése, ha nem fogadják el a kereskedő ajánlatát.)

Ha a levásároltatás bármilyen formájával találkozik a vevő, lehetősége van panaszt tenni szóban vagy a vásárlók könyvébe, értesítheti a felügyeleti szerveket (pl. jegyző, fogyasztóvédelmi felügyelőségek), vagy nem vállalva a hosszas procedúrát beletörődhet a veszteségbe. A jogszabállyal ellentétes gyakorlat főként a szavatossági vagy jótállási igények érvényesítése során érintheti érzékenyen a fogyasztót.

A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség szakvéleménye

A köztudatban a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség a fogyasztó és a kereskedő közötti vitarendezési fórumként is él, ez azonban jelenleg már téves elképzelés. 2003. szeptember 1-jét megelőzően a kereskedő köteles volt a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőségtől kérni szakvéleményt a panasszal érintett árura vonatkozóan, és ez számára kötelező volt. Ezt követően vita esetében már a fogyasztónak kellett szakvéleményt beszereznie, viszont az abban foglaltak már nem kötelezik a kereskedőt.

Egy GKM rendelet - a fogyasztói szerződés keretében érvényesített szavatossági és jótállási igények intézéséről szóló 49/2003. (VII. 30.) GKM rendelet - 2004. június 30-i módosítását követően a jogszabály nem nevesíti a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséget sem, mint a fogyasztó kérésére szakvéleményt kibocsátani jogosult intézményt. Ettől függetlenül a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség továbbra is ad szakvéleményt, ám a jogszabályváltozás azt kívánja érzékeltetni, hogy más - megfelelő jogosultsággal rendelkező - szervezetektől is kérhető vizsgálat **E**.

Értelemszerűen a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség szakvéleményének megkérése már nem kötelező a felek részére. Amennyiben ezt mégis megkérik, az nem kötelezi a feleket (sem a kereskedőt, sem a fogyasztót) a vita meghatározott módon történő rendezésére. A Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség szakvéleménye - a többi jogosult intézmény megállapításához hasonlóan - vita esetében csak bizonyítási eszközként használható fel. A felek el is fogadhatják a szakvéleményt a vitarendezés alapjául - ekkor nem fordulnak békéltető testülethez vagy bírósághoz -, és ez természetesen lényegesen meggyorsítja az eljárást, valamit kevesebb költséggel jár.

A fogyasztói jogok

A fogyasztóvédelem célja, hogy a fogyasztók jogait a leghatékonyabban védje a gyártókkal, kereskedőkkel szemben. Amikor fogyasztói jogokról hallunk, általában kizárólag a jótállási és szavatossági jogok jutnak eszünkbe, ezek azonban igényérvényesítési lehetőségek.

A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény az alábbi fogyasztói jogokat nevesíti:

1. biztonsághoz való jog (a fogyasztó védelme az életre és egészségre veszélyes árucikkkel és szolgáltatásokkal szemben) **E**,
2. a fogyasztók vagyoni érdekeinek védelméhez való jog (pl. a nyitvatartási szabályok, a vásárlók könyvének szabályos kezelése, megfelelő minőségű áru forgalmazása) **E**,
3. tájékoztatáshoz való jog (megfelelő tájékoztatás például az áru használatáról, minőségéről, a használatával járó veszélyekről; a hirdetés, a reklám és a címkézés az áru, szolgáltatás tényleges tulajdonságait tükrözze) **E**,
4. oktatáshoz való jog (iskolai és iskolán kívüli oktatás keretében meg kell ismertetni az igényérvényesítéshez szükséges jogszabályokat, a fogyasztóval meg kell ismertetni a jogait és kötelezettségeit, az igényérvényesítési lehetőségeit) **E**,

5. gyors, hatékony és egyszerű jogérvényesítéshez való jog (békéltető testületek működtetése) ,
6. a fogyasztói érdekek képviseléséhez való jog (fogyasztói érdekek képviselését ellátó társadalmi szervezetek működésének állami támogatása) .

A fogyasztói jognak minősül még ezek mellett például:

1. a választáshoz való jog (a különböző áruk és szolgáltatások közül a fogyasztó szabad döntése szerint, tisztességtelen befolyásolástól mentesen választhasson),
2. a jogorvoslathoz való jog (a nem megfelelő áru, szolgáltatás esetében a fogyasztó hatékony eszközökkel tudja a jogos igényeit, kártérítési követelését érvényesíteni),
3. az alapszükségletek kielégítéséhez való jog,
4. a tiszta környezethez való jog.

1959. évi IV. tv.;151/2003. (IX. 22.) Korm. rend.;181/2003. (XI. 5.) Korm. rend.;249/2004. (VIII. 27.) Korm. rend.;4/1997. (I. 22.) Korm. rend.;1978. évi I. tv.;1997. évi CLV. tv.;218/1999. (XII. 28.) Korm. rend.;2/1984. (III. 10.) BkM-IpM egy. rend.;49/2